

2024

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Jelen dokumentumot készítette:

Gyüre Pál
főigazgató

Ikt.sz.: djg/02912-1/2024

Damjanich János
Gimnázium és Mezőgazdasági
Technikum

Tartalomjegyzék

A pedagógiai program jogszabályi háttere	5
1 Helyzetelemzés	6
1.1 <i>Az iskola rövid története .....</i>	6
1.2 <i>Középiskolánk hivatalos adatai:.....</i>	7
1.3 <i>Az iskola és környezete .....</i>	8
1.4 <i>A tanulóközösség jellemzői .....</i>	9
1.5 <i>Személyi feltételek .....</i>	11
1.6 <i>Tárgyi feltételek .....</i>	12
1.7 <i>Küldetésnyilatkozat.....</i>	13
2 Nevelési program.....	14
2.1 <i>Az iskolában folyó nevelő-oktató munka céljai, feladatai, eszközei, eljárásai.....</i>	14
2.1.1 <i>A személyiségfejlesztés és a közösségfejlesztés feladatainak megvalósítását szolgáló tevékenységi rendszer és szervezeti formák .....</i>	23
2.1.2 <i>Nevelési módszerek .....</i>	24
2.1.3 <i>A tanulási esélyegyenlőség segítésének elvei .....</i>	24
2.1.4 <i>Az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések.....</i>	25
2.1.5 <i>A pedagógusok intézményi feladatai .....</i>	26
2.1.6 <i>Osztályfőnökök intézményi feladatai .....</i>	30
2.2 <i>Tehetség és képesség kibontakoztatása .....</i>	33
2.3 <i>Felzárkóztatás.....</i>	34
2.4 <i>Kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos helyi rend .....</i>	34
2.4.1 <i>A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program .....</i>	34
2.4.2 <i>A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenység .....</i>	35
2.4.3 <i>Ifjúságvédelem .....</i>	36
2.4.4 <i>A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek.....</i>	37
2.5 <i>A szülők, a tanulók és a pedagógusok együttműködésének formái .....</i>	38
2.5.1 <i>A tanulók és az iskola pedagógusainak kapcsolata .....</i>	39
2.5.2 <i>Az intézményi döntési folyamatban a tanulók részvételi jogának rendje .....</i>	39
2.5.3 <i>A szülők és a pedagógusok együttműködése .....</i>	40
2.6 <i>Az iskola egészségnevelési programja .....</i>	40
2.6.1 <i>Alapelvek.....</i>	40

2.6.2	Célok.....	41
2.6.3	Módszerek.....	43
2.6.4	Követelmények.....	44
2.6.5	Témakörök évfolyamonkénti bontásban	44
2.7	<i>Az iskola környezeti nevelési programja</i>	46
2.7.1	Erőforrások.....	47
2.7.2	Alapelvek és célok	48
2.7.3	Tanulásszervezési és tartalmi keretek.....	49
2.7.4	Tanórán kívüli foglalkozások	51
2.7.5	Az iskolai környezet alakítása	52
2.7.6	Kommunikáció.....	54
2.8	<i>Mindennapos testnevelés</i>	54
2.9	<i>Közösségi szolgálat</i>	55
2.10	<i>Elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv</i>	58
2.10.1	Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja, hogy a tanulók:	58
2.10.2	Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos kiemelt feladatok:	58
2.10.3	Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos további feladatok:	58
2.10.4	A helyi tantervben szereplő tantárgyak tananyagaihoz kapcsolódó elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítását szolgáló tevékenységformák:	59
3	HELYI TANTERV	60
3.1	<i>Az iskola helyi tanterve</i>	60
3.1.1	A választott kerettantervek megnevezése	60
3.1.2	Az iskolánk által alkalmazott óratervek.....	60
3.1.3	Csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésének elvei	77
3.1.4	A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá pedagógusok közül történő választás szabályai 77	
3.2	<i>A tankönyvek és más taneszközök kiválasztásának elvei</i>	78
3.2.1	A kiválasztás szempontjai:.....	78
3.3	<i>Nemzeti alaptantervben meghatározott alapelvek érvényesülése</i>	79
3.4	<i>Nemzeti alaptantervben meghatározott feladatok helyi megvalósítása</i>	80
3.4.1	A nemzeti önismeret, a hazaszeretet elmélyítése és ettől elválaszthatatlan módon a hazánkban és szomszédságunkban élő más népek, népcsoportok értékeinek; eredményeinek megbecsülése egyaránt fontos. Ösztönözzük a fiatalokat a szűkebb és tágabb környezet történelmi, kulturális és vallási emlékeinek, hagyományainak feltárására, ápolására.	81

3.5	<i>A tanulói jogviszony keletkezése, megszűnése és a magasabb évfolyamba lépés feltételei</i>	134
3.5.1	Felvétel az intézmény 9. évfolyamára	134
3.5.2	Belépés más középiskolából	135
3.5.3	A magasabb évfolyamba lépés feltételei	135
3.5.4	A tanulói jogviszony megszűnése	138
3.5.5	Szakképzésben megszűnik a tanulói jogviszony ha	139
3.6	<i>Az iskolai beszámoltatások formái, rendje, korlátai</i>	140
3.7	<i>Vizsgák</i>	141
3.7.1	Felvételi vizsgák (lásd. a Helyi tanterv 5-ös pontja)	141
3.7.2	Intézményi belső vizsgák	141
3.7.3	Tanulmányok alatti vizsgák	142
3.7.4	Érettségi vizsga, érettségi vizsgatárgyak	156
3.8	<i>Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai</i>	161
3.9	<i>A tanulók értékelése</i>	162
3.9.1	Az értékelés alapelvei	162
3.9.2	Az értékelés feltétele	162
3.9.3	Az értékelés formái	163
3.9.4	A magatartás és a szorgalom minősítési rendszere	164
3.9.5	A fegyelmezések rendszere	169
3.10	<i>A tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek</i>	171

A pedagógiai program jogszabályi háttere

- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- 401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról
- 1992. évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről
- 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról
- A 2020-as NAT-hoz illeszkedő tartalmi szabályozók (Kerettantervek)
- 2013. évi CCXXXII. törvény a nemzeti köznevelés tankönyvellátásáról
- 100/1997. (VI. 13.) Korm. rendelet az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról
- 40/2002. (V. 24.) OM rendelet az érettségi vizsga részletes követelményeiről
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet az iskola-egészségügyi ellátásról
- 2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról
- 1997. évi CLV. törvény a fogyasztóvédelemről
- A tanév rendjéről szóló mindenkori miniszteri rendelet

1 Helyzetelemzés

1.1 Az iskola rövid története

A Damjanich János Gimnázium és Mezőgazdasági Technikum a több évtizedes múltra tekint vissza, s 1950-ben még a Tápió-vidék egyetlen érettségit adó intézménye volt. Ma már másik középiskolát is választhatnak a térség általános iskolát végző tanulói, de a Damjanich ma is fontos szerepet játszik a környék értelmiségének utánpótlásában, nevelésében. A gimnázium története első évtizedeiben általános tantervű, majd később a kor igényeit kielégítő tagozatos osztályokat is működtető intézményként is működött (humán, reál, matematika).

Az 1980-as évek elejétől bevezetett fakultációs rendszer mellett 1992-től nyelvi tagozatos gimnáziumi osztály indult (eleinte angol és olasz, később angol és német nyelvi emelt szintű képzéssel). Mivel iskolánk komoly hagyományokkal rendelkezik a nyelvtanítás területén, ezért a 2007/2008-as tanévtől nyelvi előkészítő osztályt indítottunk, amelynek tanulói első idegen nyelvként angol, másodikként pedig német, francia vagy olasz nyelvet tanulhatnak. Célunk az, hogy tanulóink a 13. év végére képesek legyenek két idegen nyelvből emelt szintű érettségi vizsgát tenni és sikeres nyelvvizsgát szerezni. Természetesen nyelvi előkészítő évfolyamunk mellett továbbra is működik az általános tantervű gimnáziumi osztályunk.

Az 1960-as évek elejétől megindult mezőgazdasági jellegű képzésünk 2005-től informatika szakmacsoportos képzéssel egészült ki.

A képzés négy évében az általános műveltséget elmélyítő, az érettségi vizsgára felkészítő oktatás folyik, amely szakmai alapozással egészül ki. A közismereti tárgyakon kívül minden évfolyamon szakmai tárgyak oktatása szerepel a helyi tantervben. A tanulók egy idegen nyelvet tanulnak, amely a német vagy az angol lehet. Szakmai ismereteiket érettségi utáni, két éves mezőgazdasági vagy informatikai irányú szakképzésünkben mélyíthetik el.

Ma is tudatosan törekszünk az oktatás színvonalának megőrzésére és javítására, korszerű, használható komplex tudás, sokoldalú általános műveltség és megfelelő tárgyi tudás átadására, a sikeres nyelvvizsgákra és a továbbtanulásra történő felkészítésre.

A tehetséggondozás és az esélyegyenlőség megteremtése mellett kiemelten fontos az is, hogy a diákok jól érezzék magukat az alma materben, hogy minél több területen kipróbálhassák képességeiket. Ezt szolgálják az énekkar, az iskolarádió, az iskolaújság, különféle szaktárgyi, sport, művészeti stb. versenyek, vetélkedők, pályázatok, a tanulmányi vagy osztálykirándulások vagy a Damjanich János emlékével összefüggő hagyományörző rendezvények.

A tanév folyamán ismerkedési est, Damjanich-nap, szalagavató, sítábor, vízitúra,

színházlátogatások, osztályrendezvények, házi sportversenyek, külföldi utak, testvérkapcsolatok ápolása színesíti a diákok életét.

Iskolai könyvtárunk szinte szellemi műhellyé vált, ahol nemcsak könyvek, folyóiratok szolgálják a művelődést és a kikapcsolódást, hanem filmvetítés és internet-hozzáférés is kiegészíti, segíti a felkészülést.

Korszerűen felszerelt informatikai s audiovizuális eszközökkel, interaktív táblákkal rendelkező szaktantermek teszik lehetővé a modern oktatást.

Célunk, hogy középiskolánk a magas színvonalú, keresett képzési formáink megtartásával, a kor igényeihez igazodó profilok bevezetésével, szakképzéseink kibővítésével továbbra is a Tápió-vidék szellemi bázisa maradjon, s a következő években is érezzék tanulóink, milyen jó damjanichosnak lenni, s mi is egyre több itt végzett diákra lehessünk büszkék.

1.2 Középiskolánk hivatalos adatai:

Az intézmény neve: Damjanich János Gimnázium és Mezőgazdasági Technikum

Székhelye, címe:2760 Nagykáta, Dózsa György út 26/A

OM azonosító: 032563

Alapító szerv neve: Emberi Erőforrások Minisztériuma

Alapítói jogkör gyakorlója: emberi erőforrások minisztere

Alapító székhelye: 1054 Budapest, Akadémia utca 3.

Fenntartó neve: Ceglédi Tankerületi Központ

Fenntartó székhelye: 2700 Cegléd, Malom tér 3.

Típusa: közös igazgatású köznevelési intézmény

Köznevelési alapfeladatai:

- gimnáziumi nevelés-oktatás (négy évfolyam)
  - o nappali rendszerű (felvehető maximális tanulói létszám: 460 fő)
  - o a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók nevelése-oktatása (egyéb pszichés fejlődési

zavarral küzdők, érzékszervi fogyatékos - látási fogyatékos)

- technikumi nevelés-oktatás (öt évfolyam)
  - o nappali rendszerű (felvehető maximális tanulói létszám: 200 fő)
    - Mezőgazdaság és erdészet ágazat
      - Szakma megnevezése: kertésztechnikus; A szakma szakmairánya: parképítő és -fenntartó
      - Szakma megnevezése: földmérő, földügyi és térinformatikai technikus

1.3 Az iskola és környezete

Iskolánk a Tápió mente térség középső részének legnagyobb településén, Nagykátán működik. A város központjában található, jól megközelíthető mind vonattal, mind autóbusszal, de az egyre növekvő forgalom fokozott zajterhelést is jelent.

A térségben élők életkörülményeit, munkalehetőségét, képzettségét és igényeit nem hagyhatjuk figyelmen kívül, amikor iskolánk jelenét és jövőjét vizsgáljuk. A Tápió mente népességének iskolai végzettsége, szakképzettsége, valamint az itt élő diplomások aránya még Pest megyei összehasonlításban is kedvezőtlen. Ezért még nagyobb szerepet kell vállalnia intézményünknek a térség lakóinak iskolai és iskolán kívüli képzésében, valamint a hátrányos helyzetű tanulók esélyegyenlőségének megteremtésében. A munkanélküliség aránya magas, hiány van szakmunkásokból és felsőfokú végzettséghez kötődő munkaerőből. Ebből következően olyan intézményt kell teremtenünk, ahol jelentős szerepet játszik az információszerzés, a gyors és rugalmas alkalmazkodás, a szakmaváltás, az átképzés elősegítése. Jellemző a térségre az általános szegénység, amely iskolánk számára hátrányt jelent, hiszen a gyerekeknek kevés lehetőségük van magánórákra, külföldi utakra, ugyanakkor megpróbálhatunk ebből tőkét kovácsolni: ezekkel a gyerekekkel meg kell értetni, hogy a társadalmi felemelkedés egyik módja a tanulás.

Nagykáta város és a környékbeli falvak kulturális ellátottsága szerénynek nevezhető. Így az iskola közvetítette kultúrát egyre nagyobb szakadék választja el a diákok tényleges, mindennapi kulturális fogyasztásától.

Diákjainkban tudatosítani kell, hogy vannak igényes szórakozási lehetőségek: rendszeresen szervezünk színház-, mozi- és múzeumlátogatásokat és kínálunk iskolai kultúrprogramokat.

A térség nyolcadik évfolyamon végzett tanulói számos középiskola közül választhatnak, ez külön kihívást jelent intézményünk számára. A gimnáziumok közül a jászberényi, ceglédi, monori középiskolák jelentik a legnagyobb konkurenciát, de versenyhelyzetet teremtenek a

tanulmányok előkészítése, a tehetséges tanulók képességeinek kibontakoztatása, a tanulmányi versenyekre és a nyelvvizsgákra való felkészítés.

Mivel csekély a lemorzsolódás, az osztálylétszám általában magas, a csoportbontás legalább matematikából, digitális kultúrából és idegen nyelvből különösen indokolt.

A tanulók többsége rendezett családi háttérű, itt a legmagasabb az értelmiségi szülők aránya, a pedagógusok jó kapcsolatot ápolnak a szülői házzal.

- Az általános tantervű gimnáziumi osztályba képességüket és motiváltságukat tekintve a tagozatos osztálynál gyengébb tanulók nyernek felvételt, a tanulmányi eredményük szórtaabb, nagyobb a lemorzsolódás és a vándorlás, gyakoribbak a fegyelmezési problémák.

A tanulók többsége a sikeres érettségi vizsga letételét tűzi ki célul, nagy arányban jelentkeznek felsőoktatási intézménybe, egy részük pedig az érettségi utáni szakképzésbe kapcsolódik be.

Több a családi nehézségekkel, vagy deviáns magatartással küzdő fiatal, alacsonyabb a neveltségi szintjük, így itt az oktatás mellett a nevelési feladatok is nagy hangsúlyt kapnak.

Technikumi tanulók:

- Technikumi osztályainkba általában közepes és gyenge képességű tanulók nyernek felvételt, évről évre kevesebb az igazán tehetséges, szorgalmas diák. A kisebb falvak általános iskoláiból érkező gyerekek nagyon hiányos tudással kerülnek be intézményünkbe, sokan lemorzsolódnak annak ellenére, hogy próbáljuk megteremteni a felzárkóztatás lehetőségeit: matematikát, az idegen nyelvet és a digitális kultúrát, felsőbb évfolyamokon a szakmai gyakorlati tantárgyakat csoportbontásban tanulják. Nemcsak a gyengébb képesség nehezíti az oktató-nevelő munkát, hanem a motiváltság hiánya is: értékrendjük kialakulatlan, a tudás és a tisztesség, törekvő magatartás nem mindenki számára pozitívum.

Tanulmányi eredményeik gyengék, magas a tantárgyi bukások száma és a lemorzsolódás aránya.

A technikumi tanulók tekintetében elsődleges célunk egy elfogadható műveltségi szint kialakítása, az érdeklődés felkeltése a szakterület iránt, felkészítés az érettségi vizsgára, a szakképzésre és a munkába állásra.

Nagy gondot kell fordítanunk személyiségük formálására, emberi tulajdonságaik, értékrendjük kialakítására, mert ezek a gyerekek egészen más családi környezetből érkeznek, sok közöttük a szociálisan hátrányos helyzetű, a csonka családban élő, illetve alacsonyán kvalifikált, vagy munkanélküli szülők által nevelt gyermek.

Mivel az iskolai tanulóközösség ilyen heterogén, esélyt kell adnunk a gyengébb képességű tanulóinknak a versenyek, pályázatok meghirdetésekor a tanulói díjak, kitüntetések odaítélésekor.

1.5 Személyi feltételek

Az iskolafelelős vezetője a főigazgató, feladatait közvetlen munkatársai – az intézményegység-vezetők és az iskolatitkár – közreműködésével látja el.

Vezetők: Gimnáziumi intézményegység-vezető, technikai intézményegység-vezető.

Az iskola vezetőségének tagjai: főigazgató, gimnáziumi intézményegység-vezető, technikai intézményegység-vezető, munkaközösség-vezetők, közalkalmazotti tanács elnöke.

Az iskola vezetősége az iskola egész életére kiterjedő konzultatív, véleményező és javaslattevő joggal rendelkezik, fontos szerepe van a döntések előkészítésében.

Az oktató-nevelő munkát a szakmai munkaközösségek fogják össze:

- osztályfőnöki
- humán (a magyar nyelv és irodalom, dráma és tánc, mozgóképkultúra és médiaismeret, vizuális kultúra, ének-zene, művészetek, történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek, etika tantárgyat tanító pedagógusok munkaközössége)
- reál (matematika, fizika, digitális kultúra szakmai tárgyakat tanító tanárok)
- idegen nyelvi (angol, francia, német, olasz)
- természettudományi (biológia, kémia, földrajz, életvitel és gyakorlat, testnevelés és sport tárgyakat tanító tanárok)

- szakmai (kertészet és parképítés, földmérés technikai képzésben szakmai tárgyakat tanító tanárok
- mérés-értékelés munkaközösség

1.6 Tárgyi feltételek

Az iskola ingatlanjai

1958-ban épült a régi épület, ebben található a tanterem egy része, a nevelői szoba, a könyvtár, az irodahelyiségek, a tornaterem és öltözői.

Az 1987-ben épült új épület tartalmazza az ebédlőt és a konyhát, valamint a nyelvi és informatikai szaktantermeket. Az összterülete 6143 m². Az épület állaga közepes, a nyílászárók és a padlóburkolatok elhasználódtak. Nincs akkora helyiség, ahová az egész tanulóiifjúság elférne egy iskolai rendezvényre, ez állandó problémát jelent.

Az ingatlan egy 16126 m² nagyságú telken áll, az itt kialakított két aszfaltozott pálya közül az egyik egy kézilabdapálya, a másik egy kosárlabdapálya, amelyet egy salakos futópálya vesz körül.

A szépen parkosított udvart a 2002-ben átadott új, korszerű üvegház határolja, amelyet egy szaktantermeket is tartalmazó épület egészít ki.

Az épületekben 12 tanterem, 7 szaktanterem (ének, földrajz, biológia, fizika, kémia, történelem, rajz – mindegyiket osztályteremként is használjuk) 2 informatika terem, 1 nyelvi labor, nyelvi szaktantermek, valamint a könyvtár segíti az oktató-nevelő munkát.

Számítástechnikai felszereltség

A két informatika teremben 50 munkaállomás található. Az iskola hálózata magába foglalja az intézmény összes gépét: könyvtári, titkársági, tanári szoba, gazdasági irodák, vezetők irodái.

Könyvtár

A könyvtár anyagát kb. 28.000 könyv és elektronikus dokumentumok jelentik. A kézikönyvtárat elsősorban a lexikonok és idegen nyelvi szótárak alkotják. Ezeket egészítik ki a különböző tankönyvek, szöveggyűjtemények, feladatgyűjtemények, helyesírási szabályzatok és kisszótárak.

Audio-vizuális eszközök

Iskolánk audio-vizuális eszközeit folyamatosan fejlesztjük. Jónak mondható a nyelvtanárok ellátottsága (TV, video, magnó/cd lejátszó), de számos más tanteremben is rendelkezésre állnak ezek az eszközök. Digitális táblákkal felszerelt tantermeink száma: 8.

Üvegház és tankert

A korszerűtlenné vált régi üvegház helyett 2002-ben átadták a korszerű igényeket is kielégítő, 23,6 millió Ft összköltségű új üvegházat, 2007-ben TISZK beruházása 250 m² alapterületű, duplafalú, növényházi, asztalokkal és fűtéssel ellátott fóliaborítású szaporító ház, amely a technikai osztályok és a szakképző évfolyamok gyakorlati képzését szolgálja. A Nagykáta szélén található 3,1 ha területű kertben szőlő- gyümölcs- és zöldségtermesztés folyik.

1.7 Küldetésnyilatkozat

Iskolánk feladata az általános műveltséget megalapozó nevelés és oktatás, felkészítés az érettségire és szakmai vizsgára, valamint a felsőfokú iskolai tanulmányok megkezdésére. Olyan tanulókat szeretnénk nevelni, akik egészségesen tudnak élni, szeretik és védik környezetüket, tudnak alkalmazkodni és elfogadják a másságot. Iskolánk arra törekszik, hogy diákjaink képességeik szerint a legjobban tudjanak teljesíteni.

A szülőket egyik legfontosabb partnerünknek tekintjük, akik törekvéseinkben szövetségeseink. Társadalmi felelősségünk a jövő nemzedékének nevelése, ezért pedagógusainktól elvárjuk a folyamatos fejlődést, megújítást.

2 Nevelési program

2.1 Az iskolában folyó nevelő-oktató munka céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Célok:

1. Harmonikus, szeretetre és boldogságra képes személyiség formálása. Törekvés a következő személyiségjegyek fejlesztésére
  - önismeret, egészséges önbizalom, a megfelelő önértékelés képessége
  - tolerancia, nyitottság
  - autonómia
  - felelősségérzet, önfegyelem
  - helyes konfliktuskezelés és stresszoldás, a kudarcok feldolgozása
  - az adekvát életcél megtalálása megfelelő pályaorientációval
  - az alapvető erkölcsi, etikai normák iránti fogékonyság
  - alkalmazkodóképesség

2. Sokoldalú képességfejlesztés
  - kommunikációs képesség
  - döntési képesség
  - lényegkiemelő képesség
  - problémafelismerő és problémamegoldó képesség
  - kritikai képesség
  - együttműködési képesség
  - életvezetési kompetenciák

3. Korszerű, használható komplex tudás és sokoldalú általános műveltség kialakítása
  - mobilizálható tudás kialakítása
  - felkészítés az életen át tartó tanulásra
  - problémamegoldó gondolkodás
  - az ismeretszerzési képességek fejlesztése

- a lényeglátás képessége
- az önálló véleményalkotási képesség
- a logikus érvelés fejlesztése
- a kulturált véleményütköztetés képessége
- a tanulási folyamat során ne az ismeretek, információk mennyisége legyen a döntő cél, hanem az összefüggések, rendszerek megláttatása, kialakítása

4. A kreativitás, az egyéni tehetség kibontakoztatása

- a személyre szabott oktatás
- az alkotóképesség kibontakoztatása
- az eredményes tanulási módszerek megismertetése
- a megszerzett tudás hasznosítása önálló feladatokban
- tehetséggondozás

5. Az önművelés, önfejlesztés, egyéni tanulás iránti igény kialakítása

- a tanulás legyen természetes része az életnek
- a formális tanulás mellett a nem formális tanulásban is tudjanak folyamatosan ismereteket szerezni
- tanulóink képesek legyenek rugalmasan alkalmazkodni a munkaerőpiac igényeihez
- képesek legyenek felnőtt korban egy új szakmát elsajátítani

6. Pontos, önálló, fegyelmezett és céltudatos munkavégzési módszerek kialakítása

- önfegyelem, kitartás, helytállás
- adekvát célok kitűzése
- a teljesítmény helyes értelmezése

7. Felkészítés a családi életre, a szülői szerepre

- a család, mint társadalmi intézmény fontossága, hagyományai, tisztelete
- a harmonikus családi élet kialakítása
- felelősségvállalás, alkalmazkodás, konfliktuskezelés a jelenlegi családban

8. Beilleszkedés szűkebb és tágabb környezetünkbe

- osztály- és iskolai közösségek kialakítása
- iskolai hagyományok ápolása és újak kialakítása
- a közösségi létforma viselkedési normáinak kialakítása
- az együttműködési képesség fejlesztése
- az egymásért érzett felelősség erősítése
- a lakóhely természeti és kulturális értékeinek ápolása, védelme

9. Hazafiságra nevelés

- a nemzeti identitástudat fejlesztése
- népünk kulturális örökségének megismertetése
- nemzeti múltunk értékeinek tudatosítása
- a nemzeti hagyományaink ápolása
- az anyanyelv ismerete, tisztelete, ápolása
- a felelős állampolgárrá válás

10. Európaiság

- a közös európai értékek tisztelete
- más népek, társadalmi csoportok iránti tolerancia
- felkészítés az európai uniós tagság adta lehetőségekre

11. A testi-lelki egészség védelme

- egészségmegőrzés, betegség-megelőzés
- a helyes életvitel, életmód kialakítása
- testmozgás, mozgásigény
- egészséges étkezési szokások
- a káros szenvedélyek elutasítása
- elfogadó és segítő magatartás a sérült, beteg vagy fogyatékos embertársak iránt

12. A természeti környezettel való együttélés

- fogékonyság a természet szépségeire
- a természeti környezet megóvása
- fenntartható fejlődés gondolatának tudatosítása

13. A szakmai képzés alapozása (technikumi és régi típusú technikum képzések esetében)

- tehetséggondozás
- differenciált oktatás
- pályorientáció és pályaválasztás

A célokhoz hozzárendelt feladatok:

1. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

- Színes, sokoldalú iskolai élet, amely teret ad a tanulóknak, hogy adottságaikkal, fejlődésükkel, iskolai és egyéb tevékenységükkel összhangban, minél teljesebben bontakoztathassák ki tevékenységüket.
- A nevelők, tanárok törekedjenek a tanulók személyiségének megismerésére, és annak – lehetőség szerinti – figyelembe vételére az oktatási-nevelési folyamatban (egyéni fogadóórák, osztályprogramok).
- Az értelmi nevelés során a készségek és képességek fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt, amelyek lehetővé teszik az önálló ismeretszerzést, az ismeretek értelmezését, rendszerezését és kreatív felhasználását.
- Az érzelmi-esztétikai nevelés területén törekedjünk egészséges lelkű, a szépre fogékony gyerekeket nevelni, akik képesek emberközeli kapcsolatok kialakítására, akik tiszteletben tartják mások érzelmeit, képesek szeretetet, tiszteletet érezni és kimutatni mások iránt.

Eszközök:

- o személyes példamutatás
- o szaktárgyi órákon a művészeti alkotások értékeinek felfedezése
- o színház-, múzeum- és mozilátogatások
- o közösségi nevelés (osztályfőnöki) órán készülődés az ünnepekre

- Az akarat- erkölcsi nevelés legfontosabb feladata, hogy a tanuló legyen tisztában az alapvető erkölcsi normákkal, legyen őszinte és becsületes, a tanuláshoz és munkához pozitívan álljon hozzá, és próbálja meg önmagából a maximumot kihozni. Tartsa tiszteletben az emberi együttélés alapvető normáit és elérhető célokat tudjon kitűzni maga elé.

Eszközök:

- o személyes példák, hiteles tanárok
- o az etika tantárgy lehetőségei
- o a tanuló munkájának folyamatos értékelése
- o önismereti foglalkozások a közösségi nevelés (osztályfőnöki) órákon
- o pályorientáció
- A testi nevelés célja olyan egészséges, az életet szerető, ép testben ép lelkű emberek nevelése, akik jól bírják az egyre fokozódó pszichés terheket, jó testi-lelki kondícióval képesek a helytállásra a munkában és a magánéletben. (A feladatok részletezése iskolánk egészségnevelési programjában található.)

2. A készségek, képességek fejlesztése minden tanóra és tanórán kívüli foglalkozás feladata leginkább a tantárgyi tananyagban keresztül

3. A korszerű tudás és a sokoldalú általános műveltség kialakításához rendelt feladatok

- A vizsgakövetelményeket is figyelembe vevő, megfelelő tárgyi tudás kialakítása.
- Felkészítés a kétszintű érettségi vizsgára, a felsőoktatásban való továbbtanulásra.
- Szakkörök, érdeklődési körök működtetése.
- Háziversenyek, versenyfelkészítés.
- Hatékony tanítási órák, változatos tanítási módszerek.
- A hagyományos tanári tevékenységi kör kibővítése.
- Nagyobb hangsúly a motivációra.
- A pedagógus legyen a tanulási folyamat szervezője, segítője.

- Az egyéni tanulási utak elősegítése (projektek, pályamunkák).
- A pedagógusok állandó szakmai megújulása.
- A szakmai munkaközösségeken belüli kapcsolatok fejlesztése, szakmai innováció.
- A tanulók sajátítsák el az eredményes tanulás módszereit és technikáját.
- A tanulók tanulják meg a digitális kultúra elemeinek intelligens fel- és kihasználását.
- A követelmények pontos körülhatárolása (pl. minimumszintek).
- Változatos és igazságos mérés-értékelés.
- Belső vizsgarendszer.

4. A kreativitás kibontakoztatásával kapcsolatos feladatok

- Kreatív gyakorlatok beépítése a tanítási órákba a lehetőségekhez képest minél nagyobb mértékben
- Kiselőadások szorgalmazása
- Műveltség-, egészség- és közösségi témanapok
- Iskolai pályázatok
- Házi versenyek (szakmai, művészeti, sport)
- Csoportbontások
- Egy-három fős egyéni foglalkozások
- Sokszínű kínálat a tanórán kívüli tevékenységekre:
  - o szakkörök
  - o sportkör
  - o iskolaújság
  - o iskolarádió
  - o énekkar
- Műsorok, iskolai ünnepek készítése:
  - o ismerkedési est
  - o szaktárgyi délutánok
  - o adventi vasárnapok
  - o alapítványi rendezvény

- o Damjanich-nap
- o szalagavató ünnepség
- o költészet napi rendezvények
- o Föld napi rendezvények
- o ballagás
- o pedagógus nap

5. Feladatok az önművelés, önfejlesztéssel kapcsolatban

- igényesség és kritikai érzék kialakítása és fejlesztése
- belső igény a kommunikációs készségek fejlesztésére
- olvasási szokások kialakítása
- az információszerzési képesség javítása
- az infokommunikációs rendszerek használata

6. Feladatok a helyes munkavégzési szokások kialakításával kapcsolatban (kiemelten a technikum tanulóknak)

- fegyelmezett iskolai viszonyok kialakítása
- személyes példamutatás
- önálló munkák (házi feladat, házi dolgozat, projektek, pályázatok stb.)
- a munkavégzési szokások kialakítása a tanórákon, a közösségi nevelés (osztályfőnöki) órán és a gyakorlatokon.
- az ismeretek gyakorlati alkalmazása
- az elvégzett feladatok ellenőrzése és értékelése

7. A családi életre és a szülői szerepre való felkészítésre vonatkozó feladatok

- a boldog családi élet és a demokratikusan működő családmodell fontosságának tudatosítása
- a családi életben jelentkező szerepek, az ebből adódó konfliktusok tudatosítása (művészeti órákon, közösségi nevelés (osztályfőnöki) órákon)
- a generációs problémák megbeszélése, feldolgozása

- a szülők iránti tisztelet, megbecsülés fejlesztése
- a házasság és a gyermeknevelés felelősségének tudatosítása

8. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A közösségfejlesztés az folyamat, amely az egyén és a társadalom közötti kapcsolatot kialakítja, megteremti.

A tanulók személyiségfejlesztésére irányuló munka iskolánkban egyrészt a nevelők és a tanulók közvetlen, személyes kapcsolata révén valósul meg, másrészt közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül érvényesül.

A tanulók közösségben, illetve közösség által történő nevelésének megszervezése, irányítása iskolánk nevelő-oktató munkájának alapvető feladata.

Tevékenységei:

1. A különféle iskolai tanulói közösségek megszervezése, nevelői irányítása. Az iskolai élet megszervezése (tanórákhoz, tanórán kívüli tevékenységekhez) kapcsolódó tanulói közösségek kialakítása, valamint ezek életének tudatos, tervszerű nevelői fejlesztése.
2. A tanulók életkori fejlettségének figyelembevétele a tanulóközösségek fejlesztésében.
3. Az önkormányzás képességének kialakítása, melynek során ki kell alakítani a közösségekben azt a képességet, hogy nevelői segítséggel közösen tudjanak maguk elé célt kitűzni, a cél eléréséért összehangoltan tevékenykedni, illetve az elvégzett munkát értékelni.
4. A tanulói közösségek tevékenységének megszervezése:
  - Az osztályközösség kialakításához tanévenként 3-4 közösségi program szervezése (az osztályfőnök feladata): színház- és múzeumlátogatás, kirándulás, sportrendezvény, osztálybuli stb.)
  - Osztálykirándulások, tanulmányi kirándulások (évfolyamonkénti ajánlásokkal)
  - A DÖK munkáját a főigazgató által megbízott pedagógus segíti.
  - Az iskolaújság és iskolarádió tevékenységét pedagógus felügyeli.

- Iskolai szintű rendezvények, hagyományos ünnepek segítik elő a damjanichos összetartozás kialakítását, amelyet külsőségekkel is erősíthetünk. (Damjanich-jelvény, Damjanich-póló, évkönyv stb.)
- az iskolai közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása

9. Az egészséges nemzeti öntudat fejlesztésével kapcsolatos feladatok

- hazánk földrajzának, irodalmának, történelmének, mindennapi életének megismertetése
- a magyar történelmi személyiségek, tudósok, művészek, sportolók munkásságának tanulmányozása
- a nemzeti önismeret és a hazaszeretet elmélyítése
- részvétel a Határtalanul! programban
- megemlékezés nemzeti ünnepeinkről: október 6., október 23., március 15.
- a szűkebb környezet kulturális értékeinek kutatása, megismertetése
- az állampolgári létezéshez szükséges ismeretek és jártasságok elsajátítása
- a demokratikus érdekérvényesítés és az önszerveződés lehetősége

10. Az európaiságra neveléssel kapcsolatos feladatok

- az idegen nyelvek színvonalas oktatása
- a tanulók megismertetése más népek kultúrájával, szokásaival, gondolkodásmódjával (irodalom, zene, vizuális kultúra)
- az uniós ismeretek elsajátítása
- felkészítés a külföldi munkavállalásra és tanulásra
- testvérkapcsolatok ápolása

11. Az egészségvédelemmel kapcsolatos feladatok

Részletesen kifejtve az iskola Egészségnevelési programjában

12. A környezeti nevelés feladatai

Részletesen kifejtve az iskola Környezeti nevelési programjában

2.1.1 A személyiségfejlesztés és a közösségfejlesztés feladatainak megvalósítását szolgáló tevékenységi rendszer és szervezeti formák

Mindezen célok és feladatok megvalósításának legfontosabb színtere a tanítási-tanulási folyamatba illeszkedő tanítási óra. A tanítási óra megszervezése folyamán kiemelten fontosnak tartjuk a tanulók motiválását, a tanulók kreativitásának, gondolkodásának fejlesztését, az egyéni képességekre szabott tanítást.

Másik fő terület a tanítási órán kívüli tevékenységek

- szakkörök

Az egyéni fejlesztést szolgáló, kis létszámú foglalkozásokat minden tanév elején az iskola hirdeti meg, és a tanulók érdeklődésétől függően indulnak.

versenyfelkészítő egyéni foglalkozások

A tehetséges tanulók továbbfejlesztését segítik a különféle szaktárgyi, sport, művészeti stb. versenyek, vetélkedők, amelyekre iskolánk tanulói rendszeresen jelentkeznek.

iskolai sportkör, házibajnokságok

- iskolaújság

Az iskolai közélet fontos fóruma és a művészi önkifejezés egyik formája

- iskolarádió
- énekkar
- tanulmányi kirándulások, osztálykirándulások
- sí- és vízitábor
- kiállítások, előadóestek
- iskolai eszközök, létesítmények egyéni v. csoportos használata (könyvtár, internet, audio-vizuális eszközök, sportpályák, stb.)
- hagyományőrzés
  - o az iskola névadójának, Damjanich János emlékének ápolása
  - o október 6-i fáklyás felvonulás
  - o december 8-i megemlékezés névadónkról
  - o Damjanich-napok
  - o alapítványi rendezvény
  - o Nemzeti ünnepeinkről emlékezve

iskolai szintű ünnepség:

október 6.
március 15.,
október 23.

osztályszintű:

február 25. a kommunizmus áldozatai
április 16. a Holokauszt áldozatai
június 4, a nemzeti összetartozás napja

- o április 4-ei tápióbicskei csata
- o részvétel a Határtalanul! programban
- o ismerkedési est és gólyabál
- o szalagavató ünnepség
- o ballagás

- diákönkormányzat

A tanulók érdekképviselőjét látja el, saját SZMSZ-e és éves munkaterve szerint működik.

2.1.2 Nevelési módszerek

Nevelési módszereink 2 nagy csoportra oszthatók:

1. **Közvetlen (direkt) módszerek** azok, amelyek alkalmazása során a pedagógus közvetlenül, személyes kapcsolat révén hat a tanulóra.
2. **Közvetett (indirekt) módszerek** azok, amelyekben a nevelő hatás áttételesen, a tanulói közösségen keresztül érvényesül.

2.1.3 A tanulási esélyegyenlőség segítésének elvei

Minden tanköteles tanulónak törvényben biztosított joga, hogy számára megfelelő oktatásban részesüljön. Ennek érvényesítéséhez a következő elvek szerint kell biztosítani a nevelő-oktató munka feltételeit:

1. A kulcskompetenciák folyamatos, egyénhez igazodó fejlesztés, a kulcskompetenciák bővítése.

2. A tanulók tanulási nehézségeinek feltárása, problémáik megoldásának segítése.
3. A tanulási esélyegyenlőség eredményes segítésének egyik alapvető feltétele a tanulók személyiségének megismerése, az ahhoz illeszkedő pedagógiai módszerek alkalmazása.
4. A tanulók önmagukhoz és másokhoz viszonyított kiemelkedő teljesítményeinek, tehetségjegyeinek feltárása, fejlesztése a tanórákon, más iskolai foglalkozásokon és e tevékenység támogatása az iskolán kívül.
5. Adaptív tanulásszervezési eljárások alkalmazása.
6. Az egységes, differenciált és egyénre szabott tanulási követelmények, ellenőrzési-értékelési eljárások alkalmazása.

2.1.4 Az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések

Minden tanköteles tanulónak törvényben biztosított joga, hogy számára megfelelő oktatásban részesüljön.

Kiemelten fontos feladat a közoktatás minden területén a diszkriminációmentesség, a szegregációmentesség, a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelési, oktatási integrációjának segítése.

Elengedhetetlen feltétel a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek iskolai sikereihez, hátrányaik leküzdéséhez az esélyegyenlőség megteremtése, az egyenlő hozzáférés biztosítása.

Minden gyermeknek, tanulónak meg kell szereznie azokat a képességeket, azt a tudást, amelyre alapozva továbbléphet az iskoláztatás során. Nagyon fontos, hogy a diákok adottságaiknak, képességeiknek megfelelő nevelést, oktatást, képzést kapjanak. Meg kell adni az egyéni fejlesztés lehetőségét mind a felzárkóztatás, mind a tehetséggondozás területén.

Az esélyegyenlőség érvényesítéséhez a következő elvek szerint biztosítjuk a nevelő-oktató munka feltételeit:

- a csoportok kialakításánál a hátrányos helyzetű tanulók arányának figyelembe vétele, az aránykülönbségek betartása;
- a nevelési módszerekben, ismeretközvetítésben szorgalmazzuk az egyénre szabott, egyéni fejlesztést szolgáló módszerek alkalmazását;
- a tanulói előmenetelben, továbbtanulásban, pályaorientációban, kiemelt figyelmet fordítunk a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók támogatására, tájékoztatására;

- támogatjuk a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szabadidős tevékenységbe történő bekapcsolódását.

2.1.5 A pedagógusok intézményi feladatai

Általános szakmai feladatok

A pedagógiai tevékenységgel kapcsolatos általános szakmai feladatok

- Tevékenysége során tiszteletben tartja az egyetemes emberi és nemzeti értékeket, az erkölcsi normákat.
- Munkája során kifejezésre juttatja egyéni és közösségi felelősségérzetét. Közösségi feladatokat vállal.
- Szakmai munkájának fejlesztése érdekében továbbképzéseken vesz részt.
- Köteles a főigazgató/intézményegység-vezető figyelmét felhívni az előírásoktól eltérő munkavégzésre, magatartásra és állapotokra.

Együtműködés a szülőkkel

- Munkája során együttműködik a szülőkkel a tanulók személyiségének fejlesztésében, képességeinek kibontakoztatásában.
- A tanulóközösség kialakítása, fejlesztése során a szülők közösségével együttműködve végzi nevelő-oktató munkáját.
- Feladatellátása során tiszteletben tartja a szülőnek azt a jogát, hogy vallási és világnézeti meggyőződésüknek megfelelő oktatásban és nevelésben részesülhessenek gyermekeik.

Az egyes jogok biztosítása

- Gondoskodik a tanulók köznevelési törvényben foglalt jogainak biztosításáról.
- Gondoskodik a szülők jogainak biztosításáról.
- Megtartja az egyenlő bánásmód követelményét a tanulókkal kapcsolatos döntései, intézkedései meghozatalakor.

Részletes szakmai feladatok

A tanár nevelési-oktatói feladatai

- Végzi a tanulók nevelését, fejleszti készségüket és képességeiket.
- A tanulók életkori sajátosságaihoz alkalmazkodó fejlesztési módszereket alkalmaz.
- Végzi a különböző érdeklődésű, eltérő értelmi, érzelmi, testi fejlettségű, képességű, motivációjú, szocializáltságú, kultúrájú gyerekek együttes nevelését. Ehhez kapcsolódóan a tanulókat érdeklődésüknek, képességüknek és tehetségüknek megfelelően készíti fel a további tanulásra.
- Fejleszti a tanulóknál azokat a képességeket, készségeket, melyek a környezettel való harmonikus, konstruktív kapcsolathoz szükségesek.
- Pedagógiai tevékenysége során felhasználja a tanulói közösségnek a tanuló önismeret fejlesztésére, együttműködési készség növelésére gyakorolt hatását.
- Munkája során példát mutat, különösen a megbízhatóság, becsületesség, szavahihetőség tekintetében, ezzel közvetítve ezen értékek fontosságát.
- Segíti a tanulóknál a nemzeti, a nemzetiségi és az etnikai hagyományok tudatosulását, és ezek ápolására neveli őket.
- A tanulót testi és a lelki fejlettsége figyelembe vételével, harmonikusan fejleszti.
- Elősegíti a tanuló szocializációs folyamatait.
- Tanárként alapvető feladata a rábízott tanulók tanítása és nevelése. Ennek keretében:
  - gondoskodik a tanuló testi épségének megóvásáról, erkölcsi védelméről, személyiségének fejlődéséről,
  - az ismereteket tárgyilagosan és többoldalúan közvetíti,
  - figyelembe veszi a tanuló egyéni képességét, tehetségét, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét és fejlettségét, nevelési igényét,
  - segíti a tanuló képességeinek, tehetségének kibontakozását,
  - segíti a hátrányos helyzetben lévő gyermek, tanuló felzárkózását tanultársaihoz,
  - a tanulók részére az egészségük, testi épségük megőrzéséhez szükséges ismereteket átadja, és ezek elsajátításáról meggyőződik,
  - ha a tanuló balesetet szenved, vagy ennek veszélye fennáll, a szükséges intézkedéseket megteszi,
  - közreműködik a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában,
  - közreműködik a tanuló fejlődését veszélyeztető körülmények feltárásában, megszüntetésében, az ilyen körülmények kialakulásának megelőzésében,

- a tanuló életkorának, fejlettségének figyelembe vételével elsajátíttatja a közösségi együttműködés magatartási szabályait, és törekszik azok betartatására,
- a szülőket és a tanulókat az őket érintő kérdésekről rendszeresen tájékoztatja, a szülőt figyelmezteti, ha gyermeke jogainak megóvása vagy fejlődésének elősegítése érdekében intézkedést tart szükségesnek,
- a szülő és a tanuló javaslataira, kérdéseire érdemi választ ad,
- a tanulók és szülők emberi méltóságát és jogait tiszteletben tartja,
- a tanulók részére az etikus viselkedéshez szükséges ismereteket átadja.
- Segíti a különleges ellátást igénylő tanulók beilleszkedését, külön figyelmet szentel nekik.

A pedagógiai programmal, az oktatás gyakorlati oldalával kapcsolatos feladatai

- A nevelőtestület tagjaként aktívan részt vesz az intézmény pedagógiai programjának, tervezésében, és értékelésében, gyakorolja a nevelőtestület tagjait megillető jogokat.
- Hatásköre az általa vezetett gyermekcsoportra terjed ki.
- A pedagógiai program alapján az ismeret átadás, a nevelés módszereit megválasztja.
- A helyi tanterv figyelembe vételével az alkalmazott segédleteket, eszközöket, ruházati és más felszereléseket kiválasztja.
- Segíti a tantestületi és szakmai értekezletek eredményességét, alkotóan tevékenykedik a szakmai munkaközösség munkájában.
- Felelősséggel ellátja az előírt helyettesítéseket, és a tanulók felügyeletét (tanórák, tanórán kívüli foglalkozások, óráközi szünetek, tanítás előtti, utáni és rendezvényi ügyeletek).
- Levezetheti és felügyelheti az osztályozó,- javító és egyéb vizsgákat, tanítás nélküli munkanapokon munkát végez a vezetők beosztása alapján.
- Kollégái közreműködésével rendben tartja a rábízott szertárat, a tárgyakat és rendelkezésére bocsátott oktatástechnikai eszközöket, számítógépet, projektort stb.
- Betartja a munkafegyelmet, a jogszabályok és a szabályzatok előírásait, végrehajtja a főigazgató és az intézményegység-vezető utasításait, szakszerűen végrehajtja a pedagógiai feladatokat.
- Tudomásul veszi, hogy az intézmény pedagógusaként a kapcsolattartásban kiemelt felelőssége van az iskola jó hírének megőrzésében, annak ápolásában.

- Munkáját tervszerűen végzi, tanmenet alapján dolgozik.
- Részt vesz a tantárgyfelosztás véleményezésében.
- Elvégzi a munkájával kapcsolatos adminisztrációs feladatokat.

A tanulók értékelése

- Irányítja és szóban, írásban, valamint érdemjeggyel, osztályzattal folyamatosan értékeli a tanulók tevékenységét.

Ünnepek megszervezése

- Közreműködik az intézményi szintű ünnepek, rendezvények megszervezésében, a tanulók felkészítésében.

Adminisztrációs és tájékoztatási feladatok

- Az SZMSZ-ben meghatározott nyilvántartás vezetési szabályok szerint ellátja a munkaidő nyilvántartással kapcsolatos feladatokat.
- Vezeti a tanulók jelenlétével, hiányzásával kapcsolatos nyilvántartást.
- A főigazgató utasítása alapján ellát egyes adminisztrációs, illetve ügyirat-kezelési feladatokat.
- Tájékoztatja a főigazgatót, ha indokoltnak tartja valamely tanuló nevelési tanácsadason, illetve szakértői és rehabilitációs bizottsági vizsgálaton való részvételét.

Veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer

- Haladéktalanul értesíti a főigazgatót arról, ha tanuló veszélyeztetettségét tapasztalja vagy gyanítja (Javasolja a gyermekjóléti szolgálat értesítését.)
- Együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, a családgondozóval az általa tanított tanuló veszélyeztetettségének megszüntetése érdekében.

Gyermek és ifjúságvédelmi feladatok

- A főigazgatónál jelzi, ha véleménye szerint kezdeményezni kell a tanuló és szülője számára a gyermekvédelmi, illetve szociális ellátást.

Egészséges és biztonságos intézményi működtetéssel kapcsolatos feladatok

- Napközben a betegség tüneteit mutató tanulót elkülöníti társaitól, s gondoskodik arról, hogy a tanuló szülei haladéktalanul értesítésre kerüljenek.

- Közreműködik a tanulók egészségügyi vizsgálatánál, segítik a védőnő és az orvos munkáját.

2.1.6 Osztályfőnökök intézményi feladatai

Az azonos évfolyamra járó, többségében azonos órarend szerint együtt tanuló diákok egy osztályközösséget alkotnak, melyek élén vezetőként az osztályfőnök áll. Az osztályfőnököt a főigazgató bízza meg, munkáját a NAT, az iskola pedagógiai programja, a helyi tanterv, az SZMSZ az éves munkaterv és a munkaköri leírása alapján végzi.

Irányítja, szervezi a rábízott tanulóközösség iskolai életét, jelentős nevelő hatást fejt ki, érdemben foglalkozik a gyermekek egyéni gondjaival. Az egységes értékrend megvalósítása érdekében koordinálja a fejlesztő - nevelő hatását, ellenőrzi az osztályban folyó pedagógiai tevékenységet.

Feladatai részletesen:

- Alaposan és sokoldalúan megismeri osztálya tanulóit (személyiségjegyeket, családi-szociális körülményeket, szülői elvárásokat, tanulói ambíciókat). Feltérképezi az osztályközösség szociometriai jellemzőit, az osztályon belüli értékrendet.
- Nevelői munkáját, a tanulók egyéni, differenciált személyiségfejlesztését a pedagógiai program alapján a közösségi nevelés (osztályfőnöki) tanmenetben tervezi.
- A közösségi nevelés (osztályfőnöki) órákra a tanulók érdeklődését, aktivitását figyelembe véve alaposan felkészül.
- Alkalmat teremt az osztályközösségben a demokratikus közéleti szereplés gyakorlására, törekszik a munkamegosztásra. Segíti a DÖK (diákönkormányzat) törekvését, céljait, részt vesz a DÖK éves programjának megvalósításában.
- Kialakítja a reális önértékelés igényét, az életkornak megfelelő szituációkkal önállóságra és öntevékenységre nevel. Felelősök (hetesek, ügyeletesek) megbízásával és számonkérésével biztosítja az osztályterem, a berendezési tárgyak megőrzését, valamint a tantermi rendet és tisztaságot.
- Gondoskodik a szociális segítségnyújtásról. Együttműködik a gyermek-és ifjúságvédelmi felelőssel. Segíti a személyre szabott és sikeres pályaválasztást, a továbbtanulási lehetőségekről, a pályaválasztási felelőssel együttműködve időben, alaposan, széleskörűen tájékoztatja a diákokat és a szülőket is.

- Önismereti gyakorlatokkal készíti fel tanulóit a társadalmi elvárásokra.
- Felkészíti a tanulókat az intézmény hagyományos rendezvényeire, ünnepéyeire, segíti a különféle szabadidős programok, kirándulások, klubfoglalkozások szervezését és megvalósítását.
  - 9. évfolyam: gólyatábor, gólyaavatás, ballagás
  - 10. évfolyam: gólyaavatás, ballagás
  - 11. évfolyam: szalagavató és ballagás
  - 12. évfolyam: szalagavató, ballagás
- Irányítja minden rendezvényen az udvarias és kulturált viselkedést, a fegyelmezett munkát, a rend és tisztaság fenntartását, a környezet védelmét, harmonikus társas kapcsolatokat.
- Szempontokat és tanácsokat ad a hatékony tanulási módszerek és a helyes időbeosztás (szellemi és fizikai tevékenység egyensúlya) elsajátításához.
- Szervezi, és értékeli az osztályban a diákokkal együtt a tanulmányi előmenetelt, a magatartást és szorgalmat.
- Segíti a folyamatos felzárkóztatást.
- Támogatja a kiugró tehetségek képzését az igényelt területen, biztosítja bemutatkozási lehetőségeit.
- Együttműködik az osztályban tanító pedagógusokkal, látogathatja osztálya tanítási óráit, foglalkozásait, az észrevételeket megbeszéli az érintett nevelőkkel.
- A szülőkkel együttműködve összehangolja a család és az iskola nevelési elveit. Tudomásul veszi, hogy osztályfőnökként a kapcsolattartásban kiemelt felelőssége van az iskola jó hírének megőrzésében, annak ápolásában.
- A munkaterv szerint szülői értekezletet, fogadóórákat tart. Megismerteti a tanulókkal és a szülőkkel a pedagógiai programot, a házirendet, nevelési elképzeléseit, gondoskodik a szülői közösség aktivitásáról.
- Folyamatosan tájékoztatja a szülőket a gyerekek magatartásáról, tanulmányi előmeneteléről, az egyéni fejlesztésről, a dicséretekről és elmarasztalásokról.
- Képviseli osztálya érdekeit a nevelőtestület előtt, minősíti tanítványai magatartását és szorgalmát.
- Aktívan tevékenykedik az osztályfőnöki munkaközösségben, bemutató órát tarthat, felméréseket és elemzéseket végez.

- Figyelemmel kíséri a tanulók hiányzásait, az igazolásokat, a mulasztások valós okait. s igazolatlan, illetve magas számú igazolt hiányzás esetén eleget tesz értesítési kötelezettségeinek.
- Elvégzi az osztályfőnöki adminisztrációs teendőket (hiányzások igazolása, hiányzási statisztika, félévi-év végi statisztika, ellenőrző bejegyzéseinek kontrollálása stb.), felel az e-napló és a törzslapok, más nyilvántartások szabályszerű és naprakész vezetéséért, statisztikai adatokat szolgáltat.
- Kiegyensúlyozott kapcsolatot tart azoknak az intézményeknek, szervezeteknek és hatóságoknak az alkalmazottaival, képviselőivel, akiknek együttműködése szükséges a feladatainak ellátásához.
- Ismerve a megbízásokra vonatkozó törvényeket, rendeleteket és főigazgatói utasításokat, gyakorolja a jogszabályban biztosított jogokat. Megilleti a jog, hogy osztályában tanítsa szaktárgyait, és az intézményegység-vezető/munkaközösség-vezető tudtával nevelői osztályértekezletet hívjon össze az ott tanító pedagógusok kötelező megjelenésével.
- Hatásköre áthúzódik teljes tevékenységi körére. Köteles a főigazgató/intézményegység-vezető figyelmét felhívni az előírásoktól eltérő munkavégzésre, magatartásra és állapotokra.

Iskolánk pedagógusai által alkalmazott közvetlen és közvetett nevelési eljárások:

		Közvetlen módszerek	Közvetett módszerek
1.	Szokások kialakítását célzó, beidegző módszerek	Követelés Gyakoroltatás Segítségadás Ellenőrzés Ösztönzés	A tanulói közösség tevékenységének megszervezése. Közös (közelebbi vagy távolabbi) célok kitűzése Hagyományok kialakítása
2.	Magatartási modellek bemutatása, közvetítése	Elbeszélés Tények és jelenségek bemutatása Műalkotások bemutatása Nevelő személyes példamutatása	A nevelő részvétele a tanulói közösségi tevékenységében A követendő egyéni és csoportos minták kiemelése
3.	Tudatosítás (meggyőződés kialakítása)	Magyarázat, beszélgetés A tanulók önálló elemző munkája	Felvilágosítás a betartandó magatartási normákról Vita

2.2 Tehetség és képesség kibontakoztatása

Az alábbi tevékenységek segítik:

- Az egyéni képességekhez igazodó tanulásszervezés
- Kis létszámú csoportok kialakítása a matematika, az idegen nyelv és az digitális kultúra tanítása során
- A kötelező órákon kívül választható tantárgyak felvétele
- Emelt óraszámú képzések
- Iskolai versenyek, pályázatok hirdetése
- Tehetséggondozó foglalkozások, szakkörök
- Nyelvvizsgára történő felkészítő órák

2.3 Felzárkóztatás

Iskolánk földrajzi elhelyezkedése és beiskolázási tevékenysége eredményeképpen a legkülönbözőbb képességű és tudásszintű tanulók kezdik el a 9. osztályt. Így fokozottabban oda kell figyelnünk arra, hogy a lemaradással érkezők is fel tudjanak zárkózni, hiányosságait pótolni tudják.

Tevékenységeink:

- A 9. évfolyam összes tanulója szintfelmérő tesztet ír a tanult idegen nyelvből, hogy fel lehessen mérni a kiindulópontot.
- Ezen tesztek eredményeinek ismeretében szervezzük meg a szeptember 30-ig a felzárkóztató foglalkozásokat
- Csoportbontást biztosítunk néhány tantárgyból, hogy a tanórán is legyen lehetőség az egyéni foglalkozásra, a felzárkózást szolgáló, személyre szabott feladatokra
- Konzultáció a tanulóval, esetleg a szülővel
- A helyes és hatékony tanulási módszerek megismertetése 9. évfolyamon a közösségi nevelés (osztályfőnöki) és a szaktárgyi órákon (vázlatkészítés segítése, jegyzetelés, szövegfeldolgozás)
- A 9. év félévi eredményeinek összevetése a 8. osztály év végi eredményeivel

2.4 Kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos helyi rend

2.4.1 A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program

Diagnosztizálás:

Az iskola fontos feladatának tekinti, hogy időben felismerje és kiszűrje a tanulási kudarcnak kitett tanulókat. Ezért az intézmény minden pedagógusa felelős e feladat végrehajtásáért, melyet már az első félév első hónapjaiban el kell kezdenünk. Ezt követően minden évfolyamon figyelemmel kísérjük a tanulók tanulmányi előmenetelében előforduló problémákat.

Az alkalmazott módszerek:

- E-naplók rendszeres ellenőrzése
- Az osztályfőnökök és szaktanárok jelzései

- Problémafeltáró egyéni és csoportos beszélgetések
- Felmérések készítése

A felzárkóztató programok, eljárások és módszerek kiválasztása függ a tanuló problémájának sajátosságától, a probléma feltételezhető okától, a tanuló életkori sajátosságaitól, az iskola és a tanuló sajátos körülményeitől, lehetőségeitől.

Feladataink:

- Szülő írásbeli értesítése, személyes elbeszélgetés formájában tanácsadás a gyermek felzárkóztatásával kapcsolatban.
- Tanórai differenciálás.
- A személyiség-megismerés módszereinek tudatos megválasztása, a hatékonyabb korrekció és felzárkóztató eljárások alkalmazása.
- A tanulás segítése érdekében a motiváció, a szemléltetés, a személyes fejlődést segítő beszélgetések alkalmazása.
- A tanulók egyéni képességeit figyelembe véve a gátlások feloldásának segítése és a reális önismeret és önértékelés alakítása, fejlesztése.
- Egyéni felzárkóztató foglalkozások szervezése.
- Egészségkárosodás esetén gyógytestnevelési foglalkozások szervezése.
- Kapcsolatfelvétel a nevelési tanácsadó szolgálattal, ill. a családsegítő szolgálattal, amennyiben az okok a családi körülményekre, magatartási rendellenességre vezethetők vissza.
- A tanuló mentesítése bizonyos tantárgyak tanulása, illetve e tantárgyaknál az értékelés alól, amennyiben ezt a tanuló egyéni adottsága, továbbá sajátos helyzete indokolja (Szakértői és rehabilitációs bizottság vagy a nevelési tanácsadó szakértői véleménye alapján).
- Egyéni továbbhaladás engedélyezése, annak kikötésével, hogy melyik évfolyam utolsó napjáig kell a tanulónak utolérni a többiekét.

2.4.2 A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenység

A beilleszkedési zavarral küzdő tanulók az átlagtól eltérő magatartásformával, értékrenddel és általában rosszabb anyagi háttérrel kerülnek az iskolába. Fontos, hogy az osztályban tanító szaktanárok az osztályfőnökökkel együttműködve megkönnyítsék a beilleszkedésüket.

A szaktanárok feladatai: A tanítási órán több lehetőséget kell adni az ilyen tanulók szóbeli megnyilatkozására. Az értékelés legyen korrekt, emelje ki a felelet pozitív oldalát. A csoportmunka során a nehezen beilleszkedő tanulókat kijelölhetjük a munka irányítására, így szükségképpen megismerkedik mások véleményével, gondolataival. Otthoni feladatokkal v. szorgalmi munkákkal segítsük abban a tanulót, hogy sikerélményhez jusson, leküzdje gátlásait. Az osztályfőnök feladatai: Az osztályfőnök vonja be ezeket a tanulókat a közösségi élettel kapcsolatos tevékenységekbe (pl. osztálybuli, színházlátogatás, osztálykirándulás). Egyéni beszélgetések alkalmával próbálja meg feltérképezni és enyhíteni azokat az okokat, amelyek a beilleszkedési zavarokat eredményezik. Vegye fel és folyamatosan tartsa fenn a kapcsolatot a szülői házzal, kérje ki a szülők véleményét.

Mindemellett a beilleszkedés fontos feltételének tartjuk, hogy a tanuló megismerje és elfogadja iskolánk céljait, azonosulni tudjon az oktatási, képzési célokkal, követelményekkel, elfogadja tanárait és az új osztályát, amelynek tagjaival együtt kell működnie.

Ennek érdekében:

- Beiratkozáskor, ill. év elején megismertetjük a tanulókkal az iskolai hagyományokat, a viselkedési normákat, a tanári és tantárgyi követelményeket.
- Az osztályfőnök szervezésével személyes beszélgetések útján, az osztályban tanító tanárok részvételével történt megbeszélésen feltárjuk és elemezzük a problémás tanulók helyzetét, kialakítjuk a velük szemben alkotott pedagógiai eljárásokat, szükség esetén a szülők, ifjúságvédelmi felelős, gyermekjóléti szolgálat, külső szakemberek segítségét kérjük.

2.4.3 Ifjúságvédelem

A nevelőtestület fontos célja, hogy lélekben is új generációt neveljük, ne kallódjon el egyetlen tanulónk sem a gondoskodás hiánya, illetve szociális hátrányok miatt.

Minden pedagógus közreműködik a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a tanulók fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében. Intézményünk nem rendelkezik ifjúságvédelmi felelőssel, így a feladat legnagyobb része az osztályfőnökökre hárul:

- A tanulók és a szülők tájékoztatása azokról a személyekről, intézményekről, amelyekhez problémáik megoldása érdekében fordulhatnak.

- A veszélyeztető okokat feltárja, vagy segít feltárni az osztályfőnöknek.
- A veszélyeztető okok megléte esetén értesíti a gyermekjóléti szolgálatot, és együttműködik velük.
- Tájékoztatást nyújt a tanulók részére szervezett szabadidős programokról.

Az ifjúságvédelmi tevékenységünk három területre terjed ki:

- a tanulók fejlődését veszélyeztető okok feltárására,
- megelőzésére,
- megszüntetésére.

A gyermek és ifjúságvédelmi feladatok végzése során az osztályfőnök és a feladattal megbízott személy kapcsolatot tart:

- a nevelési tanácsadóval,
- a gyermekjóléti szolgálattal,
- a családsegítő szolgálattal,
- a polgármesteri hivatallal,
- a gyermekorvossal.

2.4.4 A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

A hátrányos helyzetű tanulók felismerése, anyagi, erkölcsi segítése nemcsak a kijelölt ifjúságvédelmi felelős és az osztályfőnök, hanem minden pedagógus és nem pedagógus felnőtt feladata (szaktanár, iskolaorvos, védőnő, iskolatitkár, könyvtáros stb.)

Célunk, hogy a halmozottan hátrányos helyzetű és a hátrányos helyzetű tanulók szociális körülményei kevésbé befolyásolják eredményes tanulmányi munkájukat, és a közösségben elfoglalt helyüket.

A nevelőtestület tagjai az egyéni bánásmód figyelembevételével olyan tevékenységi formákat alkalmaznak, melyek a szociális hátrányok enyhítését segítik.

A szaktanárok saját hatáskörükben végzik a szükséges felzárkóztató és tehetséggondozó tevékenységet.

A szociális juttatások lehetőségeiről folyamatosan tájékoztatjuk tanulóinkat, fontosabb változásokat a szülői értekezleteken ismertetjük a szülőkkal.

Támogatási formák, tevékenységek:

- pénzbeli támogatás diákjainknak az iskolai alapítványból
- ingyenes tankönyv
- kedvezményes diákétkeztetés
- pályázatok figyelése
- könyvtári szolgáltatások (kölcsonzés, „helyben olvasás”, irodalom ajánlása, tanácsadás)
- informatikai szolgáltatások (internet használati lehetőség, saját weblap, e-mail cím)

Az ifjúságvédelmi feladatok ellátásához kapcsolatokat tartunk fenn:

- a Nagykátai Székhelyű Közös Fenntartású Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal,
- a nagykátai Nevelési Tanácsadó és Logopédiai Intézettel,
- a nagykátai Rendőrkapitánysággal,
- a helyi önkormányzatokkal,
- a Nagykátai Járási Hivatallal,
- a Vöröskereszttel.

2.5 A szülők, a tanulók és a pedagógusok együttműködésének formái

Célunk, hogy együttműködve a szülői házzal segítsük elő a pedagógiai programunkban megfogalmazott céljaink sikeres megvalósítását.

A nevelőtestület egyetért abban, hogy

- a nevelés-oktatás folyamatában egyenrangú kapcsolatra törekszünk a szülőkkel, de ebben a kapcsolatban a vezető szerep a pedagógusé, a szakmaiságot ő képviseli
- törekszünk a kölcsönös információcserére, az együttműködésre a gyermek érdekében
- a jól működő iskola közös érdeke tanárnak, diáknak és szülőnek
- a nevelés nem az iskola kizárólagos feladata, szülői közreműködés nélkül nem lehet eredményesen nevelni, oktatni

2.5.1 A tanulók és az iskola pedagógusainak kapcsolata

- A tanulókat az iskola életéről, illetve az aktuális feladatokról az iskola főigazgatója, a DÖK-öt segítő pedagógus és az osztályfőnökök tájékoztatják (diákparlament, faliújság, igazgatói hirdetés, iskolarádió, iskolai honlap, és szóbeli tájékoztatás útján.)
- A tanulók kérdéseiket, véleményüket szóban vagy írásban, egyénileg vagy választott képviselőik útján közölhetik az iskola igazgatóságával, a nevelőtestülettel, vagy az Iskolaszékkal.

2.5.2 Az intézményi döntési folyamatban a tanulók részvételi jogának rendje

Az intézményi döntési folyamatokban az iskola tanulói közvetlenül vagy közvetve, választott képviselőik útján vehetnek részt.

- A tanulók közvetlenül részt vehetnek az alábbi döntési folyamatokban:
  - Választhatnak a Pedagógiai program keretei között a választható tantárgyak és foglalkozások közül.
  - Az éves diákparlamenten javaslatokat tehetnek az iskolai élet bármely területével kapcsolatban.
  - Írásos véleményükkel, amely a pedagógusok oktató-nevelő munkájára vonatkozik, hozzájárulnak a pedagógusok teljesítményének értékeléséhez.
  - Írásos véleményükkel, amely az intézményi munka egészére vonatkozik, segítik az oktató-nevelő munka hatékonyabbá tételét
- Választott képviselőik útján, azaz az iskolai diák önkormányzaton (DÖK) keresztül részt vehetnek az alábbi döntésekben:
  - A tanév rendjének kialakítása: Az iskolai diákönkormányzat döntési jogot gyakorol egy tanítás nélküli munkanap kijelölésében, a programok előkészítésében és lebonyolításában.
  - Az iskolai dokumentumok elkészítése: A DÖK véleményét ki kell kérni a házirend és az iskolai SZMSZ jogszabályban megfogalmazott rendelkezéseinek elfogadása előtt.
  - Szociális juttatások elosztása: A DÖK véleményezési jogkörrel bír a tanulói szociális juttatások elveinek meghatározásakor.

2.5.3 A szülők és a pedagógusok együttműködése

- A szülőket az iskola életéről, az iskolai munkaterről, az aktuális feladatokról a főigazgató és az osztályfőnökök tájékoztatják.
- A kapcsolattartás formái:
  - iskolai vagy évfolyamszintű szülői értekezlet
  - ISZK és az Iskolaszék ülései
  - osztály szülői értekezletek
  - fogadó órák
  - írásbeli tájékoztatók
  - folyamatos kapcsolattartás telefonon, ill. e-mail-ben
  - szükség szerinti családlátogatás
- A szaktanárok folyamatosan tájékoztatják a szülőket a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról, viselkedéséről
  - Formái:
    - ellenőrző könyvön keresztül
    - telefonon keresztül
    - szülők fogadása előzetes egyeztetés alapján
    - kijelölt fogadó órákon
    - közös programok alkalmával

Az eredményes együttműködés feltételei:

- rendszeres és folyamatos kapcsolattartás
- kölcsönös bizalom és őszinteség
- korrekt tájékoztatás

2.6 Az iskola egészségnevelési programja

Az egészséges életmódra nevelés

2.6.1 Alapelvek

- az egészséges életmód fontossága (betegségmegelőzés, testmozgás, táplálkozás, személyes higiéné)
- a rendszeres testmozgás fontossága

- az ember és a környezet kölcsönhatásának megismerése; a környezeti és civilizációs ártalmak felismerése, ellensúlyozása
- a drog- és bűnmegelőzési programokon való részvétel

Az iskolánk pedagógiai programjában szereplő alapelveket részben a hagyományos tantárgyi kereteken belül kívánjuk megvalósítani, részben az egészségmegőrző programokba bekapcsolódva, valamint az ún. "rejtett tanterv" keretén belül. A "rejtett tanterv" elnevezésen az iskolai környezetet és az emberi viszonyok minőségét értjük. Kiemelt szerep jut a közösségi nevelés (osztályfőnöki), a biológia, a testnevelés, a kémia, és földrajz tantárgyaknak. Számítunk az iskolaorvos és a védőnő rendszeres szűrő, ellenőrző és a pályaeorientációban is segítő tevékenységére. Iskolánk pedagógusai az oktató-nevelő munkájuk során minden lehetőséget kihasználnak arra, hogy az alapelvek szellemében a diákokat az egészséges életmódra neveljék.

2.6.2 Célok

- a tanulók figyelmét felkelteni, bennük motiválva tudatosítani az egészséget mint értéket
- a tanulók ismerjék az egészségvédelem feladatait a következő témakörökben:

Fizikai egészség

- az egészség fogalma
- a természetes és a mesterséges környezet hatása az emberi egészségre
- az életkorra jellemző biológiai és lelki változások
- a személyes higiéné
- a mindennapos testedzés, a korosztálynak megfelelő kondíció elérése
- egészséges táplálkozás
- helyes öltözködés
- helyes szabadidős szokások kialakítása
- a család szerepe az egészséges életmód kialakításában
- alapfokú elsősegély-nyújtási ismeretek
- a házipatika felszereltsége

Szociális egészség

- sikeres fellépés, megjelenés

- a társadalom elvárásai az egyénnel szemben
- az ideális emberi kapcsolatok megvalósítása, az együttélés szabályai
- a lelki egészség biztosítója a jól működő család
- a barátság, mint a kapcsolatrendszer alapja, a kortársakkal való kapcsolatok
- az egyén, a család és a társadalom egészséges kapcsolata
- konfliktusok a kapcsolatrendszerben
- a generációs feszültségek, lehetőségek a feloldásukra és csökkentésükre
- a káros szenvedélyek hatása az emberi kapcsolatokra
- a kommunikáció szerepe a konfliktusok kezelésében
- a testi egészség megőrzése a társadalom által biztosított rendszeren belül (az egészségügyi ellátás lehetőségei; mikor forduljunk az orvoshoz)

Az egészségre káros szokások

- a "legális" és "illegális" szerek
- az alkoholfogyasztás, a drogok és a dohányzás egészséget károsító hatásai
- a függőség, a hozzá szokás fokozatai és társadalmi megítélésük
- a deviancia, deviáns karrierok
- törvényi szabályozások
- pszichés betegségek (anorexia, bulimia, öngyilkosság, a stressz, depresszió)
- a sikeres ember viszonya a szenvedélybetegségekhez
- a kortársak és a család hatása az életmódra
- a szabadidő helyes eltöltése, alternatívák: testmozgás, társas kapcsolatok
- fogékonyság a környezeti problémák iránt - a környezet védelme egészségünk érdekében is

Szerelem, szex

- a serdüléssel járó testi és lelki változások
- kortárskapcsolatok
- párkapcsolatok és a társadalmi elvárások, ezekből adódó konfliktusok
- felkészülés a családi életre, családtervezés, szülés, alternatív szülési módok
- a csecsemőápolás alapjai
- fogamzásgátlás, felelősség a társért
- szexuálisan terjedő betegségek

Élettechnikák

- a reális önkép kialakítása
- önismeret, önkritika mások véleményének elfogadása alapján
- a kamaszkori lelki változások sajátosságainak (túlkapások) felismerése és legyőzése
- a kritikai érzék fejlesztése
- mások reális megítélése, kritizálása a tolerancia jegyében
- együttélés saját hibáinkkal, az önértékelés buktatói
- az előző generációk értékrendjeinek ismerete, átvett és új értékek felismerése
- az előítélet fogalma és káros következményei
- felnőtté válás, felelősség döntéseinkért
- felelősség a természeti és a mesterséges környezetért
- felelősség az egészségünkért
- életvezetési technikák a lelki egészség érdekében: a kitartás erősítése, az újrakezdés lehetősége, pozitív ráhangolódás, a feszültségoldás módszerei
- kortárssegítői tevékenység
- a "boldog ember", az egyén helye a világban

2.6.3 Módszerek

- A témák feldolgozásakor: szituációs játékok, interaktív beszélgetések, gyűjtőmunka, interjúk, csoportmunka, irodalmi mű, film vagy képzőművészeti alkotás elemzése, megbeszélése; a diákok kiselőadásai, alkotásai (rajz, fotó, vers, egyéb írás), külső előadók meghívása, bekapcsolódás egészségnevelési, drog- és bűnmegelőzési programokba, ezzel kapcsolatos pályázatokban és versenyeken való részvétel
- Rendszeres mozgás (sportkör, torna, túra) csoportosan; sportversenyeken való részvétel egészséges versenyszellemben
- Az iskolaorvossal és a védőnővel együttműködve figyelemmel kísérjük a tanulók testi és lelki fejlődését.
- Egészség- és pénztárcabarát iskolabüfé kialakítása: Diákjaink délelőtti étkezésének egyik meghatározó tényezője az iskolai büfé, az egészséges táplálkozáshoz nélkülözhetetlen tejtermék - és gyümölcskínálat.

2.6.4 Követelmények

- Ismerjék fel a kiegyensúlyozott életmód jelentőségét saját egészségük érdekében.
- Ismerjék az egészségfejlesztéssel kapcsolatos fogalmakat, az egyéni felelősség jelentőségét.
- Legyenek tisztában azzal, hogy az egészség nem a betegség hiánya, hanem testi, lelki és szociális jóllét, amit a mindennapi életmódunkkal határozzunk meg döntő mértékben.
- Ismerjék fel az egészséget veszélyeztető magatartásformákat, élethelyzeteket, amelyek döntés elé állíthatják őket.
- Legyenek tisztában a dohányzás, az alkohol- és kábítószer-fogyasztás egészségi, jogi és társadalmi következményeivel.
- Ismerjék a nemi és családi szerepek jellegzetességeit; a szexuális higiénét.
- Rendelkezzenek olyan kommunikációs készséggel, amelyek segítik őket a lelki és testi egészségüket megtartó döntéshozatalban, a társas kapcsolataik karbantartásában és a konfliktusok kezelésében.
- Ismerjék fel az egészséges táplálkozás jelentőségét az egészség megőrzésében.
- Legyenek tudatában a mindennapi mozgás kedvező élettani hatásának, lássák be az aktív életmód társas kapcsolatokban és az önbecsülésben betöltött szerepét.

2.6.5 Témakörök évfolyamonkénti bontásban

9. évfolyam: (többnyire a közösségi nevelés (osztályfőnöki) órák keretein belül)

- a reális énkép kialakítása
- serdülőkori testi, lelki változások
- önismeret, önkritika
- az erkölcsi értékek, a társadalmi elvárások változása, beépülése napjaink értékrendjébe, az egyén erkölcsi tulajdonságai
- a kortársak és az egyén kölcsönhatása
- helyes konfliktuskezelés
- önuralom, önfegyelem
- pozitív életvezetési technikák (kitartás, pozitív gondolkodás, feszültségoldás)
- felelős döntéshozatal
- az egészség, az egészséges életmód fogalma
- az egészség, mint érték

- az egészséges táplálkozás, öltözködés, a személyes higiéné és a testmozgás jelentősége (testnevelés)
- népbetegségeink
- lelki eredetű betegségek, az öngyilkosság
- Mikor forduljunk orvoshoz? Mi legyen a házipatikában? Alternatív gyógymódok és a hagyományos orvoslás,
- elsősegély-nyújtási alapismeretek (kémia)
- legális és illegális drogok alternatívák: testmozgás, klubdélután
- felelősség a természeti és a mesterséges környezetért (földrajz, kémia, történelem, művészeti ismeretek, fizika)

10. évfolyam: (többször a közösségi nevelés (osztályfőnöki) órákon)

- a család a lelki egészség biztosítója
- a generációs kapcsolatok és konfliktusok
- a férfi és a női (anya!) szerepek a családban
- a kortársi kapcsolatok, a kortársak hatása az egyénre (kortársi segítség, az osztály, beilleszkedési problémák)
- a barátság
- a szexualitás, a nemi érettség
- a szexuál-higiéné, szexuálisan terjedő betegségek
- kamaszkori párkapcsolatok, társadalmi elvárások és problémák
- családtervezés
- fogamzásgátlás, felelősség a társadéért, terhességmegszakítás
- a másság és a deviancia megítélése: homoszexualitás, prostitúció, pornográfia
- felelősség a természeti környezetért, az állatok és a növények tisztelete, védelme (biológia)

11. évfolyam: (többször közösségi nevelés (osztályfőnöki) órák keretében)

- a társadalmi együttélés szabályai (önkritika és toleráns kritika mások felé, a kommunikáció szerepe a konfliktusok kezelésében)
- eltérés a társadalmi szokásoktól:
  - dohányzásellenes politika
  - az alkoholizmus jelensége, okai

- alkoholista a családban
- kábítószerhelyzet Magyarországon
- drogfüggőség, deviancia, bűnözés (biológia)
- a káros szenvedélyek hatása az emberi kapcsolatokra
- a társadalom felelőssége, megelőző és "rehabilitáló" tevékenysége
- törvényi szabályozások
- az előítélet fogalma és káros következményei (testi és értelmi fogyatékosok; szexuális szokások) (biológia)
- "Maradj a napos oldalon!" - alternatívák az életvitelben (biológia és testnevelés)

12. évfolyam: (többnyire a közösségi nevelés (osztályfőnöki) órák keretében)

- a felnőtté válás, felelősség döntéseinkért
- felelősség egészségünkért: az egészségmegőrzés jelentősége
  - a stressz (munkahelyi), a stressz okozta betegségek
  - az aktív pihenés jelentősége

(biológia, testnevelés)
- felkészülés a családi életre, a gyermekvállalás biológiai feltételei
  - fogamzásgátlás, felelősség a társért
  - terhesség, terhesgondozás
  - szülés, alternatív eljárások
  - csecsemőápolás

(biológia)
- felelősség a természetes és a mesterséges környezetért (a bioszféra védelme a magánéletben és a társadalomban)

(biológia)
- a "boldog ember", az egyén helye a világban: pozitív életszemlélet, sikeres fellépés, megjelenés, kitartás, önbizalom, önkritika, önfegyelem, önmegvalósítás a munkában

(testnevelés)

2.7 Az iskola környezeti nevelési programja

„A felnőttek világában a gyermek gyermek marad, s a gyermekek világában a felnőtt legtöbbször idegen. A pedagógus olyan gyermek, aki már felnőtt, illetve olyan felnőtt, aki még érti gyermeki önmagát, így könnyebben talál szót a gyermekekkel. Örökös kettős

szereposztásban él, s így kétféle szemszögből vizsgálja és ítéli meg a világot. Közvetít, kapcsolatot teremt, helyzetbe hoz. Legfőbb dolga, hivatása, hogy ismét harmóniába rendezze a gyermekire és 'reálisra' szétszaggatott valóság teljességét.”

(Lehoczky János)

2.7.1 Erőforrások

2.7.1.1 Személyi háttér

- Iskolavezetés: Szükséges, hogy támogassa a környezeti nevelési (a továbbiakban KN) programokat, értékelje az ilyen tevékenységet, lehetősége van, hogy anyagi forrásokat teremtsen, ösztönző rendszert dolgozzon ki és motiváló tényező, ha aktívan részt vesz az ilyen programokban.
- Tanárok: A tantárgyakba beépítve tanítják a KN tartalmakat. Ezen kívül az iskola minden tanárának feladata, hogy környezettudatos magatartásával, munkájával példaértékű legyen a diákok számára. Ahhoz, hogy az iskolai környezeti nevelés és oktatás közös szemléletben és célokkal valósuljon meg, ki kell alakítanunk, illetve tovább kell fejlesztenünk a munkaközösségek együttműködését.
- Ifjúságvédelmi feladatot ellátó: Lehetősége van a környezeti nevelés egészségnevelési területeinek erősítésére, az egyedi problémák azonnali kezelésére.
- Iskolaorvos, védőnő: Előadásokat tartanak az egészséges életmódról, a környezeti ártalmakról.
- Adminisztrációs és technikai dolgozók: Támogatják a tanári munkát a programok hátterének biztosításával. Az iskolai adminisztráció területén fontos feladat, hogy csökkentjük a felesleges papírfelhasználást. Példamutató, ha a tanulók látják, hogy az iskola épületének takarítása során környezetkímélő, az egészségre nem ártalmas tisztítószereket használunk. Ezek beszerzése az iskola gazdasági vezetőjének feladata lehet.
- A tanulók: Az iskola minden diákjának feladata, hogy vigyázzon környezetére és figyelmeztesse társait a kulturált magatartásra. A diákok a környezeti témákkal kapcsolatos ismereteiket a tanáraikkal való közös munka során sajátíthatják el tanórai és tanórán kívüli programok keretében. A diákok és tanárok együttműködése nélkülözhetetlen a környezetbarát iskolai környezet létrehozásában és megőrzésében is.

- Szülők: Fontos, hogy a szülők megerősítsék gyermekükben azt a környezettudatos magatartást, amit az iskola közvetíteni kíván. Ez egyrészt azon keresztül valósulhat meg, hogy az elsajátított viselkedési formákat, ismereteket otthon is alkalmazzák a tanulók, másrészt úgy, ha az egyes környezeti nevelési programjaink anyagi fedezetét a családok maguk is biztosítják.
- Kistérségi szervezetek, intézmények: Hasznos az iskola számára a kapcsolat kialakítása, illetve fenntartása a Tápió-Hajta-vidéke Tájvédelmi Körzet, a Növényi Diverzitás Központ (Tápiószele), a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület helyi csoportja (Kóka), a Blaskovich Múzeum (Tápiószele) munkatársaival.
- Országos intézmények: A diákok látókörének növelése, az országos kezdeményezésekbe való bekapcsolódás érdekében szükséges és hasznos pl. a Magyar Természettudományi Múzeum tárlatainak, illetve a Magyar Környezeti Nevelési Egyesület, az egyetemek, főiskolák programjainak figyelemmel kísérése.
- Hivatalos szervek: Ellenőrzik, hogy környezetvédelmi és egészségügyi szempontból megfelelően működik-e az iskola. Célszerű észrevételeikre támaszkodni az iskolai környezet kialakításában.

2.7.1.2 Anyagi erőforrások

- Költségvetés: Jelenleg az iskolai költségvetésben nincs elkülönített összeg kifejezetten a KN feladatok ellátására
- Alapítvány: Az iskolai alapítvány – rászorultsági alapon - támogathatja a tanulók erdei iskolában való részvételét, segítheti környezeti témájú versenyek jutalmazását, KN programok anyagi háttérének megteremtését.
- Pályázatok.

2.7.2 Alapelvek és célok

2.7.2.1 Alapelvek

A környezeti nevelés legfontosabb értéktartalmai a bioszféra iránti felelősségünkkel, a jövő nemzedékek életminőséghez fűződő jogaival kapcsolatosak, ezért hangsúlyosan erkölcsi-etikai irányultságúak, attitűdöket és szokásokat formálóak.

A környezeti nevelés alapelvei:

- biológiai és társadalmi sokféleség,
- kölcsönös függőség, ok-okozati összefüggések,
- a helyi és globális szintek kapcsolatai,
- fenntartható fejlődés,
- elővigyázatosság,
- ökológiai lábnyom.

2.7.2.2 Hosszú távú célok

- rendszerszemléletre nevelés,
- a globális összefüggések megértése,
- a biológiai sokféleség jelentőségének megértése, annak őrzése,
- a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartás és életvitel,
- a létminőség választásához szükséges értékek, viselkedési normák kialakítása,
- az egészséges életmód igényének és az ehhez vezető módszereknek az elsajátítása.

A célok elérése érdekében az alábbi készségek kialakítása, fejlesztése szükséges a diákokban:

- alternatív, problémamegoldó gondolkodás elsajátítása,
- ökológiai szemlélet,
- a problémák integrált megközelítése,
- együttműködés, alkalmazkodás, tolerancia és segítő életmód,
- kritikus véleményalkotás, vitakészség,
- kommunikáció, konfliktuskezelés,
- állampolgári részvétel és cselekvés.

A konkrét célok a tanulószervezési és tartalmi keretekre, a módszerekre, az iskolai környezet javítására, a kommunikációra és a pedagógus-továbbképzésre vonatkoznak, ezért e témákat kifejtő fejezetekben kerülnek tárgyalásra.

2.7.3 Tanulószervezési és tartalmi keretek

A környezeti nevelésnek három alapvető részeleme van:

- ismeretközvetítés a környezetről;
- oktatás és nevelés a környezetért;
- oktatás a környezetben, illetve az általa kínált lehetőségek felhasználásával.

Konkrét cél: módszertani megújulás, élményalapú, tevékenységközpontú, interaktív módszerek minél sokoldalúbb alkalmazása.

A célhoz rendelt feladat: olyan tanártovábbképzések szervezése, amelyeken megismerhetjük a fenti módszereket.

2.7.3.1 Hagyományos tanórák

Konkrét cél: A környezeti nevelés az oktatás valamennyi területén jelenjen meg (nem csupán a természettudományos és az idegen nyelvi órák tananyagaként, illetve a közösségi nevelés (osztályfőnöki) órák témájaként)!

A célhoz rendelt feladat: az iskola pedagógusainak részvétele a környezeti neveléssel összefüggő továbbképzéseken.

2.7.3.2 Nem hagyományos szervezésű tanórák

Konkrét cél: a tantárgyközi kapcsolatok erősítése, a tananyag komplex feldolgozása

A célhoz rendelt feladatok:

- témanapok, témahét szervezése;
- terepgyakorlatok (pl. a TK tanösvényein);
- múzeumi órák.

2.7.3.3 Témanap

A tanév során egy vagy néhány napon (a Föld Napján vagy valamelyik másik zöld napon) a tantermekből részben kilépve és a tantárgyi kereteket részben áthágva valamilyen környezeti téma köré szervezzük a tanítást. Ezzel lehetőség nyílik azoknak a cselekedtető módszereknek a gyakorlására is, amelyek alkalmazására a hagyományos szervezésű tanórai keretek között nincs lehetőség.

Fontos: az éves ütemtervben szerepeljen a témanap időpontja!

2.7.4 Tanórán kívüli foglalkozások

2.7.4.1 Föld hete rendezvénysorozat

Ennek során változatos programokkal hívjuk fel tanulóink figyelmét a természetvédelem, a környezet- és egészségtudatos életmód fontosságára, lehetőségeire. Papírgyűjtést szervezünk, pályázatot írunk ki, az egészséges táplálkozást népszerűsítjük, rendhagyó természettudományos órákat tartunk, kerékpár- és gyalogtúrán, tanulmányi kiránduláson vesznek részt a diákok. Ezen kívül egy-egy neves szakember tart előadást a szakterületéhez kapcsolódó témában.

2.7.4.2 Szakkörök

Ezek keretében történik a felkészítés környezet- és természetvédelmi témájú versenyekre (a diákok motiváltságától függően pl. a Kitaibel Pál Biológaversenyre vagy a Lehel Vezér Gimnázium által szervezett Természettudományos és Környezetvédelmi Diákszimpoziumra).

2.7.4.3 Damjanich-napi pályázatok

Különböző műfajokban, különböző tantárgyakhoz kapcsolódóan nyújt lehetőségeket a névadó születésnapjához kötődő pályázatok meghirdetése, úgy mint:

- környezet- és természetvédelmi vonatkozású témák kiírása;
- fordítói pályázat, a lefordítandó szöveg témája környezetvédelmi vonatkozású;
- képzőművészeti pályázat, melynek témája az ember és természet kapcsolata;
- fotópályázat, téma ua.

2.7.4.4 Damjanich-napi programok

- vetélkedő;
- előadások;
- kézműves foglalkozások természetes anyagokkal;
- kiállítás pályaművekből, erdei iskolai fotókból, munkákból;
- teljesítménytúra, stb.

2.7.4.5 Gyalogtúrák, nyári tábor

- Ősszel, télen és tavasszal egy-egy alkalommal egynapos természetjáró gyalogtúrát szervezünk;
- Októberben egy hétvégén 10-12 diák négynapos ún. életmód-táborban vesz részt;
- Rendszeresen részt vesznek diákjaink a németországi Ludwigsburg közelében megrendezésre kerülő természetvédelmi táborban, ahol lehetőségük van tágabb otthonuk, Európa természeti értékeinek és a gyakorlati természetvédelem módszereinek a megismerésére is.

2.7.4.6 Tanulmányi kirándulások (osztálykiránduláson vagy szakkörösökkel, érdeklődőkkel)

- múzeumlátogatás;
- botanikus kert;
- zoopedagógiai foglalkozások;
- nemzeti parkok, tájvédelmi körzetek,
- az épített környezet, kultúrtörténeti értékek megismerése.

2.7.5 Az iskolai környezet alakítása

A környezetkultúra iránti igény kialakításának egyik eszköze – és egyben az itt töltött évek meghatározója – az iskola épületének, berendezésének, tárgyainak együttes kultúrája. Törekednünk kell a használhatóság mellett az egészséges környezet kialakítására, az otthonosságra, az esztétikumra, a természeti környezet megfelelő arányú megjelenésére. Be kell vonni a tanulókat az iskolai környezet kialakításába és gondozásába ezzel is növelve felelősségtudatukat.

Konkrét cél: tiszta, kulturált iskolabelső kialakítása.

A célhoz rendelt feladatok:

- alapos takarítás;
- festések, felújítások;
- dekorációk;
- cserepes növények;
- a mosdókban szappan, WC-papír, törölköző, tükör, zárható ajtók;
- rendszeres rágcsáló- és rovarirtás.

Konkrét cél: a vízfogyasztás csökkentése.

A célhoz rendelt feladatok:

- víztakarékos öblítés;
- csapok karbantartása.

Konkrét cél: a tanítás-nevelés élményközpontúságának növelése.

A célhoz rendelt feladatok:

- a tanterekben IKT-eszközök;
- a természettudományos szertárakban kellő számú mikroszkóp, kísérleti eszközök, vegyszerek...

Konkrét cél: az iskola mentesítése a gazdasági reklámoktól.

A célhoz rendelt feladatok: szigorú tiltás engedmények nélkül.

Konkrét cél: a hulladék mennyiségének csökkentése.

(A hulladékkezelés témaköre valós cselekvési lehetőséget kínál, ami nem csak ismereteket, de közös élményeket is adhat művelői számára. Ezen felül a gyerekek szokásainak kialakításán keresztül befolyásolhatók a családok felnőtt tagjai is a leghatékonyabban.)

A célhoz rendelt feladatok:

- a papírhulladék, a műanyag és a fém italos dobozok, a használt elemek folyamatos szelektív gyűjtésének;
- féloldalas papírok használatának elterjesztése (dolgozatíratásra, jegyzetelésre);
- tudatformálás a megelőzés érdekében: helyes vásárlói szokások kialakítása;

Konkrét cél: a természettudományos szertárak kémiai biztonsági szempontból megfelelő működtetése.

A célhoz rendelt feladatok:

- a veszélyes hulladékok rendszeres elszállíttatása;
- a vegyszerek előírásnak megfelelő címkézése, adminisztrálása;
- a rend folyamatos fenntartása.

2.7.6 Kommunikáció

Konkrét cél: minél több szülő bevonása a környezeti nevelésbe.

A célhoz rendelt feladatok:

- közös kirándulások, jeles napi szülő-diák rendezvények szervezése;
- családok tudatformálása a gyerekeken keresztül (1. hulladékprobléma).

Konkrét cél: tanulják meg a gyerekek a médiát, a reklámokat kritikával fogadni.

A célhoz rendelt feladatok: hírek, reklámok, médiakampányok elemzése.

Konkrét cél: iskolán belüli kommunikáció fejlesztése.

A célhoz rendelt feladatok:

- poszterek készítése, bemutatása környezeti problémákról;
- „ÖKO-HÍRADÓ” – információközlés faliújságon,
- „zöld rovat” az iskolaújságban és az iskolarádióban: környezet- és természetvédelemmel, életmóddal kapcsolatos témák.

Konkrét cél: tanulják meg a gyerekek a médiát az ismeretszerzés eszközeként felhasználni.

A célhoz rendelt feladatok:

- tudományos cikkek feldolgozása;
- „zöld sarok” kibővítése a könyvtárban: szakkönyvek, folyóiratok, CD-k, videók, stb.
- zöld TV- és rádióműsorok témáinak figyelemmel kísérése.

2.8 Mindennapos testnevelés

- Az iskola minden tanulója számára biztosítjuk a törvényileg előírt mindennapos testnevelést heti öt testnevelési óra keretében.
- Törekszünk rá, hogy minden tanuló minden nap részt vehessen valamilyen testmozgás-programban (sportköri órák, kondicionáló terem, az aulában asztaliteniszezési lehetőség, sportversenyek, tömegsport).
- Célunk, hogy
  - minden testnevelési óra és egyéb testmozgási alkalom örömet és sikerélményt jelentsen még az eltérő adottságú tanulóknak is,

- tanulóifjúságunk az iskolai évek befejezése után is az életrendjébe beépített, rendszeres sporttevékenységet folytasson,
- váljon szükségletévé, életmódja részévé a testedzés.
- Fontosnak tartjuk, hogy a testnevelés és sport személyiségfejlesztő hatásai érvényesüljenek az iskolai sport minden területén.

2.9 Közösségi szolgálat

Középiskolánk a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény, a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.14.) kormányrendelet, a 20/2016. (VIII. 24.) EMMI rendelet szerint módosított nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet és a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló 2005. évi LXXXVIII. törvény alapján szervezi az iskolai közösségi szolgálatot.

A gimnázium, a technikum a 9-12. évfolyamos, a technikum a 9-13. évfolyamos tanulói számára szervezi meg a legalább ötven órás közösségi szolgálatot, vagy annak teljesítésére időkeretet biztosít.

Háttérben az a törekvés áll, hogy tanulóink ne csak a tantárgyi ismeretek, hanem a szociális készségek, a társadalmi érzékenység, az egymás iránti felelősségvállalás vonatkozásában is érett felnőttként lépjenek ki az iskola kapuján, s szemléletváltás következzen be a szűkebb és tágabb környezetükhöz, a rászorulókhöz és a közjóhoz fűződő viszonyukban. A közösségi szolgálat biztosítja, hogy középiskolai éveik alatt diákjaink felkészülhessenek az aktív állampolgári létre. Hozzájárul, hogy tanulóink saját élményű tanuláson keresztül fejlesszék a tudatos, felelősségteljes állampolgári léthez szükséges kompetenciáikat (együttműködés, problémamegoldás, projektmenedzsment, felelős döntéshozatal, vezetői készségek stb.), s a kölcsönösség elve és az élménypedagógia alapján a pedagógia újfajta kultúráját, a tanár-diák viszony új módozatait tapasztalják meg.

Intézményünknek fontos, hogy megtaláljuk az összhangot az általunk szervezett közösségi szolgálat keretében kínált programlehetőségek és Pedagógiai Programunk között.

Az érettségi bizonyítvány kiadásának feltételül szolgáló 50 óra közösségi szolgálat teljesítését tanulóink a következő tevékenységi területeken teljesíthetik:

- a) az egészségügyi,
- b) a szociális és jótékonyági,
- c) az oktatási,

- d) a kulturális és közösségi,
- e) a környezet- és természetvédelemi,
- f) a katasztrófavédelmi,
- g) az óvodás korú, sajátos nevelési igényű gyermekekkel, tanulókkal, az idős emberekkel közös sport- és szabadidős,
- h) az egyes rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerveknél bűn- és balesetmegelőzési terület

Tanulóink az iskolai közösségi szolgálatot állami, önkormányzati, civil, nonprofit szervezetnél, illetve a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló törvény hatálya alá tartozó szervezetnél, középiskola magánszeméllyel kötött megállapodása alapján magánszemélynél vagy saját intézményünkben teljesítik.

A tanulót fogadó intézménynek az a) és h) pontban meghatározott tevékenységi területen minden esetben, a b) pontban meghatározott területen szükség szerint mentort kell biztosítani. Az iskolán kívüli külső szervezet és közreműködő mentor bevonásakor az iskola és a felek együttműködéséről megállapodást kell kötni, amelynek tartalmaznia kell a megállapodást aláíró felek adatain és vállalt kötelezettségein túl a foglalkoztatás időtartamát, a végzett tevékenységeket, a mentor nevét és feladatkörét.

A közösségi szolgálat helyszínén a szolgálattal érintett személy segítése tanítási napokon alkalmanként legkevesebb egy, legfeljebb háromórás, tanítási napokon kívül alkalmanként legkevesebb egy, legfeljebb ötórás időkeretben végezhető.

Középiskolánkban az alábbi, közösségi szolgálat keretében ellátandó tevékenységekbe vonjuk be diákjainkat:

- Iskolai rendezvények előkészítése és lebonyolítása (gólyatábor, szalagavató, beiratkozás, központi írásbeli felvételi vizsga stb.)
- A települési rendezvények előkészítése és lebonyolítása (Tápiófeszt, megemlékezések, majális stb.)
- Az iskola külső és belső környezetének szépítése
- Korrepetálás
- Iskolai honlap szerkesztésében való közreműködés

Az iskolán belül ellátott teljesítés óraszama 10 óránál nem lehet több, illetve az 50 órán belül további 5-5 órát szánunk a tanulók felkészítésére, illetve a teljesítés utáni élmények, tapasztalatok feldolgozására.

Középiskolánk törekszik arra, hogy a 9–11. évfolyamos tanulói számára három tanévre, arányosan elosztva szervezze meg.

A közösségi szolgálat megszervezéséért az iskola főigazgatója felelős. A közösségi szolgálat tervezését, szervezését és a lebonyolítás irányítását a gimnáziumi intézményegység-vezető végzi, ellenőrizve a tanuló közösségi szolgálatának teljesítésével, dokumentálásával összefüggő osztályfőnöki, koordináló tanári feladatokat ellátását.

Feladata:

- az együttműködési megállapodások előkészítése, létrehozása a fogadó szervezetekkel
- a közösségi szolgálat alóli mentesítések előkészítése
- igazolás kiállítása a közösségi szolgálat teljesítéséről (tanulói jogviszony megszűnése esetén)
- a tanuló érettségi jelentkezésének törlése (a közösségi szolgálat nem teljesítése esetén)
- iratkezelés
- az iskolai koordinátorok, az egyes fogadó szervezetekkel kapcsolatot tartó tanárok
- tevékenységének irányítása

Az iskolai koordinátort az adott tanév tantárgyfelosztásában tervezettek szerint a főigazgató jelöli ki, aki az együttműködés és kölcsönösség elvét érvényesítve felelős

- a fogadó szervezetekkel történő kapcsolattartásért,
- tájékoztató anyagok összeállításáért (szülők, tanulók, osztályfőnökök számára),
- az iskola falújságon a nem rendszeres tevékenységek, akcióprojektek megjelentetésért,
- a tanulók felkészítéséért, az érzékenyítésért,
- a pedagógiai feldolgozásért,
- iskolai teljesítés esetén az igazolások kiállításáért, a tevékenységek elismeréséért,
- a közösségi szolgálattal kapcsolatos dokumentumok összeállításáért, aktualizálásáért, a teljesítések félévenkénti összesítéséért, nyilvántartásáért,
- az osztályfőnöki adminisztráció ellenőrzéséért,
- a közösségi szolgálattal kapcsolatos PR tevékenységért (honlap, helyi újság stb.).

Az osztályfőnök feladata:

- a teljesítések folyamatos adminisztrációja (e-naplóban és nyilvántartó lapon) és félévenkénti összesítése
- a tanév végén a teljesített órák rögzítése a törzslapon és a bizonyítványban
- a pedagógiai élmények feldolgozása közösségi nevelés (osztályfőnöki) óra keretében
- a közösségi szolgálattal kapcsolatosan felmerülő etikai, erkölcsi problémák megbeszélése
- a jelentkezési lapok kiosztása, összegyűjtése a tanulóktól

Középiskolánk törekszik arra, hogy a 9–11. évfolyamos tanulói számára három tanévre, arányosan elosztva szervezze meg.

Ha a tanuló a középiskola elvégzését követő érettségi vizsgaidőszakban az írásbeli érettségi vizsgaidőszak kezdetéig nem rendelkezik az Nkt. 6. § (4) bekezdésében a közösségi szolgálat teljesítésére meghatározott feltétellel, érettségi vizsgáit nem kezdheti meg.

2.10 Elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

2.10.1 Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja, hogy a tanulók:

- Ismerjék meg az elsősegélynyújtás fogalmát.
- Ismerjék meg az élettannal, anatómiával kapcsolatos legfontosabb alapfogalmakat.
- Ismerjék fel a vészhelyzeteket.
- Tudják a leggyakrabban előforduló sérülések élettani hátterét, várható következményeit.
- Sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegély-nyújtási módokat.
- Ismerkedjenek meg a mentőszolgálat felépítését és működését.
- Sajátítsák el, mikor és hogyan kell mentőt hívni.

2.10.2 Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos kiemelt feladatok:

- A tanulók rendelkezzenek korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal az elsősegély-nyújtási alapismeretek területén.
- A tanulóknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük elsősegély-nyújtás alapismereteit.
- A tanulók az életkoruknak megfelelő szinten – a tanórai és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások keretében – foglalkoznak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos legfontosabb alapismeretekkel.

2.10.3 Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos további feladatok:

- Az iskola lehetőség szerint kapcsolatot épít ki az Országos Mentőszolgálattal, a Magyar Vöröskereszttel és az Ifjúsági Elsősegélynyújtók Országos Egyesületével.

- Tanulóink bekapcsolódnak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos iskolán kívüli vetélkedőkbe.
- Támogatjuk a pedagógusok részvételét 30 órás, elsősegély-nyújtási ismeretekkel foglalkozó továbbképzésen.

2.10.4 A helyi tantervben szereplő tantárgyak tananyagaihoz kapcsolódó elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítását szolgáló tevékenységformák:

Tantárgy	Elsősegély-nyújtási alapismeretek
biológia	<ul style="list-style-type: none"> • rovarcsípések • légúti akadály • artériás és ütőeres vérzés • komplex újraélesztés
kémia	<ul style="list-style-type: none"> • mérgezések • vegyszer okozta sérülések • savmarás • égési sérülések • forrázás • szénmonoxid mérgezés
fizika	<ul style="list-style-type: none"> • égési sérülések • forrázás • áramütés
testnevelés	<ul style="list-style-type: none"> • esés • horzsolás • kificamodott végtag • törött végtag • magasból esés

3 HELYI TANTERV

3.1 Az iskola helyi tanterve

3.1.1 A választott kerettantervek megnevezése

Iskolánk helyi tanterve a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 5/2020. (I.31.) Korm. rendeletben foglaltak és a rendelethez illeszkedő tartalmi szabályozók alapján, valamint a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet alapján készült. A technikai osztályainkban a közismereti tárgyak vonatkozásában a gimnáziumi kerettantervet alkalmazzuk.

A helyi tanterv alapjául szolgáló kerettanterv megnevezése:

- Kerettanterv a gimnáziumok 9–12. évfolyama számára
- A mezőgazdaság és erdészet ágazat szakmai programtantervei

3.1.2 Az iskolánk által alkalmazott

GIMNÁZIUMI ÓRATERVEK

- I. 4 évfolyamos általános tantervű gimnáziumi osztályok (9/D, 10/D, 11/D, 12/D)
- II. 4 évfolyamos emelt szintű idegen nyelvi gimnáziumi osztályok (9/E, 10/E, 11/E, 12/E)
- emelt óraszámú gimnáziumi kerettanterv alapján

TECHNIKUMI ÓRATERVEK

- III. mezőgazdaság és erdészet ágazathoz tartozó kertésztechnikus szakmához, parképítő és - fenntartó szakmairány (9/A, 10/A, 11/A, 12/A)
- IV. mezőgazdaság és erdészet ágazathoz tartozó földmérő, földügyi és térinformatikai technikus szakmához (9/A, 10/A, 11/A, 12/A)

AZ EGYES ÉVFOLYAMOKON FOLYÓ KÉPZÉSEK

	9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam
A	kertészet és parképítés technikumi csoport	kertészet és parképítés technikumi csoport	kertészet és parképítés technikumi csoport	kertészet és parképítés technikumi csoport
	földmérés technikumi csoport	földmérés technikumi csoport	földmérés technikumi csoport	földmérés technikumi csoport
D	4 évfolyamos általános tantervű gimnáziumi osztály	4 évfolyamos általános tantervű gimnáziumi osztály	4 évfolyamos általános tantervű gimnáziumi osztály	4 évfolyamos általános tantervű gimnáziumi osztály
E	4 évfolyamos emelt szintű idegen nyelvi gimnáziumi osztály	4 évfolyamos emelt szintű idegen nyelvi gimnáziumi osztály	4 évfolyamos emelt szintű idegen nyelvi gimnáziumi osztály	4 évfolyamos emelt szintű idegen nyelvi gimnáziumi osztály

Iskolánk helyi tanterve a Nat 2020 „*Alapóraszámok tanulási területenként kétéves bontásban*” és „*A tanulók heti kötelező alapóraszama és maximális óraszama évfolyamonként*” dokumentumai alapján készült. Iskolánk helyi tantervében a kötelező tanítási órák keretében tanított tantárgyak tananyagai és követelményei megegyeznek a 2020-es NAT-hoz illeszkedő, a miniszter által kiadott kerettantervekben meghatározott tananyaggal és követelményekkel.

A 2020-as NAT-ban megfogalmazottak alapján az óraszámok 80%-át minden tantárgyból a kerettantervben meghatározott törzsanyag tanítására fordítjuk, az órakeret fennmaradó 20%-ának felhasználását az egyes tantárgyak helyi tanterve tartalmazza.

A 2020-as NAT alapján a gimnáziumi osztályokban a művészetek tantárgyra tervezett heti 1 óra a 11. évfolyamon az ének-zene tantárgy tanításával valósul meg.

Osztályainkban a 2020-as NAT-hoz illeszkedő kerettantervek által meghatározott szabadon tervezhető óraszámából az érettségi vizsgára történő sikeresebb felkészüléshez, készségfejlesztéshez, az ismeret elmélyítéséhez az alábbiak szerint növeltük meg bizonyos tantárgyak óraszámát:

	Évfolyam	A tantárgy megnevezése	Tanórák száma
<i>4 évfolyamos általános tantervű gimnáziumi osztályok</i>	9. évfolyam	magyar nyelv	+1 óra
		1. idegen nyelv	+1 óra
	10. évfolyam	földrajz	+1 óra
		történelem	+1 óra
	11. évfolyam	2. idegen nyelv	+1 óra
		matematika	+1 óra
		közép-, emelt szintű érettségi felkészítés	
	12. évfolyam	magyar nyelv	+1 óra
		2. idegen nyelv	+1 óra
		matematika	+1 óra
		közép-, emelt szintű érettségi felkészítések	
	<i>4 évfolyamos emelt szintű idegen nyelvi gimnáziumi osztályok</i>	9. évfolyam	1. idegen nyelv
2. idegen nyelv			+1 óra
magyar nyelv			+1 óra
10. évfolyam		1. idegen nyelv	+2 óra
		2. idegen nyelv	+1 óra
		történelem	+1 óra
11. évfolyam		1. idegen nyelv	+1 óra
		2. idegen nyelv	+1 óra
		matematika	+1 óra
		közép-, emelt szintű érettségi felkészítés	
12. évfolyam		1. idegen nyelv	+1 óra
		2. idegen nyelv	+1 óra
		magyar nyelv	+1 óra
	matematika	+1 óra	
	közép-, emelt szintű érettségi felkészítések		
<i>Technikumi osztályok</i>	9. évfolyam	matematika	+1 óra

		digitális kultúra	+1 óra
		komplex természettudomány	+1 óra
	10. évfolyam	digitális kultúra	+1 óra
	11. évfolyam	történelem	+1 óra
	12. évfolyam	magyar nyelv	+1 óra
		matematika	+1 óra
	13. évfolyam	idegen nyelv	+1 óra
		egészségtan	+1 óra
		testnevelés	+1 óra
		szakirányú oktatás	+3 óra

I.
4 ÉVFOLYAMOS ÁLTALÁNOS TANTERVŰ
GIMNÁZIUMI OSZTÁLY (C, D)

Hatályos: 2020. szeptember 1-jétől

Heti óraszám/évfolyam	9.	10.	11.	12.
Magyar nyelv	2	1	1	2
Irodalom	2	3	3	3
Matematika	3	3	4	4
Történelem	2	3	3	3
Állampolgári ismeretek				1
Természettudomány*			2	
Kémia	1	2		
Fizika	2	3		
Biológia	3	2		
Földrajz	2	2		
Első élő idegen nyelv	4	3	4	4
Második idegen nyelv	3	3	4	4
Művészetek (ének-zene)			1	
Ének-zene	1	1		
Vizuális kultúra	1	1		
Mozgóképkultúra és médiaismeret				1
Digitális kultúra	2	1	2	
Testnevelés	5	5	5	5
Kötött célú órakeret- emelt és középszintű érettségi felkészítők			4	4
Közösségi nevelés (osztályfőnöki)	1	1	1	1
Összesített óraszám	34	34	34	32

* A természettudomány tantárgy azoknak a diákoknak kötelező, akik a kötött célú órakeretből a 11-12. évfolyamon nem választottak természettudományos tantárgyat, vagy nem tanulnak emelt szinten természettudományos tantárgyat.

II.
4 ÉVFOLYAMOS EMELT SZINTŰ IDEGEN NYELVI
GIMNÁZIUMI OSZTÁLY (E)

Hatályos: 2020. szeptember 1-jétől

Heti óraszám/évfolyam	9.	10.	11.	12.
Magyar nyelv	2	1	1	2
Irodalom	2	3	3	3
Matematika	3	3	4	4
Történelem	2	3	3	3
Állampolgári ismeretek				1
Természettudomány*			2	
Kémia	1	2		
Fizika	2	3		
Biológia	3	2		
Földrajz	2	1		
Első élő idegen nyelv	5	5	5	5
Második idegen nyelv	4	4	4	4
Művészetek (ének-zene)			1	
Ének-zene	1	1		
Vizuális kultúra	1	1		
Mozgóképkultúra és médiaismeret				1
Digitális kultúra	2	1	2	
Testnevelés	5	5	5	5
Kötött célú órakeret - emelt és középszintű érettségi felkészítők			4	4
Közösségi nevelés (osztályfőnöki)	1	1	1	1
Összesített óraszám	36	36	35	33

* A természettudomány tantárgy azoknak a diákoknak kötelező, akik a kötött célú órakeretből a 11-12. évfolyamon nem választottak természettudományos tantárgyat, vagy nem tanulnak emelt szinten természettudományos tantárgyat.

III. TECHNIKUMI KÉPZÉS ÓRATERVE

MEZŐGAZDASÁG ÉS ERDÉSZET ÁGAZATHOZ TARTOZÓ 5 0812 17 06 KERTÉSZTECHNIKUS SZAKMÁHOZ parképítő és -fenntartó szakmairány

Hatályos: 2021. szeptember 1-től

Tantárgyak		9.	10.	11.	12.	13.
Közismereti oktatás	Magyar nyelv	2	2	1	2	
	Irodalom	2	3	2	2	
	Idegen nyelv	4	4	3	3	4
	Matematika	5	4	3	4	
	Történelem	3	3	3	2	
	Állampolgári ismeretek				1	
	Egészségtan					1
	Digitális kultúra	2	1			
	Testnevelés	4	4	3	3	1
	Közösségi nevelés (osztályfőnöki)	1	1	1	1	1
	Kötelező komplex természettudományos tantárgy	4				
	Ágazathoz kapcsolódó tantárgy: (kertésztechnikumban biológia)		2	2		
	Érettségire felkészítő tantárgy			2	2	
	Pénzügyi és vállalkozói ismeretek		1			
Összes közismereti óraszám	27	25	20	20	7	
Ágazati alapoktatás	7	9				
Szakirányú oktatás			14	14	27	
Éves összes óraszám	1224	1224	1224	1179	1054	
Rendelkezésre álló órakeret/hét	34	34	34	34	34	

A tanulási területekhez rendelt tantárgyak és témakörök óraszámát évfolyamonként a Parképítő és -fenntartó szakmairány számára

Évfolyam		9.	10.	11.	12.	13.	A képzés összes óraszámát
Évfolyam összes óraszámát		252	324	504	504	837	2421
Munkavállalói ismeretek	Munkavállalói ismeretek	18	0	0	0	0	18
	Alláskeresés	5					5
	Munkajogi alapismeretek	5					5
	Munkaviszony létesítése	5					5
	Munkanélküliség	3					3
Munkavállalói idegen nyelv (technikus szakmák esetén)	Munkavállalói idegen nyelv	0	0	0	0	62	62
	Az álláskeresés lépései, álláshirdetések					11	11
	Önéletrajz és motivációs levél					20	20
	„Small talk” - általános társalgás					11	11
	Allásinterjú					20	20
Mezőgazdaság és erdőészeti alapoás	Általános alapoás	0	144	0	0	0	144
	Bevezetés		2				2
	Eghajlattan		19				19
	Talajtan		21				21
	Növénytan		21				21
	Allattan		21				21
	Géptan		21				21
	Földmérés		21				21
	Munka-, tűz- és környezetvédelem		18				18

Mezőgazdaság és erdészeti alapozás	Szakmai alapozás	234	180	0	0	0	414
	Szakmai ágazati tevékenységek végzése	77	55				132
	Szakmai üzemek, intézmények, cégek látogatása	40	35				75
	Szakosító tartalmú előadások hallgatása	41	35				76
	Szakosító tartalmú gyakorlatok tanüzemekben, tan gazdaságokban, képzőközpontokban	76	55				131
	Tanulási terület összórászama	234	324	0	0	0	558
Parkfenntartás	Munka- és környezetvédelem	0	0	36	36	0	72
	Munkavédelmi szabályozás			6			6
	Balesetelhárítás			8			8
	Munkaegészségtan			6			6
	Kertészeti munkavédelem			11			11
	Tűzvédelem			5			5
	Környezet- és természetvédelem				15		15
	Fenntarthatóság				21		21
	Műszaki ismeretek	0	0	108	72	62	242
	Szerszám- és anyagismeret			7			7
	Gépelemek, szerkezeti egységek			7			7
	Belső égésű motorok			14			14
	Erőgépek			14			14
	Erőgépek és munkagépek összekapcsolása			7			7
	Járművillamosság, villanymotorok			14			14
	Termesztés gépei			31			31
	Parkfenntartás gépei			7	36	31	74
Parképítés gépei			7	36	31	74	

Parkfenntartás	Parkfenntartás	0	0	72	180	124	376
	Parkfenntartás alapfogalmai			30	7		37
	Füfelületek létesítése és fenntartása			42	30	16	88
	Virágfelületek létesítése és fenntartása				70	44	114
	Fásszárúak telepítése és fenntartása				73	36	109
	Edényes növények és belső terek növényanyagának létesítése és					28	28
	Növényismeret	0	0	180	72	62	314
	Alapfogalmak			30			30
	Egy- és kétnyáriak			45	8	7	60
	Évelők			60	14	15	89
	Lombhullató díszfák, díszcserjék, kúszócserjék			20	40	26	86
	Örökzöldek			25	10	7	42
	Cserepes dísznövények					7	7
	Tanulási terület összórászáma	0	0	396	324	248	968
Parképítés	Kerttechnika	0	0	72	144	186	402
	Építőanyag-ismeret			33			33
	Geodézia, tereprendezés			25	8	12	45
	Alapozás, szigetelés, falazat, támfal, lépcső, út			7	34	36	77
	Faszerkezetek, famunkák, fémszerkezetek munkái, felületvédelem, kerítések, kapuk, pergolák, lugasok, fa teraszok			7	20	42	69
	Vízarchitektúrák, öntözőrendszerek				32	36	68
	Sziklakert, tetőkert, zöldfal, kisarchitektúrák, játszótér, sportpálya				50	36	86
	A parképítés folyamata					24	24

Parképítés	Kerttervezés	0	0	36	0	217	253
	Kertesztétika			36			36
	Tervdokumentáció					45	24
	Településökológia					15	15
	Házikertek tervezése					30	27
	Települési zöldfelületek tervezési					27	16
	Kerttörténet					30	25
	Műszaki rajz, szabadkézi látványterv, számítógépes kerttervezés					30	26
	Projekt dokumentáció					40	22
	Tanulási terület összoraszáma	0	0	108	180	310	598
Vállalkozási ismeretek	Vállalkozási ismeretek	0	0	0	0	124	124
	A termelés erőforrásai, a termelési folyamat elemzése					10	10
	A termelési folyamat szervezése, a termelés pénzügyei					15	15
	Vállalkozások alapítása					26	26
	Vállalkozások működtetése					28	28
	Marketing-, vezetési és szervezési ismeretek					15	15
	Fogyasztóvédelem					15	15
	Európai uniós ismeretek alkalmazása a vállalkozásban					15	15
	Tanulási terület összoraszáma	0	0	0	0	124	124
Egybefüggő szakmai gyakorlat:	0	0	35	35	0	70	

IV. TECHNIKUMI KÉPZÉS ÓRATERVE

MEZŐGAZDASÁG ÉS ERDÉSZET ÁGAZATHOZ TARTOZÓ 5 0810 17 03 FÖLDMÉRŐ, FÖLDÜGYI ÉS TÉRINFORMATIKAI TECHNIKUS SZAKMÁHOZ

Hatályos: 2021. szeptember 1-től

Tantárgyak		9.	10.	11.	12.	13.
Közismereti oktatás	Magyar nyelv	2	2	1	2	
	Irodalom	2	3	2	2	
	Idegen nyelv	4	4	3	3	4
	Matematika	5	4	3	4	
	Történelem	3	3	3	2	
	Állampolgári ismeretek				1	
	Egészségtan					1
	Digitális kultúra	2	1			
	Testnevelés	4	4	3	3	1
	Közösségi nevelés (osztályfőnöki)	1	1	1	1	1
	Kötelező komplex természettudományos tantárgy	4				
	Ágazathoz kapcsolódó tantárgy: (földmérő technikumban földrajz)		2	2		
	Érettségire felkészítő tantárgy			2	2	
	Pénzügyi és vállalkozói ismeretek		1			
	Összes közismereti óraszám	27	25	20	20	7
Ágazati alapoktatás		7	9			
Szakirányú oktatás		0	0	14	14	27
Éves összes óraszám		1224	1224	1224	1179	1054
Rendelkezésre álló órakeret/hét		34	34	34	34	34

A tanulási területekhez rendelt tantárgyak és témakörök óraszámja évfolyamonként

Évfolyam		9.	10.	11.	12.	13.	A képzés összes óraszámja
Évfolyam összes óraszámja		252	324	504	504	837	2575
Munkavállalói ismeretek	Munkavállalói ismeretek	18	0	0	0	0	18
	Álláskeresés	5					5
	Munkajogi alapismeretek	5					5
	Munkaviszony létesítése	5					5
	Munkanélküliség	3					3
Munkavállalói idegen nyelv (technikus szakmák esetén)	Munkavállalói idegen nyelv	0	0	0	0	62	62
	Az álláskeresés lépései, álláshirdetések					11	11
	Önéletrajz és motivációs levél					20	20
	„Small talk” - általános társalgás					11	11
	Állásinterjú					20	20
Mezőgazdaság és erdőszet ágazati alapoktatás	Általános alapozás	0	144	0	0	0	144
	Bevezetés		2				2
	Éghajlattan		19				19
	Talajtan		21				21
	Növénytan		21				21
	Állattan		21				21
	Géptan		21				21
	Földmérés		21				21
	Munka- tűz- és környezetvédelem		18				18

Mezőgazdaság és erdészet ágazati alapoktatás	Szakmai alapozás	234	180	0	0	0	414
	Szakmai ágazati tevékenységek végzése	77	55				132
	Szakmai üzemek, intézmények, cégek látogatása	40	35				75
	Szakosító tartalmú előadások hallgatása	41	35				76
	Szakosító tartalmú gyakorlatok tanüzemekben, tangazdaságokban, képzőközpontokban	76	55				131
	Tanulási terület összórászáma	234	324	0	0	0	558
Földmérési alapismeretek	Geodézia	0	0	216	180	0	396
	Vetületi és alapponthálózati ismeretek			14			14
	Hagyományos terepi adatgyűjtő eszközök és műszerek			14			14
	Vízszintes és magassági adatok gyűjtése hagyományos mérőeszközökkel			30			30
	A mérőállomás			16			16
	A mérőállomások használata			30	30		60
	Műholdas helymeghatározás			28			28
	Műholdas helymeghatározó eszközök használata			30	30		60
	Vízszintes koordinátaszámítások			32	72		104
	Magasságszámítások			16	42		58
	Projektfeladat			6	6		12
	Térképismeret	0	0	72	0	0	72
	Térképi alapismeretek			12			12
	Analóg földmérési alaptérképek			12			12
	Területszámítások, területosztások			25			25
	Földmérési térképek készítésének hagyományos módszerei			23			23

	Topográfia	0	0	36	0	0	36
	Domborzattan			16			16
	Magassági ábrázolások			20			20
	CAD-ismeretek	0	0	72	0	0	72
	CAD-alapismeretek			20			20
	CAD-szoftver használata			52			52
	Tanulási terület összórszáma	0	0	396	180	0	576
Digitális térkép kezelése	Digitális térkép ismeretek	0	0	36	36	0	72
	Digitális térképkészítési technológiák			10			10
	A digitális térképek tartalma			10			10
	Digitális térkép szerkesztése			16			16
	Digitális térkép adatainak kezelése				14		14
	Digitális térkép változásainak kezelése				12		12
	Digitális térképi adatszolgáltatás				10		10
	Digitális térkép szerkesztése	0	0	36	72	93	201
	Térképszerkesztő alkalmazások			16			16
	Földmérési alaptérképek szerkesztése			20	40		60
	Speciális célú földmérési munkákkal kapcsolatos szerkesztések				32		32
	Fotogrammetriai és topográfiai térkép-szerkesztések					22	22
	Mérmőgeodéziai és közműtérképek kezelése					24	24
	Projektfeladat					47	47
	Tanulási terület összórszáma	0	0	72	108	93	273

Fotogrammetria	Fotogrammetria	0	0	0	36	62	98
	A fotogrammetria alapjai				18		18
	A képkalkotás				18		18
	Légi fotogrammetriai adatgyűjtés					5	5
	Földi fotogrammetriai adatgyűjtés					10	10
	Fotogrammetriai feldolgozás					30	30
	Adatok utófeldolgozása					17	17
	Távérzékelés	0	0	0	0	62	62
	Úrfelvételek készítése					12	12
	Távérzékelte felvételek feldolgozása					30	30
	Távérzékelés alkalmazási területei					20	20
	Tanulási terület összórászáma	0	0	0	36	124	160
	Ingyatlankataszter	Közigazgatási és jogi ismeretek	0	0	36	0	0
Közigazgatási ismeretek				6			6
Földügyi szakigazgatás				10			10
Jogszabálytani és polgári jogi ismeretek				14			14
Személyes és közérdekű adatok				6			6
Ingyatlan-nyilvántartási ismeretek		0	0	0	72	93	165
Az ingatlan-nyilvántartás alapjai, elvei, rendszere					32		32
Az ingatlan-nyilvántartási eljárás					40		40
Az ingatlan-nyilvántartás informatikai rendszere						16	16
Ügyintézés a TAKAROS-rendszerrel						26	26
A TAKARNET-hálózat szolgáltatásai						12	12
Projektfeladat						39	39
Tanulási terület összórászáma		0	0	36	72	93	201

Térinformatika	Térinformatika	0	0	0	72	0	72
	A térinformatikai rendszer alapjai				20		20
	Adatmodellek, adatbázis-kezelők				20		20
	Műveletek térbeli adatokkal				17		17
	Térinformatikai rendszer megvalósítása				15		15
	Térinformatikai műveletek	0	0	0	0	124	124
	Térbeli adatbázisok kezelése					18	18
	Térbeli adatműveletek végrehajtása					26	26
	3D-s térinformatikai megoldások					26	26
	Projektfeladat					54	54
	Tanulási terület összórászáma	0	0	0	72	124	196
	Geodéziai menedzsment	Mérnökgeodézia	0	0	0	36	62
Ipari beruházások geodéziai munkái					36	10	46
Közmű-geodéziai feladatok						30	30
Építési geodézia						22	22
Földmérési adatgyűjtés		0	0	0	0	279	279
Vízszintes alappontsűrítés végrehajtása						30	30
Magassági alappontsűrítés végrehajtása						25	25
Vízszintes és magassági részletmérés végrehajtása						82	82
Terepi adatgyűjtés műholdas helymeghatározó rendszerekkel						82	82
Projektfeladatok, dokumentumok gyűjtése, portfólió összeállítása						60	60
Tanulási terület összórászáma		0	0	0	36	341	377
Egybefüggő szakmai gyakorlat:		0	0	70	70	0	140

3.1.3 Csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésének elvei

A helyi tanterv által megszabott tantárgyak közül az osztálylétszám függvényében (20 fő fölött) az alábbi tantárgyak oktatása történik csoportbontásban:

- Matematika
- Idegen nyelvek
- Digitális kultúra
- A szakmai tantárgyak gyakorlati jellegű foglalkozásai

A már tanult idegen nyelvek csoportbontása előzetes képességfelmérésen alapul. Más tantárgyaknál a tanulói csoportok kialakítása oktatásszervezési szempontok alapján történik.

3.1.4 A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá pedagógusok közül történő választás szabályai

Idegen nyelvek tanítása

Gimnáziumi tagozaton az első idegen nyelv kiválasztása az intézménybe történő jelentkezéssel egyidejűleg történik.

A második idegen nyelvre való jelentkezés a beiratkozást megelőző első szülői értekezleten történik az intézmény vezetője által felkínált idegen nyelvek közül. A tanuló jelentkezéséről az intézmény vezetője dönt. Amennyiben a tanuló igénye nem teljesíthető (pl. a tanulócsoporthoz létszáma miatt), a főigazgató a tanulót (kiskorú tanuló esetén a szülőket) a változásról írásban értesíti.

Szabadon választott tanórák

Az intézmény vezetője április 15-ig közzéteszi a szabadon választható tárgyakat, a közép és emelt szintű érettségi felkészítéseket és a felkészítést tartó pedagógusok nevét.

A tanuló május 20-ig, írásban köteles benyújtani jelentkezését a szabadon választható tárgyra.

A tanuló esetleges módosítását – új tárgy felvételére, ill. már felvett tárgy leadására vonatkozó kérelmét- írásban, az iskola igazgatójának címezve kérheti. A módosítást az iskola főigazgatója engedélyezheti.

Pedagógusok közül történő választás

A tanulói csoportok kialakítása intézményünkben elsősorban pedagógiai és oktatásszervezési

szempontok alapján történik. Amennyiben egy adott tanuló indokolt esetben másik tanulócsoportban szeretné a tantárgyat tanulni, kérését írásban, az iskola igazgatójának kell benyújtania. A főigazgató a tanuló indokait mérlegelve dönthet a tanuló másik tanulócsoportba történő áthelyezéséről.

3.2 A tankönyvek és más taneszközök kiválasztásának elvei

3.2.1 A kiválasztás szempontjai:

- A taneszköz feleljen meg a helyi tanterv követelményeinek, segítse elő az érettségi és szakmai vizsgákra való felkészítést.
- Tegye lehetővé a pedagógiai módszerek sokféleségének használatát.
- Alkalmazkodjon a tanulók életkori sajátosságaihoz.
- Legyen több éven át használható, tartós esztétikus kivitelezésű.
- Támogassa az önálló tanulói munkavégzést
- A tankönyv szerepeljen a hivatalos tankönyvlistán
- A tankönyvrendelést az iskola oly módon készíti el, hogy a tankönyvtámogatás, a tankönyvkölcsönzés az iskola minden tanulója részére biztosítsa a tankönyvhöz való hozzájutás lehetőségét

Iskolánk törekszik arra, hogy egy-egy iskolatípusban az azonos tantárgyakhoz azonos tankönyveket használjanak a tanulók, ez megkönnyíti az egységes mérés-értékelést is. A pedagógus nem választhat olyan tankönyvet, amelynek igénybevétele az iskolai tankönyvrendelés és a tankönyvellátás jogszabályban meghatározott rendje szerint nem biztosítható valamennyi tanulónak. A pedagógusok a szakmai munkaközösség véleményének kikérésével, a rendelkezésükre bocsátott tankönyvjegyzék, tankönyvnek nyilvánított egyéb könyvek, segédletek listájából választhatják meg az általuk alkalmazni kívánt tankönyveket.

Tanítási év közben a meglévő tankönyvek és más felszerelések beszerzésére vonatkozó döntés nem változtatható meg, kivéve, ha a szülők ezt írásban jóváhagyják.

Az Iskolaszék a tankönyvek és más iskolai felszerelések beszerzésével kapcsolatban anyagi korlátozásokat állapíthat meg, de ezek a korlátozások nem akadályozhatják a helyi tanterv célkitűzéseinek megvalósítását. A tankönyvrendelés végleges elkészítése előtt az iskola lehetővé teszi, hogy azt a szülők megismerjék. A szülő nyilatkozhat arról, hogy gyermeke részére az összes tankönyvet meg kívánja-e vásárolni, vagy egyes tankönyvek biztosítását más módon, például használt tankönyvvel kívánja megoldani.

3.3 Nemzeti alaptantervben meghatározott alapelvek érvényesülése

A hazánk *Alaptörvényében* megfogalmazott feladatokat szem előtt tartva és A nemzeti köznevelésről szóló törvényben foglalt célok elérése érdekében, a 2020-as NAT-ban megjelölt köznevelési feladatunk alapvetően a *nemzeti műveltség, a hazai nemzetiségek kultúrájának átadásában, megőrzésében, az egyetemes kultúra közvetítésében, az erkölcsi érzék és a szellemi-érzelmi fogékonyság elmélyítésében rejlik*. Feladatunk továbbá a tanuláshoz és a munkához szükséges képességek, készségek, ismeretek, attitűdök együttes fejlesztése, az egyéni és csoportos teljesítmény ösztönzése, a közjóra való törekvés megalapozása, a nemzeti, közösségi összetartozás és a hazafiság megerősítése.

Középiskolánk célja továbbá, hogy a családdal együttműködve cselekvő elkötelezettségre neveljen az igazság és az igazságosság, a jó és a szép iránt, fejlessze a harmonikus személyiség kibontakoztatásához szükséges szellemi, érzelmi, erkölcsi, társas és testi képességeket. Ezáltal járul hozzá ahhoz, hogy a felnövekvő nemzedék

- a haza felelős polgárává válják;
- kifejlődjék benne a hazafiság érzelmvilága;
- reális önismeretre és szilárd erkölcsi ítélőképességre tegyen szert;
- megtalálja helyét a családban, a szűkebb és tágabb közösségekben, valamint a munka világában;
- törekedjék tartalmas és tartós kapcsolatok kialakítására;
- legyen képes felelős döntések meghozatalára a maga és a gondjaira bízottak sorsát illetően;
- váljék képessé az önálló tájékozódásra, véleményformálásra és cselekvésre;
- ismerje meg és értse meg a természeti, társadalmi, kulturális jelenségeket, folyamatokat;
- tartsa értéknek és feladatnak a kultúra és az élővilág változatosságának megőrzését.

A nevelési-oktatási folyamatnak mindenkor összhangban kell lennie hazánk *Alaptörvényével*, a jogállam rendjével, az élet és az emberi méltóság tiszteletének elvével, valamint az ezzel összefüggő lelkiismereti és vallásszabadsággal, továbbá a Föld, az ember, a természet és a kultúra védelmét szolgáló nemzetközi egyezményekkel.

Fontos szerepet szánunk az egyetemes magyar nemzeti hagyománynak, a nemzeti öntudat fejlesztésének, beleértve a magyarországi nemzetiségekhez tartozók öntudatának ápolását is.

Kiemelten kezeljük az ország és tágabb környezete, a Kárpát-medence, különösen a környező országokban élő magyarság életének megismerését, ugyanakkor fontosnak tartjuk azokat a tartalmakat is, amelyek Európához tartozásunkat erősítik. Figyelmet fordítunk az egész világot érintő átfogó kérdésekre, hangsúlyozva a fenntarthatóság iránti közös felelősséget.

Kiemelt figyelmet kell fordítanunk a szülőkkel történő együttműködésre, mivel a gyermekek családi neveléséhez nyújtott pedagógiai segítség, a szülői vélemények, javaslatok befogadása és hasznosítása a hatékony nevelés-oktatás nélkülözhetetlen feltétele, ezért iskolánk is megteremti azokat a fórumokat, ahol a szülők és a pedagógusok közötti tapasztalatcsere kölcsönössé, az együttműködés eredményessé válhat.

3.4 Nemzeti alaptantervben meghatározott feladatok helyi megvalósítása

KIEMELT FEJLESZTÉSI FELADATOK

Énkép, önismeret

A személyiség belső diszpozíciói saját befogadó-alkotó tevékenysége során alakulnak ki éppúgy, mint jellemző egyéb tulajdonságok. A 9–12. évfolyamon a tanuló, képes önállóan meghatározni tevékenysége irányát. Aktivitásának mértéke, színvonala nagymértékben függ az önmagáról, képességeiről, igényeiről alkotott képtől és az önmagával szemben támasztott elvárásoktól. A Nemzeti alaptantervben megnevezett értékek és kompetenciák csak akkor épülnek be a tanulók önképébe, válnak magatartást irányító tényezőkké, ha a tanulók maguk is részeseivé válnak az értékek megnevezésének, azonosításának; megértik következményeiket; megismerik az elsajátított tudás, készségek működését, felhasználhatóságát. Gondoskodni kell arról, hogy egyre kompetensebbnek érezzék magukat saját fejlődésük, sorsuk és életpályájuk alakításában.

Hon-és népismeret

Népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit megismerve, az értékörzést felelősséggel fel tudják vállalni a tanulók. A megismerés kiterjed a kiemelkedő magyar történelmi személyiségekre, tudósokra, feltalálókra, művészekre, írókra, költőkre. Lehetőséget kell biztosítunk azokra az egyéni és közösségi tevékenységekre, amelyek az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismeréséhez, megbecsüléséhez,

az ezekkel való azonosuláshoz vezetnek.

3.4.1 A nemzeti önismeret, a hazaszeretet elmélyítése és ettől elválaszthatatlan módon a hazánkban és szomszédságunkban élő más népek, népcsoportok értékeinek; eredményeinek megbecsülése egyaránt fontos. Ösztönözzük a fiatalokat a szűkebb és tágabb környezet történelmi, kulturális és vallási emlékeinek, hagyományainak feltárására, ápolására.

Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra

A 9–12. évfolyamon az Európai Unió kialakulásának történetéről, alkotmányáról, intézményrendszeréről, az uniós politika szempontrendszeréről fontos ismeretekkel bővül a tanulók tudása. A lehetőség, hogy magyarságtudatukat megőrizve váljanak európai polgárokká, nevelési értékszempont. A fejlesztés célja, hogy ismerjék meg az egyetemes emberi civilizáció legjellemzőbb, legnagyobb hatású eredményeit. Váljanak nyitottá és megértővé a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások, a másság iránt. Szerezzenek információkat az emberiség közös, globális problémáiról, az ezek kezelése érdekében kialakuló nemzetközi együttműködésről. Növekedjék érzékenységük a problémák lényege, okai; az összefüggések és a megoldási lehetőségek keresése, feltárása iránt.

Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés

Az iskola egyik alapvető feladata olyan formális, nem formális tanulási lehetőségek biztosítása, amelyek elősegítik a tanulók aktív állampolgárrá válását. A társadalom fejlődésének és az egyén sikerességének, boldogulásának is egyik fontos feltétele az egyén részvétele a civil társadalom, a lakóhelyi, a szakmai, kulturális közösség életében. Az aktív részvételhez szükséges megfelelő tudás, a társadalmi együttélés szabályainak kölcsönös betartása, az emberi jogok, a demokrácia értékeinek tisztelete.

Az aktív állampolgári léthez ismeretek, képességek, megfelelő beállítottság és motiváltság szükséges. Ehhez az iskolai tanulás teljes folyamata és az iskolai élet teremt lehetőségeket.

Gazdasági nevelés

A gazdálkodás és a pénz világra vonatkozó tudás általános műveltségünk részévé vált. A gazdaság alapvető összefüggéseit értő és a javaikkal okosan gazdálkodni képes egyének nélkül nem képzelhető sem működő demokrácia, sem életképes piacgazdaság. A társadalom számára

nélkülözhetetlen, hogy tagjaiban pozitív attitűd alakuljon ki az értékteremtő munka, a javakkal való gazdálkodás és a gazdasági ésszerűség iránt.

A magas szintű szaktudáshoz, a javakkal való okos gazdálkodáshoz, a munkában való megbízhatósághoz, a munka útján történő értékteremtéshez, a minőségi munkavégzéshez és a

gazdaság világában való eredményes szerepvállaláshoz kapcsolódó kompetenciafejlesztés hangsúlyos feladat a középiskolában. Kiemelt értéknek kell tekinteni minden olyan erőfeszítést, amelyet azért teszünk, hogy megszerezzük azt a tudást, amely a modern gazdaság hajtóerejét jelenti.

Lényeges az is, hogy a tanulók tudatos fogyasztókká váljanak, mérlegelni tudják a döntéssel járó kockázatot, hasznot vagy költséget. Hozzájárul a fejlesztés annak a képességnek a kialakításához, hogy egyensúlyt találjanak a rövidebb és hosszabb távú előnyök között. A személyiségnevelés fontos része az okos gazdálkodás képességének kialakítása.

Környezettudatosságra nevelés

Szüntelenül változó és globalizálódó világunk természeti, környezeti és társadalmi-gazdasági folyamatainak megismeréséhez megértéséhez elengedhetetlen a folyamatos tájékozódás, információszerzés és a nyitott gondolkodás. A környezettudatosságra nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására.

A fenntarthatóság pedagógiai gyakorlata feltételezi az egész életen át tartó tanulást, amelynek segítségével tájékozott és tevékeny állampolgárok nevelődnek, akik kreatívan, problémamegoldó módon gondolkodnak, eligazodnak a természet és a környezet, a társadalom, a jog és a gazdaság terén, és felelősséget vállalnak egyéni vagy közös tetteikért.

Mindez úgy valósítható meg, ha különös figyelmet fordítunk a tanulók természettudományi gondolkodásmódjának fejlesztésére. Ha a tanulók érzékennyé válnak környezetük állapota iránt, akkor képesek lesznek a környezet sajátosságainak, minőségi változásainak megismerésére, elemi szintű értékelésére; a környezet természeti és ember alkotta értékeinek felismerésére, megőrzésére; a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességeik vállalására és jogaik gyakorlására. A környezet ismeretén és a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartásnak, a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelvevé kell válnia egyéni és közösségi szinten egyaránt.

A tanulás tanítása

A tanítási-tanulási folyamat kiemelt célja a folyamatos önképzés iránti igény, az élethosszig tartó tanulás képességének kialakítása. A tanulás tág értelmezése magában foglalja valamennyi értelmi képesség és az egész személyiség fejlődését, fejlesztését.

Hatékony tanulás elképzelhetetlen a tanulók kezdetben még irányított, majd egyre önállóbbá váló információszerző tevékenysége nélkül. Ezért a tanítási-tanulási folyamatban a korábbiaknál is nagyobb hangsúlyt kap az információszerzés és -feldolgozás képességének fejlesztése, különös tekintettel a digitális világ nyújtotta lehetőségek felhasználására.

A hatékony tanulás módszereinek és technikáinak az elsajátíttatása középiskolában elsősorban a következőket foglalja magában: az egyénre szabott tanulási módszerek, eljárások kiépítése; a csoportos tanulás módszerei, a kooperatív munka; az emlékezet erősítése, célszerű rögzítési módszerek kialakítása; a gondolkodási kultúra fejlesztése; az önművelés igényének és szokásának kibontakoztatása; az egész életen át tartó tanulás eszközeinek megismerése, módszereinek elsajátítása. El kell sajátítaniuk az adatgyűjtés, témafeldolgozás, forrásfelhasználás technikáját, az interneten való keresés stratégiáját.

A tanulási folyamatot jelentősen átalakítja az informatikai eszközök és az elektronikus oktatási segédanyagok használata. Ez új lehetőséget teremt az ismeretátadásban, a kísérleteken alapuló tanulásban, valamint a csoportos tanulás módszereinek kialakításában.

Fontos feladat a kritikai gondolkodás megerősítése, a konfliktusok kezelése, az életminőség javítása, az életvitel arányainak megtartása, az értelmi, érzelmi egyensúly megteremtése, a teljesebb élet megszervezése.

Testi és lelki egészség

Az iskolában a fiatalok egészséges életvitellel kapcsolatos szemléletét és magatartását fejlesztjük. Az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értékékként való tiszteletére nevelünk.

Fel kell készíteni a tanulókat arra, hogy önálló, életükben életmódjukra vonatkozóan önállóan tudjanak helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt alakítsanak ki, és a konfliktusokat képesek legyenek megoldani. Ismerni kell az egészséget, testi épséget veszélyeztető leggyakoribb tényezőket, a veszélyhelyzetek egyéni és közösségi szintű megelőzését.

Különösen sok feladata van az iskolának a serdülők körében a káros függőségekhez vezető szokások (pl.: dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, helytelen táplálkozás) kialakulásának

megelőzésében. Megkerülhetetlen feladat a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel való foglalkozás, a családi életre; a felelős, örömteli párkapcsolatokra történő felkészítés.

Felkészülés a felnőttlét szerepeire

A szerepekre való felkészülés fontos eleme a pályaaorientáció. A 9–12. évfolyamon célja, hogy segítse a tanulók további iskola- és pályaválasztását. Tudatosítanunk kell a tanulóknak, hogy életpályájuk során többször kényszerülhetnek pályamódosításra.

Az iskolának átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítani, amelyek elősegíthetik, hogy a tanulók kipróbálhassák képességeiket, elmélyedhessenek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, ezzel is fejlesztve ön- és pályaismereteiket.

A pályaaorientáció csak hosszabb folyamat során és csak akkor lehet eredményes, ha a különböző tantárgyak, órán és iskolán kívüli területek, tevékenységek összehangolásán alapul. Kiemelt figyelmet igényel a rugalmasság, az együttműködés és a bizonytalanság kezelésének a képessége egyéni és társadalmi szinten egyaránt.

A szociális kompetencia fejlesztésében kiemelt feladat a segítséssel, együttműködéssel, vezetéssel és versengéssel kapcsolatos területek erősítése. Ezzel párhuzamosan szükséges meghatározni az állampolgári kompetencia tartalmát is, nevezetesen a jogait érvényesítő, a közéletben részt vevő és közreműködő tanulók képzéséről van szó. A szociális és társadalmi kompetencia fejlesztésének fontos részét képezik a gazdasággal, az öntudatos fogyasztói magatartással, a versenyképesség erősítésével kapcsolatos területek (pl.: vállalkozó-, gazdálkodó- és munkaképesség).

Az eredményes munka érdekében fontos a tantárgyközi együttműködés!

MÓDSZERTANI ALAPELVEK

Az aktív tanulás

A tanulási tevékenység legfőbb célja olyan tanulói kompetenciák fejlesztése, amelyek lehetővé teszik az ismereteknek különböző helyzetekben történő kreatív alkalmazását. Lehetőség szerint ki kell használni a tanulás társas természetéből adódó előnyöket, a differenciált egyéni munka adta lehetőségeket. Segíteni kell a párban vagy csoportban végzett felfedező, tevékeny és jól szervezett, együttműködésen alapuló tanulást. A tanulási eredmények elérését segítik elő az olyan differenciáló módszerek, mint a minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezet biztosítása, a tanulói

különbségekhez illeszkedő, differenciált céljelölés, a többszintű tervezés és tananyag-alkalmazás, a fejlesztő, tanulást támogató értékelés.

A pedagógus az aktív tanulói tevékenységek megvalósítása során lehetővé teszi iskolán kívüli szakemberek bevonását, valamint a külső helyszínek nyújtotta pedagógiai lehetőségek felhasználását (könyvtár, múzeum, levéltár, színház, koncert). A pedagógus együttműködik más tantárgyakat tanító pedagógusokkal azért, hogy a tanulóknak lehetőségük legyen a tanórákon vagy a témahetek, projektnapok, alkalmával a tantárgyak szervezett, összefüggő, illetve kapcsolódó tartalmainak integrálására. Az aktív tanulási alapelvek szerint szerveződő, több tantárgy, tanulási terület ismereteinek integrálását igénylő témákat, jelenségeket feldolgozó tanórák, foglalkozások, témanapok, témahetek, tematikus hetek és projektek alkalmazása segíti a tanulót a jelenségek megértésében, a problémák komplex módon történő vizsgálatában.

A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében a tananyag feldolgozásánál a pedagógusok figyelembe veszik a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való illesztését. A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében ez az adaptálás lehetővé teszi az egyéni haladási ütem biztosítását, valamint a differenciált (optimális esetben személyre szabott) nevelés, oktatás során az egyéni módszerek alkalmazását.

Az eredményes tanulás segítésének elvei

Korszerű tanulási környezet

A tanulás közvetlen helyszíneként használt helyiségeket (kiemelten osztálytermeket) lehetőség szerint úgy biztosítjuk, hogy a különböző tanulás-szervezési eljárások alkalmazásához a berendezések rugalmasan és gyorsan átalakíthatók legyenek, illeszkedjenek az osztályba járó tanulók korosztályi és egyéni szükségleteihez, valamint nyugodt, biztonságos és támogató tanulási környezetet teremtsenek valamennyi tanuló számára. Lehetőség szerint biztosítjuk, hogy a tanulók a foglalkozásokon IKT és digitális eszközöket (számítógép, más iskolai vagy saját eszköz), internetkapcsolatot és prezentációs eszközöket vehessenek igénybe, valamint hozzáférhetővé váljanak a hagyományos iskolai és az elektronikus könyvtárak egyaránt.

A pedagógusok a tevékenységközpontú tanulás-szervezési formákat részesítik előnyben. A tanulás társas természetéből adódó előnyök, a differenciált egyéni munka adta lehetőségek kihasználása, valamint a párban vagy csoportban végzett kutatásalapú, felfedező, tevékeny és jól szervezett, együttműködő tanulás támogatása szintén hozzájárul a korszerű tanulási környezet megteremtéséhez.

A tanulók értékelését egyéni fejlődésük és sikeres tanulási teljesítményük érdekében az igazságosság, az esélyteremtés és a méltányosság alapelveit szem előtt tartva, emberi

méltóságuk tiszteletben tartásával, az értékelés személyes jellegének figyelembevételével valósítjuk meg. Arra törekszünk, hogy a tanulóval szemben támasztott elvárások egyértelműek legyenek, az azokhoz igazodó mérési stratégiákkal együtt, és már a tanulási folyamat elején ismertté váljanak.

Egyénre szabott tanulási lehetőségek

Az iskola a tanulók tanulmányi előmenetelét a képességeiknek megfelelő, egyénre szabott tanulási lehetőségek biztosításával igyekszik támogatni.

Az iskola arra törekszik, hogy biztosítsa a tanulás egyéni lehetőségeit és a személyre szabott nevelés-oktatás során megszerzhető tanulási tapasztalatokat, enyhítse a hátrányok hatásait, optimális esetben képes legyen kiküszöbölni azokat. Ezek közül kiemelten fontos a családi és településszerkezeti hátrányokból eredő, az eltérő kulturális és nyelvi elsajátítási lehetőségekhez köthető, valamint a különleges bánásmódot igénylő tanulókhöz illeszkedő fejlesztő tevékenység.

Minden gyermek, tanuló fejlődésében lényeges szerepet játszik a pedagógus fejlesztő tevékenysége. Különösen igaz ez a kiemelkedően kreatív, egy vagy több területen tehetséges, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, a sajátos nevelési igényű (SNI), valamint a szakmai besorolásukat tekintve heterogén, az ok-okozati összefüggéseket tekintve fel nem tárt, ám tanulási-tanítási szempontból kihívást jelentő, beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel (BTMN) küzdő tanulók fejlesztésének területén. Ennek a feladatnak az ellátásában fontos szerepük van a segítő szakembereknek (pl. fejlesztő pedagógus), valamint a különböző tantárgyakat tanító pedagógusok tudásmegosztásra épülő, egymást segítő szakmai tevékenységének.

Erre szolgálhat a teamtanítás alkalmazása, amely a több tantárgy ismereteit integráló témákat feldolgozó foglalkozásokat közös tanítás keretében valósítja meg.

A differenciálás speciális megvalósulása az együttnevelés során a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesülése. A hátránykompenzáció biztosítása érdekében (SNI, BTMN, HH, HHH) a tanuló szükségleteihez, képességeihez, készségeihez illeszkedő módszertani eljárások (eszközök, módszerek, terápiák, a tanulást-tanítást segítő speciális eszközök, a gyógypedagógus módszertani iránymutatásainak beépítése, egyéni fejlesztési terv készítése és rendszeres ellenőrzése) alkalmazása szükséges a különböző pedagógiai színtereken. A tanulói szükségletek ismeretében az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények, a pedagógiai szakszolgálati, illetve pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézmények és más szakemberek szolgáltatásainak igénybevételével egészítendő ki a tanulók és pedagógusok szakmai támogatása.

Digitális technológiával támogatott oktatási módszerek

A technológiai fejlődés nyújtotta lehetőségek alkalmazása sokféle módszertani lehetőséget biztosítva segíti a tanulás-tanítás folyamatát. A XXI. századi tanulási környezet nélkülözhetetlen elemét képezi az iskolai tanuláshoz kapcsolódó digitális technológiával támogatott oktatási módszerek sokfélesége, ezért pedagógusaink törekednek azok megismerésére és alkalmazására. Olyan tanulási folyamatra adnak lehetőséget, amely nemcsak a pedagógus-diák együttműködést, hanem ennek következtében a hagyományos tanulási folyamatot is jelentősen megváltoztathatja, ennek következtében új típusú szerepben jelenik meg a folyamatban mind a tanuló, mind pedig a pedagógus.

KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

Anyanyelvi kommunikáció

A kulturált nyelvi magatartás, a színvonalas szövegértés, és szövegalkotás, valamint az ezekhez szükséges ismeretek megszerzése a magyar nyelvről **minden tantárgyban a fejlesztési feladatok között szerepel**. A cél az, hogy a tananyagban előforduló különböző típusú szövegek és kommunikációs szituációk, alkalmasak legyenek arra, hogy ezek feldolgozásának eredményeképpen a tanulók rendelkezzenek magas szintű, kifinomult és kreatív anyanyelvi kompetenciával. A vita- és véleménynyilvánítási, a szöveg-feldolgozási és szövegalkotási feladatok segítik a tanulókat abban, hogy képesek legyenek szóban és írásban is a legkülönbözőbb helyzetekben a színvonalas kommunikálásra, figyeljenek saját magukra és beszédpartnerükre, s a helyzetnek megfelelően alakítsák kommunikációjukat.

A pozitív attitűd magában foglalja a minden kommunikációs szituációban kritikus és építő jellegű megnyilatkozásra, párbeszédre való törekvést, az esztétikai minőség tiszteletét és a nyelvhasználat társadalmi szerepének, valamint a nyelv másokra gyakorolt hatásának reflexióját. Ehhez ismerni kell és tudatosítani a nyelvhasználat jelentőségét.

Az anyanyelv eszköz a kulcskompetenciák kialakításában. Az anyanyelvi kompetencia az alapja az idegen nyelven való kommunikálásnak és a hatékony, önálló tanulásnak, az IST

eszközök használatának. Éppen ezért a fejlesztést úgy kell kialakítani, hogy esélyt nyújtson a diákoknak arra, hogy sikeressé váljanak további tanulmányaikban és a munka világában.

Idegen nyelvi kommunikáció

Az idegen nyelvi kommunikáció feltételezi a funkcionális nyelvtannak, valamint a szóbeli interakciók főbb típusainak és a nyelvi stílusoknak az ismeretét. Olyan képességek fejlesztését igényli, melyek a hallott szöveg megértése, a beszédkészség, az olvasott szöveg értése és az íráskészség területén is hatékony kommunikációt tesz lehetővé.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A matematikai gondolkodás eszközeivel, alkalmazási képességeivel lehetővé teszi a mindennapok problémáinak megoldását. A struktúrák megértését elemezni tudását.

Az elvek és a folyamatok ismerete, a dolgok logikus okainak keresése helyes következtetések levonásához vezethet minden tantárgy tanításában.

A digitális kompetenciák

A különböző médiumokkal, az információs társadalom technológiái (IST) kínálta lehetőségekkel való megismerkedésre, azok használatára, az onnan szerezhető ismeretek összegyűjtésére, szelektálására, kritikus és etikus alkalmazásukra az ezen kompetenciák kialakítására alkalmas elméleti ismeretekkel és azok gyakorlati alkalmazásával az első órától folyamatosan nevelni és ösztönözni kell a tanulókat.

A pozitív attitűd magában foglalja az igényt és képességet az adott problémához vagy jelenséghez kapcsolódó releváns szövegek, információk megkeresésére, összehasonlítására és kritikus feldolgozására, valamint az igényt a gyűjtött információk kreatív és etikus felhasználására.

A tanulás kompetenciái

A hatékony, önálló tanulás alapfeltétele az értő szövegolvasás- és alkotás, a problémamegoldó gondolkodás, valamint az IST -eszközök (Information Society Technology) kreatív és kritikus használata. Ezekre a készségekre épül a tananyag értő elsajátítása, az ismeretek önállóan,

kooperatív és projekt alapú tevékenységgel történő bővítésének és a feladatok megoldásának képessége, a megfelelő tanulási stratégia kialakítása. Mindezek érdekében lépésről lépésre kell segíteni a szövegfeldolgozást és -alkotást (pl.: megadott, majd önállóan készítendő vázlat alapján), a tananyag-elsajátítást és -visszaadást, az önálló ismeretszerzés során az összefüggések felismerését, a problémamegoldó gondolkodást.

A szükséges attitűd a nyelv és a sikeres kommunikáció feltételeinek és alkalmazásának ismeretében magabiztosság az egyéni, a kooperatív és a projekt alapú feladatmegoldások során.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

Az anyanyelvi kompetenciák minél sokrétűbb és árnyaltabb birtoklása a különféle kommunikációs helyzetek felismerése és kezelése magabiztosságot ad a tanulóknak. A nyelvhasználatra és a viselkedésre vonatkozó normák, melyek magukban foglalják a más népek kialakult szokásainak megismerése iránti igényt is, biztosítják a normatudatos viselkedés lehetőségét itthon és külföldön egyaránt. A közéleti szövegtípusok elemzésének és alkotásának képessége, az érvelés művészetének és technikájának elsajátítása lehetővé teszi a közélet műfajainak és megnyilatkozásformáinak tudatos, kreatív és kritikus megítélését és gyakorlását, melynek igényét a feldolgozott szövegekkel, megvitatott témákkal lehet kialakítani a tanulóknak.

A kooperatív munkaformák segítik a tanulókat a különböző nézőpontok megértésében, az esetlegesen fellépő konfliktusok kezelésében, a félreértések tisztázásában és a sikeres együttműködési képesség kialakításában.

A pozitív attitűd magában foglalja az igényt és képességet a kulturált nyelvi magatartásra és a vitatkozás szabályainak betartására a közös értékek felismerésére és tiszteletben tartására alapozva, valamint a csoportban való hatékony együttműködés képességét.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

A magyar és az egyetemes kulturális örökség személyes olvasmányélményeken és tapasztalatokon alapuló ismerete, a kulturális sokféleség elfogadása és megőrzése. Ehhez tartozik a műismeret, –elemzés, különböző megközelítési módok segítségével képes feltárni és megfogalmazni az irodalmi alkotásokban, művészeti produktumokban megjelenített az erkölcsi tartalmakat, esztétikai értékeket.

A nyitottság, az érdeklődés a sokféleség iránt, a törekvés a különböző ízlésítéletek megismerésére, az értékek közötti választásra a középiskolai tanítás-tanulás fontos fejlesztési feladata.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák fejlesztése ösztönzi a tanulót, hogy igyekezzék megismerni tágabb környezetét, és ismeretei birtokában képes legyen a kínáló lehetőségek megragadására. Ez tudást, kreativitást, újításra való törekvést és kockázatvállalást jelent, valamint azt, hogy az egyén céljai érdekében terveket készít és valósít meg. Alapját képezi azoknak a speciális ismereteknek, készségeknek és magatartásformáknak, amelyekre a mindennapi életben, a társadalomban és a munkahelyen szükség van. A Nat által preferált kompetenciák fejlesztése elsősorban a földrajz, a történelem tantárgyak, illetve a társadalomismeret anyagába integrálva érhető tetten, de az idegen nyelvek ismerete is hozzájárul a tanuló jövőbeni munkavállalói kompetenciáinak sokrétű fejlesztéséhez.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

A magyar nyelv és irodalom a nemzeti kultúra hordozója és alakítója, a magyaróra a nemzeti hagyományok átörökítésének és aktív befogadásának egyik legfontosabb színtere. Ezzel együtt más népek kultúrájának, szokásainak megismerése és megbecsülése, a különböző kultúrák iránti nyitottságra való nevelés is kitüntetett feladata ennek a tantárgynak. Az anyanyelvi tudás elengedhetetlen a NAT -ban megjelölt kulcskompetenciák elsajátításához: az idegen nyelvi kommunikációnak éppúgy alapja, mint a hatékony tanulásnak vagy az állampolgári jogok és kötelességek gyakorlásának.

Az önálló gondolkodás, az önkifejezés kulturáltsága ugyancsak fontos fejlesztési feladata a műveltségterületnek:

- felelősségteljes, önálló ítéletalkotás esztétikai, morális, társadalmi és történeti kérdésekről,
- a vélemény érvelő kifejtésének és védelmének képessége különféle kulturális, esztétikai, etikai normák és kultúrtörténeti ismeretek alapján,
- képesség a konfliktuskezelésre és az önálló ismeretszerzésre.

A kultúra egyik fő hordozója és megújítója az irodalom mint nyelvi művészet, melynek kiemelt szerepe van a szövegértési és szövegalkotási képességek fejlesztésében. A beszéd- és íráskultúra minden korban a társadalom önmegértését és a kommunikációt szolgálta, elősegítette a véleménykülönbségek megértését, kezelését és az önkifejezést. Ebből következően a műveltségterületnek egyenrangúan fontos feladata a szóbeli és írásbeli nyelvhasználati tevékenységek gyakorlása, a képességek fejlesztése.

CÉLOK ÉS FELADATOK

A középiskolai anyanyelvi nevelés alapvető célja, hogy a tanulók minden kommunikációs szituációban megfelelően használják a nyelvet szövegalkotásra, illetve legyenek képesek a mások által alkotott legkülönbözőbb szövegek megértésére, az arra való reagálásra, a beszédpartnerekhez való alkalmazkodásra; valamint hogy rendelkezzenek a fenti képességekhez szükséges ismeretekkel a magyar nyelv jel- és szabálykészletéről, illetve a legkülönbözőbb szövegekről. Erősödjön a tanulóban az anyanyelvi tudatosság, törekedjenek értékeinek felismerésére és aktív alakítására.

Cél az is, hogy az anyanyelv ismerete ne csak az önkifejezés, a társadalomba való beilleszkedés eszköze legyen, de adjon segítséget az idegen nyelvek tanulásához is, az egyes nyelvek közötti

hasonlóságok és eltérések felfedezéséhez, így a más nyelvi környezetben történő sikeres kommunikáláshoz is.

Mivel a nyelv a társadalmi kommunikáció alapja, főleg ez közvetíti a kultúrát, teszi lehetővé az értékek megismerését, segíti az értelmi képesség fejlesztését és a társas kapcsolatok kialakulását; a magyar nyelv tantárgynak ezen célok elérése érdekében egyik fő feladata, hogy hatékonyan segítse az anyanyelv minél sokrétűbb és árnyaltabb megismerését és elsajátítását. A középiskolai nyelvtanoktatás feladata a nyelv rendszerszerűségének felismertetése is, ennek megfelelően a grammatika oktatása, az általános iskolába tanult leíró nyelvtani és szövegtani ismeretek ezen szempont alapján történő rendszerezése és magasabb szintre emelése. Ez teszi lehetővé a grammatikai, szövegtani, jelentéstani, stilisztikai-retorikai és helyesírási jelenségek és funkciójuk önálló fölismerését, a tanultak tudatos alkalmazását. A tanulók a közös és önálló munka során felfedezik a nyelvi kifejezés lehetőségeit és korlátait, törvényszerűségeit, a nyelv mint jelrendszer működését és összefüggéseit a rajta kívüli világokkal, megismerkednek a különböző típusú szövegek szerepével és a rájuk vonatkozó elvárásokkal, hiszen ezek révén fejlődhet csak ki a pontos és kreatív kifejezés képessége és igénye.

A középiskolai nyelvtanoktatás során tudatosítani, rendszerezni és magasabb szintre kell emelni az általános iskolában megszerzett tudást a nyelv valóságképző és -alakító, társas és társadalmi szerepéről, a nyelv és gondolkodás viszonyáról, az anyanyelv jelenbeli és múltbeli változásairól is.

Az anyanyelv eszköz a kulcskompetenciák kialakításában. Az anyanyelvi kompetencia az alapja az idegen nyelven való kommunikálásnak és a hatékony, önálló tanulásnak, az IST eszközök használatának. Éppen ezért a magyar nyelv elméleti és gyakorlati tananyagát úgy kell kialakítani, hogy esélyt nyújtson a diákoknak arra, hogy sikeressé váljanak további tanulmányaikban és a munka világában.

FEJLESZTÉSI FELADATOK

Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, alkotása

Megfelelő szóbeli szövegalkotás: a kommunikáció tényezőinek és funkcióinak, ezek meghatározó szerepének az ismerete és szem előtt tartása.

A kommunikációs helyzetnek (ki, kinek, milyen céllal, milyen formában) megfelelő szabatos szövegalkotás. Az életkornak megfelelően fejlett kommunikáció, a beszédpartnerekkel való együttműködés képessége minden beszédhelyzetben, a megfelelő kód kiválasztása a

különböző kommunikációs helyzetekben. Törekvés a változatosságra, a beszédpartnerek figyelmének megragadására és lekötésére. Alkalmazkodás a beszédpartnerek figyelmének, érdeklődésének változásaihoz. A másként vélekedők álláspontjának felfogása, annak tisztelete, amennyiben azok a társadalom által kialakított és elfogadott normáknak megfelelnek. Az érvelés művészetének, példáinak és szabályainak ismerete, a saját vélemény megvédése, illetve szükség esetén annak korrigálása. A kommunikációs zavarok felismerése, feloldásának képessége, a téves ítéletekhez való kritikus viszonyulás, a manipulációs szándék felismerése. Koherens szövegalkotás, ennek összehangolása a mondat- és szövegfonetikai eszközökkel és a nem verbális kifejezéssel (testbeszéddel), a megfelelő stílussal és magatartással a magán- és a nyilvános kommunikáció ismeretlen helyzeteiben is.

A kapcsolatteremtés és az együttműködés képességének alakítása a társakkal; a nyelvhasználat, a viselkedés és érzelemkifejezés összefüggéseinek megértése, szem előtt tartása Törekvés az egyéni adottságok kihasználására. A tömegkommunikáció szövegeinek, a hangzó és digitális szövegeknek a megértése és értelmezése.

Olvasás, írott szövegek megértése

Az értő hangos és néma olvasás folyamatos fejlesztése minden szövegfajtában. A szövegértési technikák bővítése. Az aktív és passzív szókinccs folyamatos bővítése különös tekintettel a szavak kommunikációs helyzettől, kontextustól függő különféle használatának tudatosítására és gyakorlására.

Az elemzési jártasság színvonalának kialakítása és fejlesztése a tanult szövegtani, jelentéstani, stilisztikai és leíró nyelvtani ismeretek alkalmazásával, az elemzés kiterjesztése a különféle céllal alkotott és különféle médiumokban használatos szövegek feldolgozására, értelmezésére is. A szövegek nyelvi-stilisztikai, retorikai sajátosságainak megnevezése, jelentésszerkezetük, gondolatmenetük feltárása, a szöveg szó szerinti és mögöttes jelentésének értelmezése, a szerzői szándék és a mondottakhoz való viszony (modalitás) feltárása. A szövegértés a szövegek közti kapcsolatok vizsgálata, az azonos problémák különböző megközelítése, a különféle műértelmezések összehasonlítása és a velük kapcsolatos önálló állásfoglalás. Szabatos fogalmazás, a személyiséget kifejező, egyéni stílusra való törekvés.

A szövegértés és -alkotás képessége az egyén magánéletének és társas-társadalmi életének jellegzetes szóbeli és írásbeli megnyilatkozásaiban, valamennyi kommunikációs funkcióban (tájékoztató-ábrázoló, kifejező, meggyőző, felhívó, kapcsolatteremtő és -tartó). A korábban is gyakorolt közlésformák (elbeszélés, leírás, jellemzés) fejlesztése.

Az írásbeliség normáinak a megismerése, képesség a lényegkiemelő, áttekintő jegyzetelésre és vázlatkészítésre az adott cél és téma figyelembe vételével, a magyar helyesírás szabályainak az alkalmazásával.

A szó szerinti és a metaforikus jelentések megkülönböztetése, a ki nem fejtett tartalmak felismerése, megértése és értelmezése.

A művek műfaji természetének megfelelő szöveg-feldolgozási eljárások ismerete és alkalmazása. Különböző stílusok és stílusrétegek felismerése és alkalmazása.

A vizuális közlés nyelvi és nem nyelvi elemeinek értelmezése, az IST műfajainak megfelelő olvasási szokások gyakorlása, a hozzájuk kapcsolódó típushibák felismerése és kiküszöbölése. Régi szövegek értelmezése, a történeti érzék fejlesztése (szótár segítségével).

Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás

Az egyéni, de esztétikus és olvasható írásmód fejlesztése. Világos szövegalkotás és kifejezőkészség különféle szövegfajtákban az egyéni stílusra törekedve. Szövegalkotás önállóan gyűjtött anyag rendszerezése után (pl.: beszámoló, ismertetés, esszé írása). A nyelvhelyességi és helyesírási biztonság fejlesztése az írásbeli szövegalkotásban. A szöveg alkotására vonatkozó elméleti ismeretek (a szöveg tagolása mikro- és makroszerkezeti részekre, a jelentéstani és grammatikai kohéziót biztosító eszközök) és azok gyakorlatban való alkalmazása.

A tananyag és a vele kapcsolatos néhány, a korosztály számára is hozzáférhető szakirodalmi szöveg megértése, feldolgozása. Verbális és nem verbális információk gyűjtése, kritikával fogadása, szelektálása, rendszerezése és felhasználása. A források megjelölése és az etikus idézés szabályainak betartása. A könyvtárismeret bővítése, szövegalkotás a könyvtár és az IST eszközök gyakori használatával. A problémaérzékenység, a kreativitás és önállóság fejlesztése az információk világában való eligazodásban.

Az ismeretek bővítésének, rendszerezésének a képessége, a tanulási módszerek kialakítása, fejlesztése. Az önálló vázlatkészítés és a jegyzetelés képessége.

A kognitív képességek tevékenységekben való alakítása: a történeti gondolkodás, a problémamegoldó gondolkodás, a különféle jelentésszintekre vonatkozó szövegelemzési eljárások, az indukció és dedukció, a következtetés, az analízis és szintézis logikai eljárásainak alkalmazása. A tananyaghoz kapcsolódó helyesírási szabályok biztos alkalmazása.

A tanulási képesség fejlesztése

A tananyag és a vele kapcsolatos szakirodalom megértése, feldolgozása. Az összefüggések feltárása. Az ismeretek önálló bővítésének, rendszerezésének, az egyéni tanulási módszereknek a kialakítása.

Kapcsolatteremtés és az együttműködés képességének alakítása a társakkal. Rendszeres könyvtári munka, a különféle információhordozók használata, a gyűjtött anyagok szelektálásának, rendszerezésének és kritikával fogadásának a képessége. Fontos, hogy a tanulók kellő problémaérzékenységgel, kreativitással és önállósággal igazodjanak el az információk világában; tudjanak élni az önképzés lehetőségeivel. Az egyéni felkészülésen túl kiemelt szerepet kap a kooperatív, illetve a felsőbb évfolyamokon a projekt alapú tevékenység.

Ismeretek az anyanyelvről

Az általános nyelvészeti ismereteken keresztül (pl.: a nyelv és beszéd elkülönítése, a nyelv rétegződése, a nyelvek változása) a nyelv több szempontú megközelítése, egyben az idegen nyelvi kompetencia kialakításának segítése.

A nyelvhasználat, a viselkedés és érzelemkifejezés összefüggéseinek megértése, szem előtt tartása.

A nyelv és a társadalom viszonyának, illetve a nyelvi állandóság és változás folyamatának ismerete.

A magyar nyelv eredetének, a nyelvrokonság néhány bizonyítékának, nyelvünk típusának, történetének az ismerete.

A magyar nyelv hangrendszerének, hangtörvényeinek, szófajainak, alaktanának és mondattanának az ismerete, az ismeretek alkalmazása szóbeli és írott szövegek alkotásakor. A nyelvi normákhoz való tudatos alkalmazkodás, a normától való eltérések funkcionális és etikai megítélése, az aktív nyelvművelésben való részvétel, a saját nyelvi teljesítmény értékelése és tökéletesítése.

Jelentéstani és pragmatikai alapfogalmak önálló használata szövegek, kommunikációs események kritikai megközelítésében.

A szövegek jelentésének, szerkezetének, jelentésrétegeinek a feltárása. A tapasztalatok és a megszerzett ismeretek alkalmazása a szövegalkotásban. A szövegalkotás önálló elemzése és értékelése a szövegtani, jelentéstani-pragmatikai, stilisztikai és retorikai ismeretek kreatív alkalmazásával. Gyakorlottság az ismeretek alkalmazásában különböző típusú és műfajú szövegek alkotása során.

Esztétikai-művészi tudatosság és kifejezőképesség

Ahhoz, hogy a tanulók a művészeti alkotásokat értő emberekké váljanak, igen fontos az olvasás és az írott szövegek megértésének fejlesztése, az anyanyelv minél tökéletesebb birtoklása, illetve a szövegtani és stilisztikai ismeretek bővítése. Mindezek alapján fejleszthető a művészi önkifejezés, valamint a műalkotások és előadások elemzésének képessége.

Az anyanyelvi órák lehetőséget adnak a szövegértési és -elemzési feladatokon túl az élmények és érzések kreatív kifejezésének gyakorlására, illetve a humorérzék fejlesztésére is.

MAGYAR NYELV

KULCSKOMPETENCIÁK

Anyanyelvi kommunikáció, kezdeményezőképeség és vállalkozói, valamint az esztétikai kompetencia

A kulturált nyelvi magatartás, a színvonalas szövegértés, és szövegalkotás, valamint az ezekhez szükséges ismeretek megszerzése a magyar nyelvről a kiemelt fejlesztési feladatok között szerepelnek. A cél az, hogy a tananyagban előforduló különböző típusú szövegek és kommunikációs szituációk, valamint a nyelvtani ismeretanyag alkalmasak legyenek arra, hogy ezek feldolgozásának eredményeképpen a tanulók rendelkezzenek magas szintű, kifinomult és kreatív anyanyelvi kompetenciával. A vita- és véleménynyilvánítási, a szöveg-feldolgozási és szövegalkotási feladatok segítik a tanulókat abban, hogy képesek legyenek szóban és írásban is a legkülönbébb helyzetekben a színvonalas kommunikálásra, figyeljenek saját magukra és beszédpartnerükre, s a helyzetnek megfelelően alakítsák kommunikációjukat.

A pozitív attitűd magában foglalja a minden kommunikációs szituációban kritikus és építő jellegű megnyilatkozásra, párbeszédre való törekvést, az esztétikai minőség tiszteletét és a nyelvhasználat társadalmi szerepének, valamint a nyelv másokra gyakorolt hatásának reflexióját.

A könyvtárismeret és könyvtárhasználat, illetve a tananyag-feldolgozáshoz szükséges, folyamatosan az információs társadalom technológiáit (IST) is felhasználva végzett információgyűjtés és feldolgozás következtében kialakul a tanulóknak az a képessége, hogy a középiskolai tanulmányok befejezése után önállóan is képesek legyenek kiválasztani és feldolgozni a legkülönbébb témákat.

A magyar nyelvtan tantárgy egyrészt a sikeres kommunikáláshoz szükséges elméleti ismeretekkel és gyakorlati felkészítéssel, másrészt olyan feladatmegoldásokkal segítheti a kezdeményezőképeség és a vállalkozói kompetencia kialakulását, melyek tervezést, szervezést, elemzést, értékelést igényelnek az egyéni és csoportmunkában, melyet a kommunikációs helyzetnek megfelelő szövegalkotás, az elvégzendő feladatok lépéseinek megtervezése, szervezése és a kreativitás jellemez.

A szövegtani és stilisztikai ismeretek, vagyis a különböző szövegfajtáknak, stílusoknak, költői képeknek és más költői eszközöknek az ismerete elengedhetetlen a műalkotások elemzésének képességéhez.

A pozitív attitűd magában foglalja az esztétikai érzék fejlesztésére való igényt és a művészetek iránti nyitottságot.

Idegen nyelvi kommunikáció

Az idegen nyelvi kommunikáció feltételezi a funkcionális nyelvtannak, valamint a szóbeli interakciók főbb típusainak és a nyelvi stílusoknak az ismeretét. A sikeres idegen nyelven való kommunikációhoz nagy segítséget adhat a magyar nyelvtan tantárgy. Egy idegen nyelv nyelvtani rendszerének, a jelek használhatóságának és az adott nyelv mondat- és szövegszerkesztési szabályainak, az idegen nyelv rétegezetségének felismeréséhez segítséget ad a nyelvtípusoknak, a nyelvek rétegződésének, a jelentés és a jelentésváltozás jelenségeinek, az eltérések okának, mibenlétének, a kommunikáció tényezőinek, illetve a magyar nyelv grammatikájának és szövegszerkesztési szabályainak ismerete. Az idegen nyelvi kompetencia fejlesztéséhez az anyanyelv és a tanult idegen nyelvek minden területre kiterjedő összehasonlításra van szükség. A feladatok egy része az idegen nyelvi órákon végezhető el. A folyamatos összehasonlítás az anyanyelv és a tanult idegen nyelv(ek) között segít a pozitív attitűd kialakításában, mely magában foglalja a kulturális különbségek felismerését és érdeklődést, illetve a kultúrák közötti kommunikáció iránti érdeklődést is.

Digitális kompetencia

A különböző médiumokkal, az információs társadalom technológiai (IST) kínálta lehetőségekkel való megismerkedésre, azok használatára, az onnan szerezhető ismeretek összegyűjtésére, szelektálására, kritikus és etikus alkalmazásukra az ezen kompetenciák kialakítására alkalmas elméleti ismeretekkel és azok gyakorlati alkalmazásával az első órától folyamatosan nevelni és ösztönözni kell a tanulókat.

A pozitív attitűd magában foglalja az igényt és képességet az adott problémához vagy jelenséghez kapcsolódó releváns szövegek, információk megkeresésére, összehasonlítására és kritikus feldolgozására, valamint az igényt a gyűjtött információk kreatív és etikus felhasználására.

Hatékony, önálló tanulás

A hatékony, önálló tanulás alapfeltétele az értő szövegolvasás- és alkotás, a problémamegoldó gondolkodás, valamint az IST-eszközök kreatív és kritikus használata. Ezekre a készségekre

épül a tananyag értő elsajátítása, az ismeretek önállóan, kooperatív és projekt alapú tevékenységgel történő bővítésének és a feladatok megoldásának képessége, a megfelelő tanulási stratégia kialakítása. Mindezek érdekében lépésről lépésre kell segíteni a szövegfeldolgozást és -alkotást (pl.: megadott, majd önállóan készítendő vázlat alapján), a tananyag-elsajátítást és -visszaadást, az önálló ismeretszerzés során az összefüggések felismerését, a problémamegoldó gondolkodást.

A szükséges attitűd a nyelv és a sikeres kommunikáció feltételeinek és alkalmazásának ismeretében magabiztosság az egyéni, a kooperatív és a projekt alapú feladatmegoldások során.

Szociális és állampolgári kompetencia

Az anyanyelvi kompetenciák minél sokrétűbb és árnyaltabb birtoklása a különféle kommunikációs helyzetek felismerése és kezelése magabiztosságot ad a tanulóknak. A nyelvhasználatra és a viselkedésre vonatkozó normák, melyek magukban foglalják a más népek kialakult szokásainak megismerése iránti igényt is, biztosítják a normatudatos viselkedés lehetőségét itthon és külföldön egyaránt. A közéleti szövegtípusok elemzésének és alkotásának képessége, az érvelés művészetének és technikájának elsajátítása lehetővé teszi a közélet műfajainak és megnyilatkozásformáinak tudatos, kreatív és kritikus megítélését és gyakorlását, melynek igényét a feldolgozott szövegekkel, megvitatott témákkal lehet kialakítani a tanulóknak.

A kooperatív munkaformák segítik a tanulókat a különböző nézőpontok megértésében, az esetlegesen fellépő konfliktusok kezelésében, a félreértések tisztázásában és a sikeres együttműködési képesség kialakításában.

A pozitív attitűd magában foglalja az igényt és képességet a kulturált nyelvi magatartásra és a vitatkozás szabályainak betartására a közös értékek felismerésére és tiszteletben tartására alapozva, valamint a csoportban való hatékony együttműködés képességét.

MAGYAR IRODALOM

KULCSKOMPETENCIÁK

Anyanyelvi kommunikáció, kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

Az anyanyelvi kommunikáció magában foglalja az irodalmi és nem irodalmi szövegek, valamint a különféle nyelvi stílusok fő sajátosságainak ismeretét.

A tanuló képes megkülönböztetni és felhasználni különböző típusú szövegeket, összegyűjteni és a feladatnak megfelelően feldolgozni az információkat, illetve érveit szóban és írásban kifejezően megfogalmazni. A kooperatív tanulási formákban olyan képességekre is szert tesz, melyek kamatoztathatók az élet, a munka különböző területein (pl.: kezdeményezés, szervezés, együttműködés).

A pozitív anyanyelvi kommunikáció attitűdje magában foglalja az esztétikai minőség tiszteletét, az igényt mások véleményének megismerésére, a törekvést a kritikus és építő jellegű párbeszédre.

Idegen nyelvi kommunikáció

Más népek kultúrájának, irodalmának, művészetének ismeretén keresztül motiválni az érdeklődés és a kíváncsiság attitűdjét, a kulturális különbség felismerésének és megértésének képességét.

Digitális kompetencia

Az elektronikus adathordozók ismerete (IST), szövegszerkesztési eljárások elsajátítása, a megszerzett információk kritikus felhasználásának képessége elengedhetetlen a munka világában való boldoguláshoz és az élethosszig tartó tanuláshoz. A digitális és hagyományos forrásokból nyert információk szelekciója, összehasonlítása, kritikus és kreatív felhasználása folyamatos gyakorlást és fejlesztést igényel, másképpen elképzelhetetlen a tanulók pozitív attitűdjének kialakítása, az internet és az interaktív média aktív és felelősségteljes használata.

Hatékony, önálló tanulás

A hatékony, önálló tanulás módszereinek, a tantárgy speciális tanulási stratégiáinak az ismerete.

Ehhez szükséges a szövegértés és szövegalkotás képessége, az új ismeretek szintetizálása, beépítése, a motiváció fenntartása. Az irodalom terén is nagy hangsúlyt kap az önértékelés, a tanulási folyamatban a kooperációra való képesség.

A pozitív attitűd az irodalomban segíti a problémamegoldást, korábbi tapasztalatok felhasználására, új lehetőség felkutatására serkent. Ez biztosíthatja a projektorientált tanulási forma sikerességét.

Szociális és állampolgári kompetencia

A nemzeti és az európai identitás, a kultúrák közötti különbségek jelenségeinek ismerete. Képesség a különböző nézőpontok megértésére, érzékenység szűkebb és tágabb környezetünk problémáira.

A pozitív attitűd magában foglalja azokat a humanista értékeket, melyek az irodalmi tanulmányok során elsajátíthatók: érzékenység az emberi, társadalmi, nemzeti problémák iránt, a részvét, együttérzés kifejezése.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség

A magyar és az egyetemes kulturális örökség személyes olvasmányélményeken és tapasztalatokon alapuló ismerete, a kulturális sokféleség elfogadása és megőrzése.

A műismeret, –elemzés, különböző megközelítési módok segítségével képes feltárni és megfogalmazni az irodalmi alkotásokban megjelenített az erkölcsi tartalmakat, esztétikai értékeket.

Pozitív attitűd a nyitottság, sokféleség iránt, törekvés a különböző ízlésítéletek megismerésére, az értékek közötti választásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK

Beszédképesség, szóbeli szövegek alkotása és megértése

Az irodalomnak mint speciális kommunikációs folyamatnak a megértése. Törekvés az önismeretre, önbecsülésre, mások személyiségének és véleményének megismerésére, megértésére és tiszteletére. A kommunikációs technikák alkalmazása és értékelése a művészetben (pl. film, színház, fotó, képzőművészet).

A beszédet kísérő gesztusok ismerete, megértése (dekódolása) a művészetben (pl.: film, színház, fotó, képzőművészet). Érvek felkutatása, rendszerezése, vélemény, állásfoglalás kialakítása, továbbfejlesztése, logikus gondolatmenet kialakítása. A látottak (átéltek) és a feltételezések (következtetések, hipotézisek stb.) megkülönböztetése élménybeszámolóban.

Együttműködés csoportos beszélgetésben, vitában, az eltérő vélemény figyelmes és türelmes meghallgatása, tisztelete, adott esetben tömör reprodukciója. Saját vélemény megvédése vagy korrekciója.

A kommunikációs zavarok, konfliktusok feloldásának képessége, a manipulációs szándék és a hibás következtetések, megalapozatlan ítéletek felismerése.

Memoriterek szöveghű tolmácsolása a szövegfonetikai eszközök helyes alkalmazásával.

Olvasás, írott szöveg megértése

Értő olvasás, a művészi szövegek metaforikus jelentéseinek megértése a korosztálynak megfelelő szinten. A szó szerinti és a metaforikus jelentések megkülönböztetése, a ki nem fejtett tartalmak felismerése, értelmezése. A szövegek szerkezetének és jelentésrétegeinek feltárása.

A műfaji konvenciók ismerete és alkalmazása a szöveg feldolgozásában. Különböző stílusok és stílusrétegek felismerése.

A szépirodalmi szövegekben megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezése. Régebbi korokból származó szövegek önálló megértése.

A különböző, olvasott vélemények összevetése, a különbségek és hasonlóságok felismerése, értelmezése és kritikája szóban és írásban.

Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás

Az anyanyelvű írásbeliség normáinak megismerése, a kreatív írás, az önkifejezés, az egyéni stílus fejlesztése (pl.: élménybeszámoló, verses–rímes szövegek alkotása, szövegek átírása különböző nézőpontokból).

Felkészülés a nagyobb anyaggyűjtést, önálló munkát igénylő, terjedelmesebb szövegek írására (esszé, pályázat, értekezés, műértelmezés).

A tanulási képesség fejlesztése

Az alapképesség elsajátításához szükséges információk megszerzésének és feldolgozásának csoportos és egyéni technikái, e technikák megismerése, használatuk gyakorlása. Verbális és nem verbális információk felhasználása.

Különböző információhordozók ismerete, az információ felhasználás normájának megismerése, alkalmazása (a források megjelölése, az idézés formai és etikai szabályai, jegyzetek készítése).

Vázlatkészítés, az összefoglalás gyakorlása, önálló jegyzetkészítés; az információ értékének, jelentőségének felismerése, értékelése, kritikája.

Az önálló, nagyobb lélegzetű írásmű anyaggyűjtésének ajánlott lépései:

1. Az elsődleges és másodlagos források megkülönböztetése, felhasználása. Fontos látni, hogy az irodalmi szövegek különböző kiadásokban léteznek, melyek közül némelyik megbízhatóbb és hasznosabb, mint a másik.
2. Az alapvető információhordozók felhasználása a szükséges információ megkeresésére nyomtatott, digitális és on-line források használatával.
3. A hatékony kutatási stratégiák megtervezése és módosítása szükség esetén:
  - a) Megfelelő tárgyszó használata az adatbázisban való kereséshez.
  - b) Szélesebb, szűkebb, kapcsolódó fogalmak használata, ha az eredeti keresés nem volt sikeres.
4. Kritikai gondolkodás, szelekció, összehasonlítás és forráskritika a kutatás folyamán, vannak megbízható és kevésbé megbízható források, különösen igaz ez a különböző internetes forrásokra, ezek értékelése relevancia és megbízhatóság szempontjából.
5. A források felhasználásának etikussága:
  - a) Idézett és felhasznált mű jelölése.
  - b) Mások gondolatainak elemzése, etikus beépítése saját gondolatainkba.

Ismeretek az anyanyelvről

A szövegre, annak jelentésére és stílusára vonatkozó ismertek alkalmazása a szövegalkotásban, a szövegek megértésében, elemzésében (pl.: a mondottakhoz való viszony, szövegkohézió, szövegtagolás, alakzatok stb.).

Ismeretek az irodalomról

Az irodalom mint művészet befogadása, az olvasás iránti igény felkeltése. Az irodalmi kifejezési formák felismerése, megértése, befogadása, a költői nyelv sajátosságainak megfigyelése, megértése (költői képek és alakzatok, szókincsbeli és mondattani jellegzetességek). A különböző műfajok megismerése, jellegzetességeik, tartalmi és formai sajátosságaik megértése. A műfaji konvenció és az attól való eltérés jelentéshordozó szerepének bemutatása néhány mű elemzésével.

Érzékenység az irodalmi művekben megjelenő értékek, emberi problémák felfedezésére.

Megismerkedés a magyar és az európai, valamint a világirodalom kiemelkedő alkotásaival, alkotóival, korszakaival, kapcsolatkeresés az európai és a magyar irodalom nagy hagyományaival, kódjaival.

Tájékozódás az elektronikus tömegkommunikáció és az irodalom kölcsönhatásának új jelenségeiről.

Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése

Önálló gondolkodás, kulturált önkifejezés, a kulturális és történeti másság felismerése, megértése és erre épülő tisztelete, új és régi korokat átívelő párbeszéde a művészetben. Önálló ítéletalkotás esztétikai, morális, társadalmi és történeti kérdésekről, a vélemény érvelő kifejtésének és védelmének képessége különféle kulturális, etikai, esztétikai normák és kultúrtörténeti ismeretek alapján. Az ízlés önálló fejlesztése.

A műalkotások aktív befogadása, igény és fogékonyság a műélvezetre, a műalkotás fiktív létmódjának megértése. Más művészeti ághoz tartozó művek összehasonlítása.

Képesség a konfliktuskezelésre és az önálló ismeretszerzésre. A humor személyiség- és közösségépítő szerepének megértése, alkalmazása saját szövegek alkotásában.

ÁLTALÁNOS CÉLOK ÉS FELADATOK

Az élő idegen nyelv műveltségi terület céljai és tartalma összhangban vannak az alaptanterv többi műveltségi területének céljaival és tartalmával, valamint az Európa Tanács ajánlásaival. Az Európai Unióban fontos, hogy a polgárok „rendelkezzenek azokkal a képességekkel, melyek szomszédaik megértéséhez és az azokkal való kommunikációhoz szükségesek. Tehát el kell sajátítanunk az egymással való eredményes kommunikációhoz és egymás megértéséhez szükséges készségeket. Más nyelvek ismerete arra ösztönzi az embert, hogy nyitottabb legyen mások, illetve mások kultúrája és szemlélete felé. Az Unió az évtized végére a világ legversenyképesebb tudásalapú gazdasága kíván lenni. Ennek eléréséhez kulcsfontosságú egy tudásalapú társadalom építése”. A nyelvtanulás ehhez a célhoz azáltal járul hozzá, hogy fejleszti a kognitív készségeket és megerősíti a nyelvtanuló anyanyelvi készségeit, ezen belül az írás- és olvasási készséget. Emelni kell a nyelvtanítás színvonalát, mivel a nyelvi kompetencia azok közé az alapvető készségek közé tartozik, amelyekre mindenkinek szüksége van a képzésben, a foglalkoztatásban, a kultúrák találkozása során és az önmegvalósításhoz. A hangsúly a hatékony kommunikáció képességére, azaz az aktív készségekre, és ne a passzív tudásra helyeződjön. A cél nem az anyanyelvi szint elérése, hanem a megfelelő szintű olvasási, szövegértési, írás- és beszéd-készség elsajátítása.

Világszerte a tudományban, a nemzetközi kereskedelemben, közlekedésben, pénzügyekben, médiában, vagy például a rockzenében is kizárólag az angol vagy a német a kommunikációs nyelv. Kiváló műszaki szakembereink is lemaradnak a nemzetközi versenyben, ha nem beszélnek jól angolul vagy németül. S lemaradunk az interneten megtalálható információk 80 százalékáról is. Nézhetünk angol/német filmeket (mozi, DVD), hasznosak a nyelvtanító CD-k, popzenei számok, megkerestethetünk angol honlapokat akár az iskolai számítógépen, vagy házi feladatként adhatunk gyűjtőmunkát, amit neki kell felfedezni az interneten.

A legfontosabb, hogy tanulóink motiváltak legyenek, már kezdetben jussanak sikerélményhez, s nagyon erősen akarjanak tanulni és tudni. A középiskolai tanulók már felnőttesebben gondolkodnak, tudják, hogy akár továbbtanulnak, akár a munkaerőpiaci elhelyezkedésre gondolnak, szükségük van nyelvtudásra. Erősítsük bennük az igényességet, s figyeljünk a folyamatos motivációra!

A középiskolás korosztály már jobban terhelhető, gyorsabb tempóban lehet velük haladni. Mivel már az általános iskolában is tanultak idegen nyelvet, megismerkedtek a különböző feladat- és szövegtípusokkal, nem szokatlan a tanár idegen nyelvi óravezetése, s önértékelésük

is egyre fejlettebb és realisabb lesz. Képesek egyéni, páros vagy csoportos munkában eredményesen részt venni, s az órán kívüli feladataikat önállóan megoldják. Nagyon fontos az önállóságra nevelés: lehetőséget kell biztosítanunk, hogy a nyelvtanuló újra és újra kipróbálhassa magát különböző tevékenységek kapcsán, különféle munkaformák keretében. A nyelvtanuló legyen képes felelősséget vállalni saját tanulási folyamatáért, annak eredményességéért: ismerje képességeit, szükségleteit, lehetőségeit, legyen elég tapasztalata, hogy tudja megtervezni saját tanulási folyamatát, tudja kiválasztani a megfelelő módszert, forrásokat, technikákat, tudjon együttműködni másokkal, tudja alkalmazni az önellenőrzés és önértékelés módszereit, s tudja levonni a szükséges következtetéseket a képességekre, célokra vonatkoztatóan.

Nagyon fontos a rugalmas alkalmazkodás a tanuló képességeihez, lelki állapotához, ügyelünk a tevékenységek változatosságára, a tanári eszköztár bővítésére. Differenciálunk, hiszen tanulóink képességei sem egyformák, így nem is kell egyforma nehézségű feladatokat adni nekik. Figyelünk a minimumszintre, s a tehetséges és szorgalmas tanulóknak lehetőséget adunk (és külön feladatokat), hogy minél magasabb szintre eljuthassanak!

A kommunikatív nyelvi tevékenységek és kommunikációs stratégiák eredményes alkalmazása érdekében a nyelvtanulónak kommunikatív feladatokat kell megoldania. Olyan feladatokat, amelyek a kommunikatív cél elérése érdekében megkövetelik a jelentés megértését, tisztázását, kifejezését. Kommunikatív feladat elvégzésekor a feladat sikeres végrehajtásán van a hangsúly. A komplex kommunikatív feladatok végrehajtását számos apró lépés előzi meg. Célirányosan fejlesztenünk kell a:

- részkészségeket (szókincs, nyelvtan, helyesírás, kiejtés, intonáció),
- célkészségeket (beszédértés, olvasásértés, beszédkészség, íráskészség).

Mindig a négy nyelvi alapkészség (olvasott szöveg értése, hallott szöveg értése, beszédkészség és íráskészség) fejlesztése a cél, viszont ezek fejlesztése feltételezi a szövegekhez illeszkedő szókincs és nyelvtani jelenségek megértését, illetve alkalmazását. (Szókincs és nyelvtan tanítása során különbséget kell tenni a nyelvi elemek között: van, amit elég csupán megérteni, s van, amit önállóan alkalmazni is kell. Sokszor elegendő, ha megért, illetve alkalmaz kész nyelvi szerkezeteket, beszédpaneleket.)

Nem szabad elfelejtenünk, hogy a kimenet, az érettségi vizsga is a vizsgázó idegen nyelvi kommunikatív kompetenciáját méri, ahol a kommunikatív készségek alkalmazásához rendelkezni kell megfelelő mennyiségű szókincessel, s ismerni kell a nyelv struktúráját. A nyelvi elemek ismeretét a szövegértési feladatokban közvetett módon, a beszéd- és íráskészséget mérő feladatokban és a nyelvhelyesség-vizsgarész keretében pedig célzottan is mérjük.

Az öt vizsgarész:

- olvasott szöveg értése,
- nyelvhelyesség,
- hallott szöveg értése,
- íráskészség,
- beszédképesség.

A négy év során tehát célszerű ilyen vizsgafeladatok segítségével gyakorolni a „vizsgázást”, röviden megfogalmazva: a leggyorsabb és leghatékonyabb módszer az olyan vizsgafelkészítés, ahol olyan kommunikatív feladatokat adunk a tanulóknak, amelyekkel az érettségi vizsgán és a középfokú nyelvvizsgán is találkozhatnak. Az életszerű feladatok hozzásegítik őket, hogy az iskolán kívül is és a későbbiekben is tudják hasznosítani nyelvtudásukat, ha idegen nyelvi hatások érik őket (például utazáskor, újságolvasáskor stb.) Képesek lesznek információt megérteni, kérni, adni, s különféle helyzetekben sikeresen kommunikálni. Napjainkban már nem olyan nehéz fenntartani a megszerzett tudást, s továbbfejleszteni. Az idegennyelvtudás megkönnyíti az ismeretszerzést, s személyiségfejlődésüket is előnyösen befolyásolja.

KIEMELT FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS KULCSKOMPETENCIÁK

A nyelvtanulás folyamata a NAT bevezetőjében megfogalmazott kulcskompetenciákra épül, amelyek magukba foglalják a műveltségi területek tartalmait, ismereteit és a fejlesztendő készségeket, képességeket. Az élő idegen nyelv tanításának és tanulásának alapvető célja a használható nyelvtudás megszerzése (= kommunikatív nyelvi kompetenciák kialakítása). Ez az adott szituációnak megfelelő nyelvhasználati képességet jelenti, melyek mérése és értékelése a négy nyelvi alapkészségen keresztül történhet: olvasás, hallás, beszéd és írás.

A kommunikatív nyelvi kompetencia fejlesztése a következőket jelenti:

- a kötelező oktatás végére a tanulók képesek lesznek egy vagy két idegen nyelvet személyes, oktatási, közéleti és szakmai kontextusban megfelelően használni;
- a nyelvtanulás során a tanulóknak kialakul a nyelvtanulás, a tanult nyelv, az azt beszélő emberek és kultúrájuk, valamint általában más nyelvek és kultúrák megismerése iránti kedvező attitűd és motiváció;
- nyelvtudásukat egész életükben képesek lesznek önállóan fenntartani, fejleszteni, emellett újabb idegen nyelveket hatékonyan és sikeresen elsajátítani.

Az idegen nyelvi kommunikáció az anyanyelvi kommunikáció elemeivel jellemezhető: fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények megértése, kifejezése és értelmezése szóban és írásban (hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás), a társadalmi és kulturális

tevékenységek megfelelő keretein belül – oktatás és képzés, munka, családi élet és szabadidős tevékenységek –, az egyén szükségleteinek megfelelően. Az idegen nyelvi kommunikáció olyan képességeket is igényel, mint például a közvetítés, más kultúrák megértése (szociális és állampolgári kompetencia). Az ehhez szükséges képességek felölelik a szóbeli üzenetek megértését, beszélgetések kezdeményezését, folytatását és lezárását, valamint a szövegolvasást, -értést és -alkotást az egyéni igényeknek megfelelően. Az egyénnek képesnek kell lennie a segédeszközök megfelelő használatára (digitális kompetencia) és az egész életen át tartó tanulás részeként a nyelv nem formális keretekben történő elsajátítására is (hatékony, önálló tanulás kompetenciája). Ha a tanulói tevékenységekből indulunk ki, fontos szerephez jut az esztétikai-művészeti tudatosság és (főként) a kifejezőkészség kompetenciája (pl.: projektmunka, szerepjátás során). Ilyenkor a kezdeményezőképeség is gyakran előfordul. Fontos feladat a harmonikus kapcsolat elősegítése a természeti és a társadalmi környezettel (alapvető kompetenciák a természettudományok és azok alkalmazása terén).

A sikeres nyelvtanításban és -tanulásban tehát minden kulcskompetenciának meg kell jelennie, ahogyan a különböző élethelyzetekben is szükségünk van a különböző kompetenciákra. Ezen kívül a különböző témakörök szinte minden műveltségterülettel kapcsolatba hozhatók, a tanulók minden téren tájékozottabbak lesznek, nyitottá válnak különböző életmódok, kultúrák, a másság iránt, s közben folyamatosan fejlődik önismeretük, énképük is. A pármunka, csoportmunka fejleszti együttműködési és alkalmazkodóképességüket is.

A NAT ösztönzi a személyiségfejlesztő oktatást. A kiemelt fejlesztési célok, a kulcskompetenciák hatékony fejlesztésének egyik feltétele a fejlesztési célokkal adekvát tanítási folyamat, tevékenység. A Nemzeti Alaptanterv azt a felfogást képviseli, hogy a tanítás nem más, mint a tanulók tanulásának szervezése: tervezése, irányítása, szabályozása és értékelése. Az a pedagógus, aki jól ismeri tanítványai motivációit, képességeit, érdeklődéseit és tanulási szokásait, eredményesen tudja megoldani a tanulásszervezéssel kapcsolatos feladatait. A tanulásszervezés optimális megoldásához persze nem elég a képzett pedagógus, szükség van a pedagógiai infrastruktúra széles választékára: könyvekre, nyomtatott tananyagokra, kísérleti felszerelésekre, informatikai programokra, programcsomagokra és más eszközökre.

A differenciált tanulásszervezés terén különösen a következő szempontok emelhetők ki:

- Olyan szervezési megoldások előnyben részesítése, amelyek előmozdítják a tanulás belső motivációinak, önszabályozó mechanizmusainak kialakítását, fejlesztését.
- A tanulásszervezés meghatározó szempontja a tanulók aktivitásának optimális kibontakoztatása.
- Az oktatási folyamat megszervezése segítse elő a tanulók előzetes ismereteinek,

tudásának, nézeteinek feltárását, adjon lehetőséget esetleges tévedéseinek korrigálására és új tudásának átrendeződésére.

- Alkalmazza az együttműködő (kooperatív) oktatás szellemét, technikáit, formáit.
- Az iskolai tanítás-tanulás különböző szervezeti formáiban (az osztálymunkában, a csoportoktatásban, a tanulók páros, részben és teljesen egyéni, individualizált oktatásában) a tanulók tevékenységeinek, önállóságának, kezdeményezésének, problémamegoldásainak, alkotóképességének előtérbe állítása.
- A tanulásszervezés egyik fő elve és teendője a tanulókhöz optimálisan alkalmazkodó differenciálás a feladatok kijelölésében, azok megoldásában, a szükséges tanári segítségben, az ellenőrzésben, az értékelésben.
- A tanulásszervezési technikák, feladatok használata nélkülözhetetlen a hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatása érdekében.
- Az információs és kommunikációs technika, a számítógép felhasználása gazdag lehetőséget nyújt a tanulók adaptív oktatását középpontba állító tanulásszervezés számára.

MATEMATIKA

CÉLOK ÉS FELADATOK

A matematika a gondolkodás területeinek fejlesztésével emeli a gondolkodás általános kultúráját.

A középiskolás korosztálynál is nagyon fontos, hogy a fogalomalkotást változatos munkaformákkal vezessük be, például játékokkal, méréssel, modellezéssel. Ezeket kiegészítik a tananyag feldolgozásában megjelenő munkaformák: a pár-, illetve csoportmunka, a projektfeladatok. Természetesen az önálló feladatmegoldást, a differenciált munkaformát továbbra is alkalmazzuk.

A tevékenységek tárházába tartozik az eszközök használata, különös tekintettel a zsebszámológép biztos alkalmazására, az elektronikus eszközökre, azon belül az oktatási célú weblapokra az interneten.

Fejlesztendő a tanulók kommunikációs képessége, saját gondolataik szabatos megfogalmazása szóban és írásban. Mások gondolatainak megértése, vitákban érvek és ellenérvek logikus használata.

A 9–12. évfolyamon nagy szerepet kap az elemző gondolkodás fejlesztése, a problémamegoldás mellett a felvetett kérdések igazságának vagy hamisságának eldöntése. Tizenhat éves kor körül a tanulók jelentős része eljut a konkrét gondolkodástól az

absztrahálásig. A bizonyítási igény kialakítása fontos cél a középiskolai korosztálynál, érezzék a példa és ellenpélda szerepét a döntések igazolása során.

Fontos, hogy a valóságban előforduló problémákra a tanulók meg tudják találni a megfelelő matematikai modellt, azokat helyesen tudják alkalmazni, és ellenőrzés után dönteni tudjanak a kapott eredmény helyességéről. A tanulók képesek legyenek megkülönböztetni a biztos, lehetséges és lehetetlen eseményeket, fejlődjön valószínűségi és statisztikai szemléletük. Nagy hangsúlyt kell fektetni a szövegértő, elemző olvasásra. Ugyanakkor azt is el kell érni, hogy a matematikában tanult ismereteket a tanulók alkalmazni tudják más műveltségi területeken is. Fokozatosan kell kialakítani a matematika szaknyelvének pontos használatát és jelölésrendszerének alkalmazását

FEJLESZTÉSI CÉLOK ÉS KOMPETENCIÁK

1. Tájékozódás:

- tájékozódás a térben,
- tájékozódás az időben,
- tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban.

2. Megismerés

- tapasztalatszerzés,
- képzelet,
- emlékezés,
- gondolkodás,
- ismeretek rendszerezése,
- ismerethordozók használata.

3. Ismeretek alkalmazása

4. Problémakezelés és -megoldás

5. Alkotás és kreativitás: alkotás öntevékenyen, saját tervek szerint; alkotások adott feltételeknek megfelelően; átstrukturálás

6. Akarati, érzelmi, önfejlesztő képességek és együttéléssel kapcsolatos értékek

- Kommunikáció
- Együttműködés
- Motiváltság
- Önismeret, önértékelés, reflektálás, önszabályozás

7. A matematika épülésének elvei

- A matematikai kulcskompetenciák folyamatos fejlesztése:
  - számlálás, számolás
  - mennyiségi következtetés, valószínűségi következtetés
  - becslés, mérés
  - problémamegoldás, metakogníció
  - rendszerezés, kombinativitás
  - deduktív és induktív következtetés
- A tanulók értelmi képességeinek – logikai készségeinek, problémamegoldó, helyzetfelismerő képességeinek – folyamatos fejlesztése
- A tanulók képzelőerejének, ötletességének fejlesztése
- A tanulók önellenőrzésének fejlesztése
- A gyors és helyes döntés képességének kialakítása
- A problémák egyértelmű és egzakt megfogalmazása
- A tervszerű és célirányos feladat megoldási készség fejlesztése
- A kreatív gondolkodás fejlesztése
- A világról alkotott egyre pontosabb kép kialakítása
- A tanult ismeretek alkotó alkalmazása más tudományokban, a mindennapi életben
- Ismerjék a tananyaghoz kapcsolódó matematikatörténeti érdekességeket.

A HELYES TANULÁSI SZOKÁSOK, ATTITŰDŐK KIALAKÍTÁSA

A tanulók

- végezzenek becsléseket a számítások, mérések előtt;
- készítsenek megoldási tervet a feladatok megoldása előtt;
- ellenőrizzék a feladatmegoldások helyességét;
- készítsenek vázlatrajzot a geometriai szerkesztések végrehajtása előtt;
- értelmezzék pontosan a szöveget a szöveges feladatok megoldásánál; a választ valamint az ellenőrzést pedig szabatosan írják le.

A tanulók

- pontosan, életkoruknak megfelelően, a szaknyelv használatával tudják elmondani gondolataikat;
- használják a zsebszámológépet;
- szakirodalomból, internetről, egyéb ismerethordozókból önállóan is gyarapítsák tudásukat;
- tájékozódjanak a korosztálynak megfelelő újságok, folyóiratok és szaklapok körében;

A négy év során tudatosan kell fejleszteni a tanulók lényegkiemelő képességét, analízáló és diszkussziós készségét, átfogó, nagyobb összefüggések felfedezésére is képes gondolkodását. Erre irányul a matematikaoktatásban a sokféle logikai feladat, a felfedezettő tanítás, az ismétlés, a rendszerezés, a szövegelemzés, a megoldások vizsgálata, a matematikai tartalmú játékok, és a tanár egyéniségétől, igényeitől függő, változatos módszertani megoldás. Az utóbbi években kiemelt cél a kompetenciák fejlesztése, amelynek módszerei például a csoport-, illetve a projektmunkák. A közösen, csoportban (vagy párban) végzett munka során ki kell alakítani a tanulók közötti együttműködést, a helyes munkamegosztást, az egyéni és a közösségi felelősségvállalást valamint az egyéni és a csoportteljesítmény reális értékelésére való képességet. A közös eredmény érdekében előtérbe kerül egymás tiszteletben tartása, a szolidaritás, a tolerancia, a segítőkészség. Ebben a szocializációs folyamatban fejleszthetők a tanulók egyéni képességei, könnyebben kialakul az intenzív érdeklődés és a kíváncsiság, ami elősegíti a hatékony tanulást.

EMBER ÉS TÁRSADALOM (történelem)

A Nemzeti Alaptanterv Ember és társadalom műveltségi területének három aspektusa a történelem, az emberismeret és a társadalomismeret. A történelemtudomány által feldolgozott múlt alkalmas a jelen problémáinak alaposabb megértéséhez, s mindemellett a „történelem érvként hozhatja fel maga mellett, hogy szórakoztató”. A történelem tanítása során ezeket a gondolatokat kell figyelembe venni, bemutatva e tudomány sokoldalúságát. Ugyanakkor, a tantárgy tanításakor – a teljesség igénye nélkül – az alábbi célok és feladatok is érvényre jutnak:

- nemzeti identitás kialakítása a nemzeti történelem feldolgozásával,
- európai és egyetemes értékrend kialakítása az egyetemes történelem elemzésével,
- a demokratikus gondolkodásra és magatartásra való nevelés,
- az állampolgári feladatokhoz és a tudatos közéleti részvételhez való ismeretek elsajátítása,
- az alapvető emberi jogok és normák megismerése és tisztelete,
- a toleranciára való nevelés,
- a társadalmi egyenlőtlenség okainak megértésével a szociális érzékenység kialakítása,
- a kultúrák, a kisebbségek történelmének áttekintésével a nyitott, elfogadó gondolkodás kialakítása,
- a környezet és a természet; illetve az ember kapcsolatának bemutatásával a tudatos környezetvédelemre való nevelés.

FEJLESZTÉSI FELADATOK

Ismeretszerzés, tanulás

A történelem tantárgy kiválóan alkalmas az önálló ismeretszerzés kialakítására. A különböző korokból származó írásos források (törvények, rendeletek, krónikarészletek, emlékiratok, stb.) elősegítik az adott időszak megismerését, s emellett a problémákat sokoldalúan bemutató egyéb források (ábrák, statisztikai táblázatok, grafikonok, stb.) szintén az önálló ismeretek megszerzését mozdítják elő. Törekedni kell arra, hogy a diák ezzel párhuzamosan is végezzen „kutatómunkát”, információk gyűjtésére lehetősége van a múzeumokban, könyvtárakban, illetve az elektronikus adatbázisokban. Főleg modern korunk megismerésére használhatja a tömegkommunikációs eszközöket, archív hang- és képanyagokat.

A történelmi múlt források alapján való rekonstruálása és a gyűjtött információk önálló rendszerezése, értelmezése, illetve jegyzetek készítése nemcsak az ismeretszerzést, hanem a

„magolásmentes” tanulást is előmozdítja. Mindezt kiegészíti a legfontosabb történelmi, társadalomtudományi kézikönyvek, atlaszok, lexikonok ismerete és használata.

Kritikai gondolkodás

A történelem megértéséhez fontos a fejlesztési feladatnak a kiemelése, hiszen a különböző korokból származó forrásokat alapos kritikával kell kezelni. Az információforrásokat a tanult ismeretek alapján kell értékelni és elemezni. Fontos a lényeg kiemelése, a szöveg tömörítése és átfogalmazása adott szempontok szerint. Észre kell venni az adott szerző esetleges manipulatív szándékát, fel kell ismerni a szerző tájékozottságának vagy tájékoztatatlanságának a mértékét, elfogultságát, s ennek okait. Törvények, rendeletek esetén pedig utalni lehet a kor társadalmi-gazdasági problémáira. A történelmi hitelesség kialakításához felhasználhatóak a kor szépirodalmi szövegei, játékfilmek vagy dokumentumfilmek stb. vizsgálata.

A kritikai gondolkodás másik pillére a történelem ok-okozati viszonyainak a feltárása. Ebben az esetben ki kell térni az adott kor mozgatórugóira gazdasági, vallási stb. szempontok alapján. Fontos az egyén, a történelmi szereplők, a társadalmi csoportok viselkedésének az elemzése, feltevések megfogalmazása (Mi lett volna, ha...?) és különböző szempontok alapján való végiggondolása. Így egyes társadalmi-történelmi jelenségek háttéréről, közvetlen és mélyebb okairól sokoldalú vélemény alakítható ki. Segíthet érvek gyűjtése a feltevések mellett és ellen, ugyanakkor jelentősége van az érvek kritikai értékelésének is. Lényeges az önálló vélemény kialakítása a társadalmi, történelmi eseményekről, jelenségekről és személyekről. A saját vélemény megalapozott érvrendszerre támaszkodjon saját értékrendnek megfelelő szempontok alapján. A fő cél a különféle történelmi jelenségek összehasonlítása strukturális és funkcionális szempontok alapján, illetve a megismert jelenségek rendezése okok és okozatok, hasonlóságok és különbségek, szándékok és következmények szerint.

Kommunikáció

Fontos a kulturált vitakozás elsajátítása; saját vélemény kialakítása, mások véleményének türelmes meghallgatása, érvelésének figyelembevétele. A tárgyilagos érvelés technikájának a kifejlesztésével, s a személyeskedés háttérbe szorításával lehet a véleménykülönbségeket tisztázni, a saját álláspontot gazdagítani, továbbfejleszteni.

A kommunikáció további pillérei a kiselőadás tartása szépirodalomból, tudományos vagy ismeretterjesztő művekből, történelmi forrásokból származó szövegek alapján. Természetesen a tananyaghoz kapcsolódó életmódtörténeti, művelődéstörténeti stb. beszámolókat is lehet

készíteni. A gondolatok, vélemények rögzítésére szükséges az esszék írása; adott történelmi, társadalmi témákról, amelyekben az ok-okozati láncolatra, a következtetésekre kell tenni a fő hangsúlyt. Egy történelmi probléma, eseménysorozat áttekintését pedig jól szolgálhatja bármilyen folyamatábra, diagram, grafikon önálló elkészítése. Ugyanakkor továbbra is szerepet kaphat a gyűjtött képekből tabló készítése.

Tájékozódás térben és időben

A történettudomány egyik legfontosabb pillére a kronológia. Azonban a követelményrendszer drasztikus csökkentése főleg ezen a területen szorította a háttérbe a lexikális tudást. A fejlesztési feladat elsősorban arra koncentrál, hogy a diák a korszakokat, a kiemelt eseményeket, a jelenségeket jól helyezze el az időben. Ugyanakkor törekedni kell arra, hogy a világtörténet, az európai történelem és a magyar történelem eseményeinek párhuzamos látásmódja kialakuljon, ezáltal az eltérő időbeli fejlődéseket és kölcsönhatásokat elemezni lehessen. Fel kell ismerni az egyes történelmi jelenségek (gazdaság, kultúra, politika, stb.) egymásra gyakorolt hatását is.

Emellett az adott problémát el kell helyezni térben is, szükséges a különböző időszakok történelmi térképeinek összehasonlítása, a történelmi tér változásainak az ismerete, s a változások hátterének a feltárása. Lényeges az etnikai, népsűrűségi, vallási, gazdasági stb. adatokat közlő térképeknek az elemzése.

A tartalom kulcselemei

A fejlesztési feladat célul tűzi ki, hogy a globális történelmi változások ismeretében nyújtsunk képet arról, hogy az egyén miképpen élhette meg az adott történelmi korszakot. Az egyén mikrotörténelme úgy értékelődik fel, hogy a tanulmányok során mindvégig be kell mutatni a korszakok művelődés-, életmód-, technikatörténeti stb. hátterét, ugyanakkor hangsúlyt kell helyezni a helytörténet kutatására is. Természetesen, nemzeti történelmünknek továbbra is nagy szerepe van, amelynek alapos megértéséhez fontos, hogy ismereteket szerezzenek a diákok az európai történelem jelentősebb állomásairól, illetve az Európán kívüli főbb civilizációkról. Lényeges néhány, a történelmet formáló személyiség pályaképének átfogó ismerete. Emellett kiemelendő a határon túli magyarok történetéről és kultúrájáról való ismeret, s ezzel párhuzamosan a magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségek (romák) történetének elemzése. Idetartoznak a magyarországi zsidóság történelmének főbb vonásai is. Jelenkorunk megértését pedig előmozdítja a 20. század alapos áttanulmányozása, amelynek segítségével lehet a nagyhatalmi, politikai, ideológiai, társadalmi konfliktusokat átlátni. E

tudás felhasználásával lehet napjaink átalakulását elemezni, kitérni az információs forradalom társadalmi-történelmi összefüggéseire, a globalizációs problémákra (szűkös erőforrásokkal való racionális gazdálkodás lehetőségei, ökológiai válság, fenntartható fejlődés stb.). Felkészülésének megfelelő szinten kommunikációt kell folytatnia a diáknak napjaink Magyarországról (társadalom, gazdaság, demográfia stb.), ismernie kell hazánk és az Európai Unió politikai rendszerét, a jelenlegi nemzetközi konfliktusokat. Tanulmányai során szembesülnie kell az emberi jogok és a demokrácia kiterjesztésének hátterével, a szabadság és a felelősség emberi dimenzióival a magán- és közélet különböző területein. Meg kell ismerniük olyan konfliktusokat, amelyek rávilágítanak az erkölcsi értékminőségek és az emberi helytállás jelentőségére.

A tantárgy fejlesztési területei beilleszkednek az Európai Unió által megfogalmazott és a NAT-ban megjelenő kulcskompetenciákba is:

- anyanyelvi kommunikáció – pl.: érvelés, vita;
- idegen nyelvi kommunikáció – pl.: fogalmak alkalmazása;
- matematikai kompetencia – pl.: táblázat és diagramelemzés;
- természettudományok és azok alkalmazásának kompetenciája – pl.: világkép fejlődése;
- digitális kompetencia – pl.: önálló adatgyűjtés;
- hatékony, önálló tanulás – pl.: a történelem logikai megértése;
- szociális és állampolgári kompetencia – pl.: társadalomfejlődés tanulmányozása;
- kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia – pl.: gazdaságtörténelem ismerete;
- esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség – pl.: művelődéstörténet áttekintése.

EMBER ÉS TÁRSADALOM (etika)

A TANTÁRGY CÉLJA

Az aktív állampolgári magatartáshoz szükséges részképességek (főleg a társadalmi viszonyrendszerek felismerésének képessége és az együttműködés) fejlesztésével, az értékorientációk vizsgálatával és olyan beállítódások, mint. felelősség, autonóm cselekvés, megbízhatóság, tolerancia, társadalmilag elfogadott viselkedés gyakoroltatásával a tanulók társadalmi problémák iránti érzékenységének növelése. Olyan köznapi és kiélezett élethelyzetek és konfliktusok bemutatása, amelyek rávilágítanak az erkölcsi értékminőségek

és az emberi helytállás jelentőségére, illetve az azokkal kapcsolatos problémákra. Ebből következően a tárgynak az is a célja, hogy a diákság olyan szocializációját segítse elő, amelynek révén a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások, a másság iránt nyitottá és megértővé válnak.

KULCSKOMPETENCIÁK

Anyanyelvi kommunikáció

Fontos kiemelni a vitakultúra fejlesztését, kiváltképp a konszenzusereső problémamegoldásokhoz felhasználandó érvelési eljárások gyakorlását

Idegen nyelvi kommunikáció

A kulturális sokféleség tiszteletben tartásának tudatosításával és a nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció iránti érdeklődés felkeltésével a pozitív attitűd elsajátításához járulunk hozzá.

Matematikai kompetencia

Mind a logikailag helyes következtetések alkalmazása az érvelésekben, mind a statisztikai számítások, táblázatok olvasása, feldolgozása erősíti a matematikai kompetenciát. A kreatív és a kritikai gondolkodás technikáinak alkalmazása a vitákban lesz hasznos eszköz.

Digitális kompetencia

Azoknak a képességeknek a fejlesztése, amelyek felölelik az információ megkeresését, összegyűjtését és feldolgozását, a kritikus alkalmazást, a valós és a virtuális kapcsolatok megkülönböztetését, a tantervi témaválasztásban elhagyhatatlan. A komplex információ előállítását, bemutatását és megértését elősegítő eszközök használata, valamint az internet alapú szolgáltatások elérése, a velük való kutatás, az IST alkalmazása a tantárgy kritikai gondolkodást fejlesztő célkitűzéseiben nélkülözhetetlen.

Esztétikai – művészeti tudatosság és kifejezőképesség

A nemzeti, az európai és az egyetemes kultúra értékeinek befogadására való képesség fejlesztését támogatja az erkölcsi, a gazdasági, a környezeti témájú képek, reklámfilmek, plakátok bemutatása. Az esztétikai befogadóképesség fejlesztése egyes, a környezetet ábrázoló műalkotások erkölcsi tartalmú elemzésével valósul meg.

EMBER A TERMÉSZETBEN (fizika)

KIEMELT FEJLESZTÉSI FELADATOK

Énkép, önismeret

A tanulók fizikai tanulmányaik során visszajelzést kapnak tudásukról, képességeikről és személyiségjegyeikről. Ezáltal alkalom adódik számukra az önképük megrajzolására és abból bizonyos következtetések levonására.

Hon- és népismeret

Meg kell ismertetni a tanulókkal népünk kulturális örökségének azokat a kiemelkedő gazdagítóit, akik a fizikai tudományokban és a technikában jelentőset alkottak, akikre méltán lehetünk büszkék. Tudósok, mérnökök, feltalálók és alkotásaik, eredményeik fontos részét képezik ennek az ismeretnek. Különös tekintettel az otthon, a közelebbi környezetük szereplőire és értékeire. Ugyancsak fontos, hogy a hazánkban és a szomszédságunkban található, fizikával és technikával kapcsolatos fontos értékeket és kiemelkedő személyiségeket ismerjék.

Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra

Meg kell mutatni a tanulóknak, hogyan járultak hozzá az európai fizikusok és mérnökök, feltalálók a fizika tudományának és a technika eredményeihez, s egyúttal megvilágítani, hogy ez az egyetemes kultúra fontos része. Ezen kívül össze kell gyűjteni és elemezni kell az emberiség közös, globális problémáira vonatkozó és az ezek kezelése érdekében kialakuló nemzetközi együttműködésekéről szóló információkat.

Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés

El kell érni, hogy a tanulók a kialakított ismereteik segítségével hozzáértőként mondhassanak véleményt tudományos-technikai-társadalmi kérdésekről, mint például erőművek, hulladékégetők, radarállomások kérdésénél népszavazások esetén.

Gazdasági nevelés

Konkrét példák segítségével gyakorolni kell, hogy az adott tevékenység (például gépkocsi sportos vezetése, világítás hagyományos izzóval...) mennyibe kerül, összegyűjteni az ezzel kapcsolatos ismereteket, tapasztalatokat. Meg kell vizsgálni, hogy milyen alternatív módok léteznek még, s mérlegelni közöttük, hogy a kockázat, a költség és egyéb szempontok alapján melyiket érdemesebb használni.

Környezettudatosságra nevelés

Meg kell ismertetni a tanulókat azokkal a konkrét tényezőkkel, hatásokkal, amelyekkel szembe kell nézni annak érdekében, hogy a környezeti válság ne mélyüljön el, az élő természet fennmaradjon és a társadalmak fenntartható fejlődése se sérüljön. El kell érni, hogy a tanulók érzékennyé váljanak környezetük állapota iránt.

Minden lehetséges módon be kell vonni őket a környezetük értékeinek megóvásába, gyarapításába. Meg kell beszélni a tanulókkal azokat a tényezőket, amelyek indokolják például a szelektív hulladékgyűjtést, a használt galvánelemek és általában a veszélyes hulladékok gyűjtését, a levegőszennyezés megelőzését és egyéb hasonló eseteket.

A tanulás tanítása

A fizikai jelenségek megértése, a kísérletek eredményeinek értelmezése, a meglévő tudás és a tapasztalatok közötti kapcsolat feltárása, valamint a fizikafeladatok megoldása során ragyogó lehetőség nyílik a hatékony tanulás módszereinek és technikáinak elsajátítására. Ez elsősorban a következőket foglalja magában: az alapkészségek kialakítása (értő olvasás, íráskészség, számfogalom fejlesztése), az előzetes tudás és tapasztalat mozgósítása; az egyénre szabott tanulási módszerek, eljárások kiépítése; a csoportos tanulás módszerei, kooperatív munka; az emlékezet erősítése, célszerű rögzítési módszerek kialakítása; a gondolkodási kultúra fejlesztése; az önművelés igényének és szokásának kibontakoztatása; az egész életen át tartó tanulás eszközeinek megismerése, módszereinek elsajátítása. A tanulástechnikai módszerek gyakorlásán és szaporításán túl ugyanolyan fontos, hogy a tanulók ezekben a konkrét esetekben gyakorolhatják a meglévő tudásuk alapján az új tudás kialakítását és alkalmazhatóságának vizsgálatát is.

Testi és lelki egészség

A megfelelő fizikai ismeretek segítségével erősíteni kell a tanulók tudatos viselkedését az egészségük megóvása érdekében. Konkrét szituációk elemzésével a fizika tantárgy hozzájárulhat például a közlekedési és az elektromos balesetek megelőzéséhez, azok okainak pontos feltárásával. Tárgyalni lehet a napozás, a szolárium egészségre gyakorolt hatását, vagy a radioaktív anyagokkal való foglalkozás kockázatát is.

Felkészülés a felnőtt lét szerepeire

A tantárgy tanulása során gazdagodik a tanulók által megismerhető pályák köre, lehetőség adódik új szerepek gyakorlására, önmaguk megismerésére. Mindezek hozzájárulnak a tudatosabb pályaválasztáshoz, valamint a tudatos, felelős gazdasági, fogyasztói magatartáshoz. Tudatosítani kell a tanulóknál, hogy életpályájuk során többször kényszerülhetnek pályamódosításra.

KULCSKOMPETENCIÁK

Anyanyelvi kommunikáció

Meg kell ismertetni a tanulókkal a fizika eszközzel tárgyalható hétköznapi és a tudományos problémák, szituációk és gondolatmenetek pontos kifejezésének formáit, a szükséges fizikai szakkifejezésekkel együtt.

Képessé kell tenni a tanulókat, hogy szóban és írásban tudjanak a fenti helyzetekben kommunikálni, illetve a velük kapcsolatos információkat feldolgozni.

Ki kell alakítani a tanulóknál ilyen alkalmakkor is a kritikus és építő párbeszédre, gondolataik igényes és esztétikus megfogalmazására való törekvést.

Idegen nyelvi kommunikáció

Meg kell ismertetni a fizika fontosabb idegen eredetű szakkifejezéseit.

Gyakorolni kell az idegen szakkifejezések használatát, értelmezését.

Fel kell kelteni az érdeklődését az eredeti megfogalmazások iránt.

Matematikai kompetencia

Meg kell ismertetni a tanulókkal azokat a matematikai fogalmakat és tételeket, amelyeket a fizika tudományág saját számításai során használ.

Meg kell ismertetni és be kell gyakorolni a fontosabb matematikai módszereket az egyszerűbb fizikai számítások és levezetések elvégzéséhez.

Ki kell alakítani a tanulóknál a matematikai precizitás és egyszerűség iránti igényt a fizikai problémamegoldás során is.

Alapvető kompetenciák a természettudományok és azok alkalmazása terén

Meg kell ismertetni a tanulókat az alapvető fizikai fogalmakkal és törvényekkel, módszerekkel. Be kell mutatni az emberi beavatkozás természetére gyakorolt hatásait. Meg kell értetni az alkalmazások és technológiák előnyeit, hátrányait, kockázatát.

Képesé kell tenni a tanulókat, hogy a munkájukban és a hétköznapi életben felmerülő problémák megoldása során használják a fizikai, technikai ismereteiket. Kritikus gondolkodásra kell nevelni őket az áltudományos, az egyoldalúan tudomány- és technikaellenes megnyilvánulásokkal szemben.

Ki kell alakítani bennük a fizikai és technikai szituációk iránti kíváncsi és kritikus attitűdöt, kitérve azok etikai, biztonságtechnikai és a fenntartható fejlődés elméletével kapcsolatos vonatkozásaira.

Digitális kompetencia

Meg kell ismertetni a tanulókkal, hogyan tudják felhasználni a fizika és a technika tanulása során az információs társadalom technológiáit.

Ki kell alakítani a tanulóknál az IST felelős használatának igényét.

A hatékony, önálló tanulás

Meg kell mutatni a tanulóknak, hogyan tehetik hatékonyabbá tanulási stratégiájukat. Sok-sok szituáció segítségével minél több új módszert, lehetőséget kell gyakoroltatni velük.

Erősíteni kell bennük a sikeres tanulás szerepének fontosságát későbbi életük során.

Szociális és állampolgári kompetencia

Meg kell tanítani a diákokat arra, hogyan tudnak csoportban közösen elméleti és gyakorlati fizikai problémák megoldani.

Erősíteni kell az együttműködésre törekvés és a magabiztosság attitűdjét.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

Konkrét helyzetek elemzése, kidolgozása során gyakorolni lehet az elemzés, a kommunikálás, a tapasztalatok kikérdezése, értékelése, az egyéni és csapatmunkában való munkavégzési tevékenységeket a fizika tudományának fogalmaival és módszereivel.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség

Ki kell alakítani a tanulóknál azokat a képességeket, amelyek segítségével a fizikáról, technikáról szóló írásuk, fényképük, prezentációjuk, filmjük az esztétikai igényeknek is megfelel és erősíteni erre való törekvésüket.

EMBER A TERMÉSZETBEN (biológia)

KULCSKOMPETENCIÁK

Anyanyelvi kommunikáció

A biológiában manifesztálódó anyanyelvi kommunikáció a természettudományos szókincs bővítését, a biológiai kifejezések fogalmak pontos ismeretét és azok helyes használatát jelenti. A megfelelő nyelvi kifejezőképesség az általános műveltséget elmélyítő szakaszban sem szorulhat háttérbe. A tankönyvi szövegek olvasása és megértése mellett szükséges, hogy egy általános természettudományos, ismeretterjesztő cikk is érthető, feldolgozható legyen, s állításaival a tanuló azonosulhasson, vagy épp vitába szálljon. A választékos beszéddel, bő szókincssel kifejező fiatal továbbörökíti a magyar nyelv sokszínűségét.

Idegen nyelvi kommunikáció

A tudományos ismeretterjesztő írásokban, cikkekben előforduló angol nyelvű szakkifejezéseket, azok magyar megfelelőjét célszerű elsajátítani. A tudomány nyelve a latin mellett általánosan az angol, így ezek ismerete hasznos lehet.

Matematikai kompetencia

A tanulónak alkalmazni kell a biológiában is előforduló alapvető matematikai alapelveket az ismeretszerzésben, a problémák megoldásában, a folyamatok feltárásában, megértésében és szemléltetésében. Matematikai eszközök igénybevételével is képes legyen indokolni az eredményeket. Tudja alkalmazni a matematika nyújtotta eszközöket (képletek, grafikonok, táblázatok, magyarázó sémák, egyenletek megoldása, függvények, geometriai eszközök), és törekedjék a biológiai problémák megoldása során – ha ez szükséges – matematikai modellek felállítására és működtetésére.

Természettudományos kompetencia

Értelemszerűen a biológiatanításban megjelenő legfontosabb kulcskompetencia. A természettudományos kompetencia azt a készséget és képességet jelenti, mely során a megszerzett ismereteket, módszereket felhasználja az egyén arra, hogy a természetben, valamint az ember és az őt körülvevő környezet között lejátszódó folyamatokat, jelenségeket magyarázza, ezáltal képes legyen irányítani cselekedeteit, szervezni életét, végezni munkáját. Ennek a képességnek az igényeink, és szükségleteink kielégítése érdekében való alkalmazását nevezzük műszaki kompetenciának. Lényeges eleme az ember bioszférában végzett tevékenysége által bekövetkezett változások, események, hatások megértése és az ezzel kapcsolatos, korunkban egyre nagyobb hangsúlyt kapó fenntartható fejlődésért viselt egyéni és közösségi felelősség viselése.

Digitális kompetencia

A digitális kompetencia az információs társadalom technológiáinak magabiztos és kritikus használata az információszerzés, a tanulás, a legfrissebb tudományos eredmények terén. Az információ felismerése, visszakeresése, értékelése, tárolása, előállítás, bemutatása, valamint az ezzel kapcsolatos kommunikáció és hálózati együttműködés a számítógépes hálózaton keresztül.

A biológiatanításban a szemléltetés során a hagyományos eszközök (falitábla, írásvetítő transzparens, diapozitív) fokozatos háttérbe szorulásával egyre nagyobb hangsúlyt kap a modern audiovizuális eszközök (videó, CD, DVD) mellett a számítógép. Populációgenetikai folyamatok, öröklésmentek levezetéséhez, ökológiai folyamatok megjelenítéséhez

használhatók számítógépes programok. Ilyen egyszerűbb programok írására a tanulókat is ösztönözhetjük.

A hatékony és önálló tanulás kulcskompetenciája

Az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés alapkövetelmény a modern iskolai munka során. Tanulóink a biológiaórákon nem pusztán tudományos ismereteket, és rájuk épülő képességeket sajátítanak el, hanem tanulni is tanulnak. A biológia tanításának is arra kell koncentrálnia, hogy elfogadtassa a tanulókkal: a tanulás nem pusztán ismeretek átvétele és raktározása, hanem aktív, értelmező, a tudás belső konstrukcióját jelentő tevékenység. A tanulás során alapvető szerepet játszik az előzetes tudás, amelyhez az újonnan elsajátítottak kapcsolódnak, s amely a tapasztalatok értelmezésének is alapja. A biológiában különösen az élet jelenségeinek, az öröklődés, a genetika életünket meghatározó hatásainak értelmezésével, a biológiai kérdésekben kialakuló álláspontok társadalmi viszonyokat is formáló szerepével összefüggő sajátos gyermeki elképzelések játszanak meghatározó szerepet a tanulmányok során. A biológia tanításában az ezen elképzelésekre vonatkozó tudományos kutatási eredmények hatékony alkalmazására van szükség. A tudás önálló formálásának igénye egyben azt is jelenti, hogy a tanulásnak a fejlődés során egyre inkább önállóvá, önszabályozottá kell válnia. A biológia tanítása ezt elősegítheti a tudományos- és hétköznapi válaszokat igénylő kérdések megfogalmazására való ösztönzéssel, az önálló kutatás, ismeretszerzés iránti igény felkeltésével, biológiára jellemző módszereinek elsajátíttatásával, a biológiai folyamatok megértésére való ösztönzéssel. Mindez szemben áll az ismeretek lélektelen raktározásával. Tanítsuk meg tanulóinkat arra, hogy a tanulás során mindig keressék a tanultak alkalmazásának lehetőségét, azt, hogy tudatosítsák, hogy az elsajátított ismeretek és képességek az ő saját életükben, illetve szűkebb és tágabb társadalmi környezetük számára mennyiben és milyen területen adaptívak. A biológia tanítása során is nevelnünk kell tanulóinkat arra, hogy elsősorban kooperatív munkaformák alkalmazásával tanuljanak, használják ki a közösségi megbeszélések lehetőségét, azt, hogy a tudásuk használhatóságát lemérhetik, valamint azt, hogy megtanulhatnak együttműködni másokkal, illetve általában is fejlődhetnek szociális képességeik. A biológia elsősorban a csoportokban folyó közös vizsgálódások, kísérletezés, probléma- és feladatmegoldás, valamint a kérdések megvitatása területén fejlesztheti a tanuló társas környezetben való tanulási készségét. A tanulás tanulása során annak tudatosítása is szükséges, hogy a megismerési folyamatban, az elsajátításban alapvető szerepet játszanak a tudás szervezését jelentő, átfogó elvek, törvények, eleméletek, a tudás szerkezetét meghatározó

alapvető fogalmak. A biológia tantárgy felépítésével, az átfogó természeti törvények tanulásának középpontba helyezésével szolgálhatja ezt a célt elsősorban.

A biológiatanítás céljai és feladatai

A cél az, hogy az általános iskolai alapozó, fejlesztő és általános műveltséget megszilárdító szakaszában elsajátított ismeretekre, képességekre építve megismertesse a tanulókkal a természet alapvető törvényszerűségeit, működési alapelveit, mindemellett kialakítsa az egyén egészséges életmódra való igényét, valamint környezettudatos, ökocentrikus magatartását.

A biológia oktatása elsősorban hasznosítható tudást kell hogy közvetítsen. Alapoznia kell a korábban megszerzett, előzetes ismeretekre, az abban meghatározó szerepet játszó sajátos elképzeléseket a tanítás folyamatában messzemenően figyelembe kell vennie. A biológia tanítása is az egész életen át tartó tanulásra készít fel. Sajátos tartalmával és megismerési „technikáival” hozzájárul a gondolkodás fejlesztéséhez, a hatékony, tudományos elemeket is tartalmazó kommunikáció formálásához, a megismerő folyamatok belső feltételrendszereinek alakulásához. Formálja a diákok szociális készségeit: elsősorban a kooperatív tanulás eszközeinek alkalmazásával.

A biológia oktatása során a természettudományok társadalmi alkalmazásaira való felkészítés, vagyis egy felelős, informált állampolgári létre való felkészítés az alapvető cél. A biológiai ismereteket a szakmájuk követelményeként alkalmazó, e területen továbbtanuló diákok csak viszonylag keveset tanítunk, viszont mindenkit felkészítünk arra, hogy biológiai tudását mint állampolgár, mint a társadalmi folyamatokban véleményt megfogalmazó, és mint véleményformáló, mint döntési folyamatokat alakító, mint biológiai tudást is igénylő tevékenységekben részt vevő ember vegyen majd részt. Ezért a biológia tanítása során kialakított tudásnak e kérdésekre érzékenyen kell reflektálnia, vagyis a biológia tanításának elsősorban a társadalmi kérdésekre kell orientálnia.

EMBER A TERMÉSZETBEN (kémia)

KIEMELT FEJLESZTÉSI FELADATOK

Tudjon önállóan és hatékonyan tanulni. Képes legyen megszervezni saját tanulását, akár egyénileg, akár csoportokban. A rendelkezésére álló időt tanulja meg jól beosztani, alakuljon ki az idővel való hatékony gazdálkodás képessége. Tudjon a tanulásához segítséget keresni az internet alapú szolgáltatásokban.

A kísérletezéssel fejlődjön a tanulók megfigyelő képessége. Manuális készségük fejlesztésére a lehetőségekhez mérten használják rendszeresen a kémiai laboratóriumi eszközöket és berendezéseket. Tanulják meg a rend és tisztaság fontosságát a laboratóriumban, a vegyszerek szakszerű és gazdaságos kezelését, a gázegők használatát. Szerezzenek tapasztalatot a vegyi anyagok tárolásáról, a címkén található veszélyességi jelekről és az elhasznált vegyszerek összegyűjtéséről a környezetszennyezés elkerülésére. A balesetek megelőzése és a társaik testi épségére való odafigyelés váljon természetessé. Képesek legyenek egyszerű kísérleteket megtervezni.

A molekulamodellek összerakása váljon rutinszerűvé, de ne legyen öncélú. Fejlődjön a tanulók térszemlélete. A tárgyi modellekkel végzett munka során a kémiai ismereteiket tudják jól összekapcsolni a geometriában tanultakkal. Legyenek képesek ok-okozati összefüggést találni a szerkezet és a kémiai-fizikai tulajdonságok között.

Legyenek nyitottak a környezeti problémák irányában, értsék a megoldások keresésének fontosságát, és legyenek kritikusak a környezettel kapcsolatos gondok médiában való megjelenésével kapcsolatban. A szűkebb környezetük védelme váljon természetes igénnyé. Környezettudatos magatartásukkal óvják a természetet, saját környezetükben legyenek képviselői a szelektív hulladékgyűjtésnek, a szemetelés visszaszorításának.

Az egészséges életmód váljon természetes igénnyé. Az egészségkárosító anyagokkal és szervezetre gyakorolt hatásukkal legyenek tisztában. A kábítószeres szerkezetét és hatásmechanizmusát ismerjék meg, használatukat utasítsák vissza.

A tanulók legyenek képesek önálló kutatásra csoportosan vagy egyénileg a számítógép segítségével. Ismerjék fel az áltudományos megnyilvánulásokat, azokkal szemben legyenek képesek fellépni és érvelni.

Tudják előadni a társaik számára is közérthetően és logikusan az általuk elkészített természettudományos kiselőadást.

KULCSKOMPETENCIÁK

Anyanyelvi kommunikáció

Kémia órán is várjuk el a tanulóktól a helyes és kreatív nyelvhasználatot. Értjük el, hogy értsék az olvasott és hallott szöveget. Legyenek képesek gondolataikat szóban és írásban szabatosan

és logikusan megfogalmazni. A kísérletek eredményeinek értelmezésekor, a kémiai tárgyú, összefüggő szövegek esetén, a magyarázatokban, az elméletek kifejtése során, a kémiai tárgyú megbeszélésekben, vitákban használják helyesen a szakmai nyelvet.

Idegennyelvi kommunikáció

A tanuló legyen képes helyesen írni, olvasni tudósok neveit. A köznapi életben is gyakran használt szakkifejezéseket tanulja meg és használja helyesen.

Tudjon más országok diákjaival együtt dolgozni kémiai tárgyú projektekben, ha erre lehetősége adódik. Tudjon velük kommunikálni interneten. Ismerje meg más országok kultúráját a közös munka során.

Matematikai kompetencia

A kémiai számítások során fejlődjön a feladatmegoldó készsége. Tudja alkalmazni a matematika elveit és törvényeit a kémiai problémák megoldására. Táblázatok és grafikonok elemzése után matematikai úton értékelje az eredményeket.

Alapvető kompetenciák a természettudományok és azok alkalmazása terén

Fejlődjön az a képessége, hogy a természettudományok különböző területei között felismerje a szoros kapcsolatot. Váljon kritikussá az áltudománnyal szemben. Legyen képes felismerni a tudományos megismerésben a kísérletezés fontosságát. Tudjon kísérletet precízen kivitelezni, értelmezni a tapasztalatokat és törvényszerűségeket felismerni a látottak alapján. Tervezzen kísérletet probléma megoldására

Digitális kompetencia

Használja a számítógépet kiselőadások, számítógépes prezentációk elkészítéséhez. Tudjon ismereteket szerezni, team-munkát végezni multimédiás anyagok felhasználásával. Az internet használatával a legkiemelkedőbb képességű diákok képesek legyenek tudományos igényű tanulmányt összeállítani. Más országok diákjaival képes legyen e-mailen megosztani kutatásainak, kísérleteinek eredményét.

Hatékony és önálló tanulás

Képes legyen saját tanulását megszervezni, egyénileg és csoportosan is. Tanuljon meg az idővel és az információval hatékonyan gazdálkodni. Tudjon heterogén csoportban hatékonyan dolgozni képességeinek megfelelően, tudását megosztva a többiekkel.

Szociális és állampolgári kompetencia

Az egészségkárosító anyagokat (alkohol, drog stb.) és élettani hatásukat ismerje meg az egészséges életvitel kialakításához.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

Ismerje meg tágabb környezetét, és képes legyen a kínálkozó lehetőségek megragadására. Legyen kreatív, tudjon tervet készíteni célkitűzéseinek érvényesítése érdekében.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség

Látványos tanári és tanulói kémiai kísérletek elvégzése során fejlődjön az esztétikai érzéke. Az egyéni kifejezőképeség fejlesztése érdekében tervezzen kísérleteket

FÖLDÜNK-KÖRNYEZETÜNK (földrajz)

A tartalmak feldolgozása során fejlődik a tanulók térbeli és időbeli gondolkodása. A földrajz a térbeliség aspektusából vizsgálja a jelenségeket, de az időbeli változás, az okok és lehetséges következmények aspektusa is alapvető fontosságú.

A diákok megértik, hogy a természet egységes egész, a Föld is egységes, de állandóan változó rendszer, amelyben az ember természeti és társadalmi lényként él.

Az elsajátított ismeretek és a felismert összefüggések alapján érthetővé válnak az új kihívások, amelyekhez az egyénnek alkalmazkodnia kell a sikeres életpálya során. A nyomtatott és elektronikus média, valamint a tanár szóbeli közlései segítik az anyanyelvi kommunikáció fejlődését. A tantárgy az EU, valamint a távoli országok természeti és társadalmi-gazdasági sajátosságainak bemutatásával hozzájárul az eltérő kultúrák megismerése iránti igény, a nyitott és befogadó magatartás, illetve szemléletmód kialakulásához. Mindeközben segíti a természeti és a kulturális értékek iránti tisztelet alakulását is.

A tanítási-tanulási folyamatban nagy hangsúlyt kap az információszerzés és -feldolgozás képességének fejlesztése, különös tekintettel a digitális lehetőségek felhasználására. Erre

szükség van, mert a sikeres felnőttnek elengedhetetlen a folyamatos tájékozódás és információszerzés, valamint a nyitott gondolkodás ahhoz, hogy boldogulhasson gyorsan változó természeti, művi és társadalmi-gazdasági környezetünkben. Épp ezért kiemelt cél a folyamatos önképzés iránti igény és az élethosszig tartó tanulás képességének kialakítása. A tanulók így válhatnak a gazdasági élet eseményeiben eligazodó aktív, kreatív, rugalmas és vállalkozóképes állampolgárrá.

A szociális és állampolgári kompetencia fejlődését segíti a társadalom-földrajzi jellemzők bemutatása.

DIGITÁLIS KULTÚRA

A középiskolai digitális kultúra oktatásának legfontosabb célja, hogy a diák időben hozzájusson a munkájához és életének alakításához szükséges információkhoz, képes legyen azokat céljának megfelelően feldolgozni és alkalmazni. Az iskola feladata felkészíteni a tanulókat erre, kialakítani a megfelelő információszerzési, -feldolgozási, -tárolási és -átadási technikákat, valamint megismerteti velük az információkezelés jogi és etikai szabályait. Ennek leghatékonyabb módját a több évig tanult digitális kultúra tantárgy és az iskolai élet egészét átható informatikai nevelés biztosíthatja.

A gyakorlatias digitális kultúra azzal, hogy információkezelésre, logikus gondolkodásra, problémamegoldásra tanít és praktikus alkalmazói tudást, készséget és képességet fejleszt korszerű informatikai eszközök alkalmazásával, valamennyi tantárgy tanulását segíti. Olyan eszköztudást ad, azaz olyan ismereteket és készségeket, amelyek lehetővé teszik, hogy más tudáshoz jussunk. A digitális kultúra tehát különösen nagy szerepet játszhat a tanulásközpontú iskola kialakításában. A számítógép kiváló lehetőséget nyújt a differenciált fejlesztésre.

fejlesztési követelmények:

- Az információkezelés jogi és etikai szabályainak megismerése.
- A technológiai fejlődést követő ismeretszerzés képességének kialakítása.
- Az intelligens és interaktív hálózati technológiák megismerése és használata.
- A multimédia etikus és célszerű használata, a beavatkozási pontok felismerése és tudatos alkalmazása.
- Modellezési feladatok szervezése és végrehajtása informatikai környezetben.
- A problémamegoldó gondolkodás képességének kialakítása egyéni és csoportmunka szervezésével.

- Önálló ismeretszerzés képességének kialakítása elsősorban a könyvtári és számítógépes környezetben, kitekintve az információtechnológia egyéb lehetőségeire is.

MŰVÉSZETEK (ének-zene)

CÉLOK ÉS FELADATOK

A középiskolai ének-zenei nevelés célja, hogy megszilárdítsa a zenei alpműveltséget, segítse kialakítani az igényt a tanulóknál arra, hogy egyéni képességeik, lehetőségeik figyelembevételével egész életük során képezzék magukat, bővítsék műveltségterületi és kulturális ismereteiket.

Az ének-zenei nevelés járuljon hozzá a zenei világkép kialakításához, érvényesüljön érzelmi és értelmi vonatkozású hatása, jellemformáló ereje és szerepe. Az érzelmi-értelmi képességek fejlesztése mellett kiemelt fontosságúként kell kezelni a tanulói személyiség egészének fejlődését szolgáló tevékenységterületeket, a különféle műveltségterületekkel történő kapcsolódások keresését. Fejleszteni kell nem csak a tantárgyi, hanem a képességterületi és a nevelési integrációs lehetőségeket is.

Az élményszerű helyzetek teremtésével a tanulók tapasztalatokat szerezhetnek, maguk fedezhetik fel a művészeti, azon belül a zenei elemek közötti kapcsolatokat és összefüggéseket. Azokból következtetéseket vonhatnak le, így korábbi tapasztalataikat, ismereteiket és készségeiket alkalmazni tudják.

Fontos feladat, hogy a zenei élményeket, ismereteket, a sokrétű, különböző előjelű zenei hatásokat zenei tudattá rendezze a tanulóknál. Lehetőséget kell teremteni arra, hogy a tanulók megfogalmazzák egyéni és csoportosan is kialakított véleményeiket, azokat meg tudják vitatni és védeni érvekkel alátámasztva.

A differenciált tanulásszervezési módszerek alkalmazása lehetővé teszi az egyes tanulók személyi szükségleteinek, tudásának, képességeinek, érdeklődésének és érdekelttségének megfelelő fejlesztést.

Kiemelt feladat a szaktárgyi ismeretek szélesebb összefüggésben láttatására történő nevelés, a részterületek és a tantárgyak közötti természetes kapcsolódások megteremtése és észrevétetése a tanulókkal a „Művészetek” többi részterületével összehangoltan. Ez szavatolja, hogy a tanulók az iskolai kereteken kívül is motiváltak legyenek az önművelésre, ismeretbővítésre, esetlegesen a muzsikáló közösségekbe való bekapcsolódásra.

Önművelés

Kiemelt feladat az életkori sajátosságoknak megfelelő tanulási módszerek tudatosítása. A tanulók legyenek képesek korszerű könyvtár- és informatikai ismeretek birtokában – kotta, szakkönyv, szótár, lexikon, hangzó anyag, CD (CD-ROM), internet felhasználásával – részfeladatok önálló feldolgozására segítséggel, irányítással, esetleg önállóan.

A zeneirodalmi alkotások megismerése hozzájárul más művészeti ágak formanyelvének megértéséhez.

A tömegkommunikáció zenei műsorkínálatának figyelemmel kísérése, a szelektálás képessége, a rendszeres hangverseny-látogatás, az iskola zenei életének megszervezése és működtetése fontos eszköz ahhoz, hogy az értékes zene a fiatalok életének szerves részévé váljon.

Kollektív művészi tevékenység

A kollektív művészi munka valamennyi szintere – énekkar, zenekar, néptáncgyűttes – fejleszti az előadói készséget, bővíti az önkifejezés eszköztárát. Jelenti az önazonosság, a nemzeti és európai kultúrával való azonosság képességét, amelyhez a közös zenei tevékenységben megélt, létrehozott érzelmi, motiváló hatásával mindegyik zenei tevékenység jelentősen hozzájárulhat.

MŰVÉSZETEK (vizuális kultúra)

A vizuális kultúra tanításának célja: hozzásegíteni a tanulókat a látható világ jelenségei, valamint a sajátos képi közlések, vizuális művészeti alkotások mélyebb átéléséhez, értelmezéséhez. Továbbá célja azon képességek, készségek fejlesztése, ismeretek átadása, amelyek a vizuális kommunikáció magasabb szintű műveléséhez, a látható világ használatához, alakításához, a kreativitás fejlesztéséhez szükségesek.

A VIZUÁLIS KULTÚRA KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FELADATAI

1. Megismerő- és befogadóképesség

Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása; ismeretszerzés, tanulás, térbeli tájékozódás; kommunikációs képességek.

2. Kreativitás

Alkotóképesség, problémamegoldó képesség.

3. Önismeret, önértékelés, önszabályozás

A fejlesztés a korábbi ismeretanyagokra épül (kifejezés, képzőművészet; tárgy- és környezetkultúra; vizuális kommunikáció), ezekre alapozva kerül sor a fent említett képességek fejlesztésére. A fő fejlesztési célok és a témakörök is minden évfolyamon azonosak, de korosztálytól függően más-más részletei kerülnek előtérbe, eltérő konkrét formában, eltérő szinten jelennek meg. Ezt a spirális jelleget a tanítási programok készítésénél figyelembe kell venni.

A tantárgy sokirányú nyitottságának köszönhetően számos kulcskompetencia fejlesztéséhez nagymértékben hozzájárul.

A vizuális kultúra tanulási tartalmainak feldolgozása a szókincs gyarapodását szolgálja, segíti az árnyaltabb, pontosabb fogalmazást. Bár az anyanyelvi kompetenciát valamennyi anyanyelven oktatott tantárgy fejleszti, a vizuális kultúra tantárgy gyakori tevékenységi formája, a látvány, a kép, a téri helyzetek érzékletes leírására való törekvés, illetve a leírások visszafordítása a vizuális kifejezés, közlés „nyelvére”, különösen segíti a fogalmi és képi gondolkodás sajátosságainak megértését, az anyanyelvi kommunikáció fejlesztését. Az órai csoportos vagy projektfeladatok, a munkák közös értékelése ugyancsak fejlesztik a kommunikációs készséget, a szocializációt. A vizuális alkotásokkal kapcsolatos ismeretfeldolgozás, a különféle manuális tevékenységekhez kapcsolódó feladatmegoldások kedvező feltételeket teremtenek az önálló tanulás képességeinek fejlesztéséhez.

A tantárgy azon jellegzetessége, hogy a tanítás önállóságra készítető, kreatív gyakorlati feladatokon keresztül történik, a feladatok komplexitása folytán pedig lehetőség nyílik a különböző helyekről származó élmények és ismeretek integrálására, nagyban segítheti a motiváció, a kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia kialakulását. A saját érdeklődésre építő vagy játékos feladatok ugyancsak fokozzák az aktivitást, a motivációt.

Az önállóan megoldott projektfeladatok a strukturált, logikus gondolkodást is fejlesztik, ami – bizonyos, kifejezetten a matematika körébe tartozó tematikák mellett – hozzájárul a matematikai kompetencia fejlesztéséhez is. A vizuális kultúra tanítása során a tantárgy foglalkozik az alapvetően nem vizuális jelenségek, minőségek, mennyiségek vizuális megjelenítésével (grafikonok, táblázatok stb. alkalmazásával), valamint a sík- és térmértani alakzatok jellegzetességeinek megismertetésével. A digitális kompetencia elmélyítéséhez nagymértékben hozzájárul, hogy a projektfeladatok során a tanulók használják a számítógépet információszerzésre, szövegszerkesztésre. A vizuális kommunikációs feladatok pedig gyakran kifejezetten számítógépes képszerkesztési, képalakítási alkalmazásokat kívánnak meg.

TESTNEVELÉS ÉS SPORT

Célunk, hogy az iskola egységes nevelő-oktató munkájának szerves részeként a testkultúra eszközeinek együttes hatásával járuljunk hozzá, hogy a tanulók életigenlő, az egészséget saját értékrendjükben kiemelt helyen kezelő személyiséggé váljanak. A közoktatásban résztvevő fiatalok ismerjék mozgásképességeik szintjét, fejlesztésének és fenntartásának módját, a mozgásos játék, a versengés örömét, és igényeljék azt. Becsüljék meg társaik teljesítményét, ismerjék fel a testnevelés és sport egészségügyi és prevenciós értékeit.

A tanulók ne csak passzív elszenvedői, hanem aktív alanyai legyenek a testnevelési óráknak, ezzel is biztosítva a tanulók mentális és fizikai önmegismerését és önkontrollját, a személyes felelősség érzetének kialakítását, hogy mindennapi szokásaikba beépülve jelenjen meg a tudatosság a mozgással járó egészséges aktivitást illetően

A testnevelés az „ép testben ép lélek” gondolatra építetten olyan társadalmilag fontos értékeket közvetít, amelyet semmilyen más tárgy nem tud helyettesíteni. Ezek közül a legfontosabbak:

- a biológiai fejlődéssel összhangban a tanuló mozgásigényének és mozgásszükségletének a felkeltése, fenntartása, felnőtt korba való átmentése, amely az egészséges életmód alapját jelenti; a tanulók motorikus képességének, mozgásműveltségének sokoldalú fejlesztése, amely lehetőséget biztosít arra, hogy sikeresen vegyenek részt a különböző testgyakorlati formák végzésében;
- a tanulók testi és lelki egészségének a megőrzése, megszilárdítása, amely biztosítja a kiegyensúlyozott, munkavégzésre fizikailag és lelkileg alkalmas ember kialakítását;
- a tanulók értelmi, érzelmi, akarati képességeinek, pozitív erkölcsi tulajdonságainak fejlesztése, amely alapja a társadalmi együttélésnek, a megfelelő szocializációs háttérnek;
- az önálló testedzés elméleti és gyakorlati alapjainak a megteremtése, higiénés ismeretek, szokások elsajátítása, amely biztosítja a tanuló saját életmódjának helyes kialakítását és a környezetére gyakorolt ráhatást;
- a magyar sportsikerek megismertetésével a tanulóknak erősödnek a nemzeti érzelmek, a közösség iránti áldozatvállalás igénye;
- fokozza a rendszeres testgyakorlás igényét;
- elvonja a figyelmet, az érdeklődést az egészséget károsító szerek használatától.

3.5 A tanulói jogviszony keletkezése, megszűnése és a magasabb évfolyamba lépés feltételei

3.5.1 Felvétel az intézmény 9. évfolyamára

Iskolánk a beiskolázási körzetéből és máshonnan is vesz fel tanulókat jelentkezésük alapján.

Felvétel a gimnáziumi osztályokba

A gimnáziumi osztályokba jelentkező tanulóknak kötelező a felvételi vizsga, amely a központi írásbeli felvételi feladatsor megírását jelenti. Ezután állítjuk rangsorba őket az alábbi pontszámítás alapján:

- Hozott pontszám: A 7. osztály tanév végi és a 8. osztály első félévi osztályzatainak összesítése az alábbi tantárgyakból: magyar nyelv és irodalom, idegen nyelv, matematika, történelem, földrajz, fizika, biológia, kémia. Ezek közül az idegen nyelv tantárgy 7.-es és 8. félévi eredményeit 200%-os súllyal számítjuk be az összpontszámba. A maximálisan szerorzhető pontszám: 100 pont.

Tantárgyak	7. osztály	8. félév
Irodalom	5	5
Magyar nyelv	5	5
Történelem	5	5
Matematika	5	5
Idegen nyelv	5x2	5x2
Földrajz	5	5
Fizika	5	5
Kémia	5	5
Biológia	5	5
Összesen	50	50

- Szerzett pontszám: a felvételi vizsga pontszáma.

- A felállított rangsor és a megadott létszámok alapján az országos felvételi iroda jelöli ki a felvehető tanulókat.
- A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 40. § (3) bekezdése szerint, a felvételi eljárásban az azonos összesített eredményt elérő tanulók közül a rangsoroláskor előnyben részesítjük a hátrányos helyzetű tanulót (amennyiben a hátrányos helyzetre vonatkozó igazolás a rendelkezésünkre áll), ezt követően azt a jelentkezőt, akinek a lakóhelye, ennek hiányában a tartózkodási helye az iskola székhelyének, feladatellátási helye szerinti járásának területén van, illetve akinek különleges helyzete ezt indokolja (a tudomásunkra hozott általános iskolában szerzett kimagasló versenyeredmény, nyelvvizsga, külföldi tanulmányok, menekültstátusz). Ha a fentiek figyelembe vétele után is azonos az összesített eredmény, a központi felvételin szerzett összpontszámot, majd a matematikából szerzett pontot vesszük figyelembe.

A rangsorolás érvényesítéséhez a hátrányos és a különleges helyzetre vonatkozó dokumentumokat a középiskolai jelentkezési lappal egy időben kell benyújtani.

Felvétel a technikumi osztályokba

A technikumi osztályainkba jelentkezők bejutásának nem feltétele a központi felvételi vizsga megírása, a technikumi osztályainkban a fenti táblázatban részletezett, hozott pontok alapján alakítjuk ki a felvételi rangsort.

3.5.2 Belépés más középiskolákból

Az egyes évfolyamokra való átvételről az iskola főigazgatója dönt az érintett intézményegység-vezető és az érintett osztályfőnök véleményének kikérése után. A főigazgató az átvétel feltételeként különbözeti vizsgát is előírhat.

3.5.3 A magasabb évfolyamba lépés feltételei

- A tanuló az iskola magasabb évfolyamára akkor léphet, ha a helyi tantervben megfogalmazott szaktárgyi követelményeket legalább elégségesre teljesítette.
- A követelmények teljesítését a tanulók év közbeni munkája, érdemjegyei alapján bíráljuk el.
- Ha a tanuló év végén - legfeljebb három tantárgyból - elégtelen osztályzatot kapott, javítóvizsgát tehet.
- Nem osztályozható a tanuló, ha egy tanítási évben az igazolt és az igazolatlan mulasztása együttesen a 250 órát meghaladja, ha egy adott tantárgyból a tanítási órák

harminc százalékaról hiányzott, ha a kilencedik évfolyamtól kezdődően a szakmai orientáció, a tizenegyedik évfolyamtól kezdődően az elméleti és a gyakorlati szakmacsoportos oktatás tanítási óráinak húsz-húsz százalékaról hiányzott; és mindezek miatt nem volt érdemjeggyel értékelhető. Kivéve, ha a nevelőtestület engedélyezi az osztályozóvizsga letételét.

- A nevelőtestület az osztályozóvizsga letételét akkor tagadhatja meg, ha a tanuló igazolatlan mulasztásainak száma meghaladja a húsz tanórai foglalkozást, és az iskola eleget tett értesítési kötelezettségeinek.
- Ha a tanuló teljesítménye a tanítási év végén nem minősíthető, tanulmányait évfolyamisméltléssel folytathatja.
- Ha a tanuló mulasztásainak száma már az első félév végére meghaladja a meghatározott mértéket, és érdemjeggyel nem volt minősíthető, félévkor osztályozóvizsgát kell tennie.
  - A szakképzésben résztvevők hiányzásának következményeit a szakképzési jogszabályok határozzák meg.
  - Amennyiben a tanuló elkésik a tanítási óráról, az órát tartó tanár a késés tényét, idejét, időtartamát az e-naplóban rögzíti. Több késés esetén a késések időtartamát össze kell adni és amennyiben eléri a negyvenöt percet, egy tanítási óráról történő hiányzásnak kell tekinteni. Az elkéső tanuló a tanítási óráról, foglalkozásról nem zárható ki.
  - A szaktanárok a hiányzás illetve késés tényét az e-naplóban rögzítik, de a hiányzás igazolt vagy igazolatlan minősítéséről az osztályfőnök dönt.
  - A hiányzások igazolásáról szóló dokumentumok tanév végén irattárba kerülnek.

A tanév végi osztályzat megállapításához a tanulónak osztályozóvizsgát kell tennie abban az esetben is, ha

- felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól,
- engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,
- az EMMI rendelet 51 § 1-8. pontjaiban meghatározott időnél többet mulasztott, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet,
- a tanuló a félévi, év végi osztályzatának megállapítása érdekében független vizsgabizottság előtt tesz vizsgát.

Egy osztályozó vizsga egy adott tantárgy és egy adott évfolyam követelményeinek teljesítésére

vonatkozik. A tanítási év lezárását szolgáló osztályozó vizsgát az adott tanítási évben kell megszervezni.

Ha a tanuló valamely tantárgyból osztályozó, illetve előrehozott érettségi vizsgát tett, s ezáltal az adott tantárgy tanulmányi követelményeit teljesítette, az iskola magasabb évfolyamán mentesül az adott tantárgyból a tanórák látogatása alól.

Különbözeti vizsgát kell tennie egy tantárgyból annak a tanulónak, aki tanulmányait intézményünkben kívánja folytatni, és előző iskoláiban nem tanulta a helyi tantervünk által az egyes évfolyamokra megállapított óraszámában az adott tantárgyat.

Pótló vizsgát tehet a vizsgázó, ha a vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné. A pótló vizsgát lehetőség szerint a legközelebbi vizsgaidőpontban kell megszervezni.

Az osztályozó, különbözeti és pótló vizsgák írásbeli/gyakorlati és szóbeli részből állnak.

Javítóvizsgát tehet a vizsgázó, ha

- a tanév végén - legfeljebb három tantárgyból - elégtelen osztályzatot kapott,
- az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik.

A javítóvizsga írásbeli és szóbeli, illetve gyakorlati (digitális kultúra, testnevelés) részekből áll.

A tanulmányok alatti vizsgák időpontját és rendjét az iskola minden tanév elején, az éves munkatervében határozza meg, melyet az iskola honlapján is nyilvánosságra hoz.

Osztályozó vizsgát az iskola a tanítási év során bármikor szervezhet. A különbözeti vizsgára tanévenként két vizsgaidőszakban kerül sor. Javítóvizsgát a tanuló augusztus 15-étől augusztus 31-éig terjedő időszakban tehet.

A vizsgák időpontjáról a vizsgázó a vizsgára történő jelentkezésekor írásban tájékoztatást kap. Az iskolában tartott tanulmányok alatti vizsga esetén a főigazgató engedélyezheti, hogy a vizsgázó az előre meghatározott időponttól eltérő időben tegyen vizsgát.

A tanulmányok alatti vizsgák követelményeit, részeit, az értékelés szabályait az iskola pedagógiai programja tartalmazza.

Tanulmányok alatti vizsgát legalább háromtagú vizsgabizottság előtt kell tenni. A vizsga reggel nyolc óra előtt nem kezdhető el, és legfeljebb tizenhét óráig tarthat.

A vizsgázó számára az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló idő tantárgyanként hatvan perc. Ha az írásbeli vizsgát bármilyen rendkívüli esemény megzavarja, az emiatt kiesett idővel a vizsgázó számára rendelkezésre álló időt meg kell növelni.

A sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó szakértői bizottság szakvéleményével megalapozott kérésére, a főigazgató engedélye alapján időhosszabbítást, segédeszköz használatát engedélyezheti. Indokolt esetben írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tehet, vagy a szóbeli vizsgát írásban teheti le.

A **magántanuló** felkészítéséről a szülő gondoskodik, a tanuló egyénileg készül fel. A magántanuló a főigazgató előzetes engedélyével vehet részt a tanórai vagy egyéb foglalkozásokon, s osztályozó vizsgán ad számot tudásáról.

A szabályosan megtartott tanulmányok alatti vizsga nem ismételtető.

Tanulmányok alatti vizsga független vizsgabizottság előtt is tehető.

A független vizsgabizottság előtt letehető tanulmányok alatti vizsgát a kormányhivatal szervezi.

A tanuló - kiskorú tanuló esetén a szülője - a félév vagy a tanítási év utolsó napját megelőző harmincadik napig, hiányzás esetén a nevelőtestületi engedély megadását követő öt napon belül jelentheti be, ha osztályzatának megállapítása céljából független vizsgabizottság előtt kíván számot adni tudásáról.

A tanuló - kiskorú tanuló esetén a szülője - a bizonyítvány átvételét követő tizenöt napon belül kérheti, hogy amennyiben bármely tantárgyból javítóvizsgára utasították, akkor azt független vizsgabizottság előtt tehesse le.

3.5.4 A tanulói jogviszony megszűnése

Megszűnik a tanulói jogviszony

- ha a tanulót másik iskola átvette, az átvétel napján,
- a gimnáziumi tanulmányok esetén az utolsó évfolyam elvégzését követő első érettségi vizsgaidőszak utolsó napján,
- technikai tanulmányok esetén az utolsó középiskolai évfolyam elvégzését követő első érettségi vizsgaidőszak utolsó napján, ha a tanuló a szakképzésben nem kíván

továbbtanulni, vagy a továbbtanuláshoz szükséges feltételek hiányában nem tanulhat tovább,

- a tankötelezettség megszűnése után - ha a szülő a tanuló egyetértésével, nagykorú tanuló esetén a tanuló írásban bejelenti, hogy kimarad -, a bejelentés tudomásulvételének napján,
- ha a tanuló tanulói jogviszonyát - a tanköteles tanuló kivételével - fizetési hátralék miatt a főigazgató a szülő, nagykorú tanuló esetén a tanuló eredménytelen felszólítása és a tanuló szociális helyzetének vizsgálata után megszünteti, a megszüntetés tárgyában hozott döntés jogerőre emelkedésének napján, kivéve, ha a tanuló hátrányos helyzetű,
- ha - a tanköteles tanuló kivételével - a tanuló a tanév kötelező foglalkozásairól a jogszabályban meghatározott időnél igazolatlanul többet mulasztott,
- ha a kizárás az iskolából fegyelmi határozat érvénybe lép, jogerőre emelkedésének napján,
- ha a főigazgató a tanítási év utolsó napján egyoldalú nyilatkozattal megszünteti annak a tanulónak a tanulói jogviszonyát, aki nem tanköteles, amennyiben ugyanannak az évfolyamnak a tanulmányi követelményeit második alkalommal nem teljesítette
- ha a főigazgató a tanítási év utolsó napján egyoldalú nyilatkozattal megszünteti annak a tanulónak a tanulói jogviszonyát, aki a nappali rendszerű iskolai oktatásban nem vehet részt, feltéve, hogy az iskolában nincs felnőttoktatás, vagy a tanuló abban nem kíván részt venni.
- ha a nevelési-oktatási intézmény jogutód nélkül megszűnik.

3.5.5 Szakképzésben megszűnik a tanulói jogviszony ha

- ha a tanulót másik szakképző intézmény vagy köznevelési intézmény átvette, az átvétel napján,
- az utolsó évfolyam elvégzését igazoló bizonyítvány kiállítása napján, kivéve, ha a tanuló az utolsó évfolyamot követő első szakmai vizsgaidőszakban szakmai vizsgát tesz, akkor a szakmai vizsgaidőszak utolsó napján,
- ha a tanuló tanulmányainak folytatására egészségileg alkalmatlanná vált és
  - a tanuló a tanulmányait nem kívánja a szakképző intézményben tovább folytatni, a bejelentés tudomásulvételének napján,

- a szakképző intézményben nem folyik másik megfelelő szakképzés vagy a továbbtanuláshoz szükséges feltételek a szakképző intézményben nem adóttak, az erről szóló határozat véglegessé válásának napján,
- a tankötelezettség megszűnése után, ha a tanuló – kiskorú tanuló a törvényes képviselője egyetértésével – írásban bejelenti, hogy kimarad, a bejelentés tudomásulvételének napján,
- ha a jogviszonyt – a tanköteles tanuló és a hátrányos helyzetű tanuló kivételével – fizetési hátralék miatt a főigazgató a tanuló – kiskorú tanuló esetén a kiskorú tanuló törvényes képviselőjének – eredménytelen felszólítása és a tanuló szociális helyzetének vizsgálata után megszünteti, a megszüntetésről szóló határozat véglegessé válásának napján,
- ha a tanuló – a tanköteles tanuló kivételével – a szakképző intézmény kötelező foglalkozásairól a jogszabályban meghatározott időnél igazolatlanul többet mulasztott, az erről szóló határozat véglegessé válásának napján,
- ha a tanulóval szemben kizárás a szakképző intézményből fegyelmi határozatot hoztak, az erről szóló határozat véglegessé válásának napján,
- ha a nem magyar állampolgárságú tanuló külföldre távozik, a bejelentés tudomásulvételének napján.

3.6 Az iskolai beszámoltatások formái, rendje, korlátai

A tanulók tudásának mérése

A mért terület	A mérés eszköze
1 tanórai tananyag számonkérése	szóbeli v. írásbeli felelet, teszt, feladatlap
Néhány tanórát átfogó tananyag	szóbeli felelet, dolgozat, házi dolgozat
Egy témakör tananyaga	témazáró dolgozat, projekt (pl. rajz, mozgóképismeret) gyakorlati produktum értékelése
1 tanév anyagából	Évfolyamdolgozat, évfolyamvizsga
több tanév anyagából	Belső vizsga idegen nyelvből a 10., ill. a 11. évfolyamon
készségek, képességek vizsgálata	országos kompetenciamérések
a 9-12. évfolyam helyi tantervi	érettségi vizsga

követelményeinek való megfelelés	
szakképző évfolyamokon a szakmai követelményeknek való megfelelés	szakmai vizsga

Az előző tanórai tananyag számonkérése előzetes bejelentést nem igényel a szaktanár részéről, de a felmérő dolgozatok és témazáró dolgozatok megíratását legalább 1 héttel előbb a szaktanár köteles bejelenteni. Egy munkanapon legfeljebb 1 témazáró dolgozat íratható. A mulasztással, a számonkérések pótlásával kapcsolatos követelményeket minden szaktanár a tanév elején pontosan ismerteti a tanulókkal.

3.7 Vizsgák

3.7.1 Felvételi vizsgák (lásd. a Helyi tanterv 5-ös pontja)

3.7.2 Intézményi belső vizsgák

Célja:

- hogy a diákok kisebb területen bizonyíthassák rátermettségüket, hozzáértésüket
- kellő vizsgarutint szerezzenek, megtanulják a vizsgára készülés módszerét

Szerepe:

- Fontos szerepe van a pályaorientációban.
- Iskolai szerepe: elemzésük segítséget ad a kiválasztott tanterv bevalásának ellenőrzéséhez.

Rendszere

Tantárgyak	Évfolyamok/osztályok	A vizsga jellege
Angol nyelv	A technikum és általános tantervű gimnáziumi osztályok számára a 11. évfolyam végén, az emelt szintű idegen nyelvi osztályok számára a 10. év végén	írásbeli és/vagy szóbeli vizsga
2. idegen nyelv	11. évfolyam végén	írásbeli és szóbeli vizsga
Irodalom	10-12. évfolyamok	írásbeli (10. évf. elején), szóbeli (11-12. évf. elején)
Matematika	9-11. évfolyamok	írásbeli tanévzáró dolgozat

3.7.3 Tanulmányok alatti vizsgák

A tanulmányok alatti vizsgák szabályozásáról a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 64-73. §-a rendelkezik. Helyben szabályozandók a vizsga részei, követelményei és az értékelés.

A tanulmányok alatti vizsgákat az adott intézményben vagy külön kérésre a Kormányhivatal által szervezett független vizsgabizottság előtt lehet tenni.

Intézmény által szervezett tanulmányok alatti vizsgák

A vizsgák típusai

- **Osztályozó vizsga**

Osztályozó vizsgát kell tenni a félévi és tanév végi osztályzatának megállapításához annak a tanulónak, ha

- felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól,
- tanulmányait magántanulóként folytatja,
- engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,
- az iskolai nevelés-oktatás általános műveltséget megalapozó szakaszában az igazolt és az igazolatlan mulasztása együttesen a 250 tanítási órát meghaladja,
- egy adott közismereti tantárgyból a tanítási órák harminc százalékánál többet mulasztott,
- az iskolai nevelés-oktatás szakképesítés megszerzésére felkészítő szakaszában a szakmai elméleti órák húsz százalékánál többet mulasztott, és emiatt a tanuló teljesítménye nem volt érdemjeggyel értékelhető, kivéve ha a nevelőtestület engedélyezi az osztályozó vizsgát. A nevelőtestület az osztályozó vizsga letételét akkor tagadhatja meg, ha a tanuló igazolatlan mulasztásainak száma meghaladja a húsz tanórai foglalkozást, és az iskola eleget tett az értesítési kötelezettségének. **(A szakmai gyakorlatokról való mulasztásnak más jogkövetkezményei vannak.)**
- ha a tanuló mulasztásainak száma már az első félév végére meghaladja a meghatározott mértéket, és emiatt teljesítménye nem volt érdemjeggyel értékelhető,
- előrehozott érettségi vizsgát kíván tenni olyan tantárgyból, amelynek a tanítása az intézmény helyi tanterve szerint csak magasabb évfolyamon fejeződik be. Ilyenkor a hiányzó év/évek tananyagából kell az írásbeli érettségi vizsgák megkezdéséig osztályozó vizsgát tennie. Sikeres osztályozó és előrehozott érettségi vizsga esetén az adott tantárgyból a tanulmányok megrövidítésére is engedélyt kap a tanuló.

Osztályozó vizsgának számít - a szakképzésre vonatkozó rendelkezések szerint - szervezett beszámoltató vizsga is.

Az osztályozó vizsgát megismételni, eredményén javítani nem lehet. A tanítási év végén osztályozatlan tanuló nem tehet osztályozó vizsgát, csak javítóvizsgát. Ha a szabályosan megtartott javítóvizsgája elégtelen, tanévet kell ismételnie.

Az osztályozó vizsga egy adott tantárgy és egy adott évfolyam tantárgyi követelményeinek teljesítésére vonatkozik.

- **Különbözeti vizsga**

Különbözeti vizsgát kell tenni annak a tanulónak, aki tanulmányait intézményünkben kívánja folytatni és az előző iskolában nem tanulta a helyi tantervünk által az egyes évfolyamokra megállapított óraszámában az adott tantárgyat, vagy intézményen belül másik tagozaton, szakon kíván továbbtanulni.

Különbözeti vizsgát abból a tantárgyból vagy tantárgyrészből kell tennie a tanulónak, amely tanult tantárgyak éves óraszámainak összege kevesebb, mint iskolánk helyi tantervében az egyes tagozatokon és szakokon szereplő tantárgyi óraszám. Ugyancsak különbözeti vizsgát kell tenni a nem tanult tantárgyakból is, amely tantárgy tananyag ismerete, feltétele a sikeres továbbhaladásnak, a magasabb évfolyamba lépésnek.

A különbözeti vizsga tantárgyainak, tartalmának meghatározása során mindig egyedileg kell a főigazgatójának határozatot hoznia a jelentkező tanuló ügyében.

A különbözeti vizsgákra tanévenként legalább két vizsgaidőszakot kell kijelölni.

- **Javítóvizsga**

A tanulónak javítóvizsgán kell számot adni tudásáról, ha

- a tanév végén – legfeljebb három tantárgyból - elégtelen osztályzatot kapott,
- a tanuló az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felrható okból igazolatlanul távol maradt, vagy a vizsgáról engedély nélkül távozik, azt nem fejezte be, illetve az előírt időpontig nem tette le,
- az osztályozó vagy különbözeti vizsgán elégtelen osztályzatot kapott.

A vizsgázó javítóvizsgát a főigazgató által meghatározott időpontban, augusztus 15-től augusztus 31-ig terjedő időszakban tehet.

Szakmai gyakorlatból akkor lehet javítóvizsgát tenni, ha a gyakorlati képzés szervezője azt engedélyezte.

- **Pótló vizsga**

Pótló vizsgát tehet a tanuló, ha az osztályozó, különbözeti vagy javítóvizsgáról neki fel nem róható okból igazoltan elkésik, távol marad vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik mielőtt a válaszadást befejezné.

A pótló vizsgát lehetőleg ugyanabban a vizsgaidőszakban kell megszervezni. Pótló vizsgát csak az elmaradt vizsgarészekből kell tenni. Ha a vizsgázó a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, a vizsgakérdésekre adott addigi válaszát értékelni kell.

A tanulmányok alatti intézményi vizsgákkal kapcsolatos általános szabályok

Az iskolában a vizsgák a főigazgató által megbízott vizsgabizottság előtt zajlanak, amely legalább háromtagúak. A vizsga reggel 8 óra előtt nem kezdődhet el és legfeljebb tizenhét óráig tarthat. A vizsgák írásbeli, szóbeli, illetve gyakorlati vizsgatevékenységekből állhatnak.

Az egyes tantárgyak vizsgatevékenységei

tantárgy	írásbeli	szóbeli	gyakorlati
magyar nyelv	x		
irodalom	x	x	
történelem	x	x	
idegen nyelv	x	x	
matematika	x		
biológia	x	x	
kémia	x	x	
fizika	x		
földrajz	x	x	
ének-zene	x		
vizuális kultúra, rajz	x		
etika	x		
dráma és tánc	x		
digitális kultúra	x		x
testnevelés			x
szakmai elméleti tantárgyak	x	x	

szakmai gyakorlati tantárgyak			X

Az egyes tantárgyak évfolyamonkénti követelményeit a helyi tanterv tartalmazza.

Írásbeli vizsga

Írásbeli vizsga egy vizsgázónak egy vizsganapra legfeljebb három tantárgyból szervezhető. A vizsgák között a tanuló részére legalább tíz, legfeljebb harminc perc pihenőidőt kell biztosítani. A harmadik vizsga megszervezhető pótló vizsgaként is. Az írásbeli vizsga ideje vizsgatárgyanként 60 perc.

Az írásbeli feladatlapot a kérdező szaktanár állítja össze a munkaközösség-vezetővel történt egyeztetés után.

Az írásbeli feladatlapokat az iskola bélyegzőjével kell ellátni és a megíratásig titkosan kell kezelni.

A feladatlapon fel kell tüntetni a tantárgyat, a szerzhető pontszámot, a vizsgázó nevét és az időpontot. A vizsgán használható segédeszközöket a szaktanár tájékoztatása alapján a vizsgázó hozza magával.

Az írásbeli dolgozatot, feladatlapot a szaktanár piros tollal javítja, a hibák megjelölésével értékeli és aláírásával látja el. Az írásbeli vizsgáról jegyzőkönyv készül a megfelelően kialakított ülésrenddel, az esetleg előforduló rendkívüli események, szabálytalanságok leírásával, a dolgozatokat beszedő felügyelőtanár aláírásával. A kijavított írásbeli feladatlapok osztályzatait a javító tanár rávezeti a jegyzőkönyvre és aláírja azt.

Amennyiben az írásbeli vizsgát bármilyen rendkívüli esemény megzavarja, az emiatt kiesett idővel a vizsgázó számára rendelkezésre álló időt meg kell növelni. A sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó részére, a szakértői bizottság szakvéleményére alapozva a főigazgató engedélye alapján időhosszabbítás, segédeszköz használata engedélyezhető. Indokolt esetben az írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tehet, vagy a szóbeli vizsgát írásban teljesítheti.

Szóbeli vizsga

A szóbeli vizsgát az iskola tanáraiból alakított, legalább 3 tagú vizsgabizottság előtt kell megtartani (elnök, kérdező tanár, ellenőrző tanár). Az elnöki teendőket a főigazgató megbízottja látja el. A szóbeli vizsgán a vizsgázó alkalomhoz illő öltözetben, legalább 15 perccel a meghirdetett vizsgakezdés előtt érkezik meg. A vizsgabizottság jelenlétében tantárgyanként

tételt húz, kiválasztja a hozzá tartozó segédeszközt, majd (az idegen nyelv kivételével) legalább 30 perc felkészülési idő után önállóan felel. A szóbeli feleltetés időtartama nem lehet több 15 percnél. Ha a vizsgázó a húzott tétel anyagából teljesen tájékozatlan, az elnök egy alkalommal póttételt húzat.

A következő vizsgatárgy tételhúzása előtt a vizsgázónak legalább 15 perc pihenőideje van, ez alatt elhagyhatja a vizsgatermet. Egy napon legfeljebb 3 vizsgatárgyból szóbelizhet a vizsgázó. A szóbeli felelet végén az elnök rávezeti a javasolt és a végleges értékelést a jegyzőkönyvre melyet a tagokkal együtt aláírnak.

Gyakorlati vizsga

Egy adott vizsgaidőszakban a tanuló több évfolyam anyagából is tehet osztályozó vizsgát az egyes évfolyamok vizsgakövetelménye alapján, melyeket külön kell adminisztrálni a vizsgajegyzőkönyvben.

Az értékelés helyi rendje

A tanulmányok alatti vizsgák értékelést a vizsgatevékenységek összesített %-os teljesítménye alapján kell meghatározni. Azoknál a vizsgáknál, amelyeknél írásbeli és szóbeli vizsgatevékenység is van a szóbeli vizsgára való bocsátás feltétele az írásbeli vizsgán elért minimum 15 %-os teljesítés.

Azon tantárgyak esetében, amelyek értékelése a tantárgy helyi tantervében, illetve az értékelés helyi rendjében nincsen egyedileg, az érintett munkaközösség által szabályozva, az osztályozó, különbözeti, javító és pótló vizsgáknál adható osztályzatokat az alábbiak szerint alakítjuk ki:

5	80-100%
4	60-79%
3	45-59%
2	30-44%
1	0-29%

A vizsga eredménye és dokumentálása

A vizsga eredményének kihirdetése az adott vizsganapon történik.

A vizsgák eredményét az osztályfőnök írja be a naplóba, a törzslapra és a bizonyítványba a megfelelő záradék alkalmazásával melyet a főigazgató ír alá.

A vizsgákról jegyzőkönyvet kell vezetni, melyet az iskola irattárában 5 évig meg kell őrizni. A jegyzőkönyv melléklete a vizsgázó írásbeli dolgozata és feladatlapja, valamint a tanuló szóbeli felkészülés alatti jegyzetei. A szülő, a fenti dokumentumba kérésre betekinthez. A dolgozatok egy év múlva selejtezhethők.

A szabályosan megtartott tanulmányok alatti vizsga nem ismételhethető, eredménye végleges.

A tanulmányok alatti vizsgán elért eredmény csak akkor támadható meg, ha az intézmény nem a pedagógiai programban meghatározott követelményeket kéri számon, vagy a vizsgáztatás során olyan eljárási hiba történt, amely vélhetőleg a tanuló teljesítményét hátrányosan befolyásolta.

A vizsgán történt bármely szabálytalanság esetén az érettségi vizsgaszabályzatban leírtaknak megfelelően kell eljárni.

Vizsgaidőszakok

A tanulmányok alatti vizsgát a rendes vizsgaidőszakokban lehet letenni.

Osztályozó vizsgát az iskola tanítási év (szorgalmi idő: szeptember 1-jétől a következő év június 15-éig terjedő időszak) során bármikor szervezhet.

A vizsgaidőszakok a következők:

Félévi: a félév utolsó napja előtt két tanítási hét,

Tavaszi: az aktuális tanév rendjében szereplő május-júniusi érettségi vizsgaidőszak első vizsganapját megelőző második hét (öt tanítási nap),

Év végi: az utolsó tanítási nap előtti két tanítási hét,

Javítóvizsga ideje: augusztus 15-31 közötti időszak.

Független vizsgabizottság előtt zajló vizsga

A független vizsgabizottság előtt letehető tanulmányok alatti vizsgát a közoktatási feladatkörében eljáró oktatási hivatal, szakmai-elméleti és szakmai-gyakorlati vizsgatantárgyak esetén pedig a szakképesítésért felelős miniszter által kijelölt intézmény szervezi. A tanuló - kiskorú tanuló szülője aláírásával - a félév, illetve a szorgalmi idő utolsó napját megelőző harmincadik napig jelentheti be, ha osztályzatának megállapítása céljából független vizsgabizottság előtt kíván számot adni tudásáról. A bejelentésben meg kell jelölni, hogy milyen tantárgyból kíván vizsgát tenni. Az iskola főigazgatója a bejelentést öt napon belül továbbítja a vizsgáztatásra kijelölt intézménynek, amelyik az első félév, illetve a szorgalmi idő

utolsó hetében szervezi meg a vizsgát. A tanuló - kiskorú tanuló esetén a szülő aláírásával - a bizonyítvány átvételét követő tizenöt napon belül kérheti, hogy javítóvizsgát független vizsgabizottság előtt tehessen. Az iskola a kérelmet hét napon belül továbbítja a vizsgáztatásra kijelölt intézménynek. Ha a tanuló független vizsgabizottság előtt vagy vendégtanulóként ad számot tudásáról, a vizsgabizottság, illetőleg a vizsgáztató iskola törzslapi bejegyzés céljából értesíti azt az iskolát, amelyikkel a tanuló tanulói jogviszonyban áll. A tanuló magasabb évfolyamra lépéséről - figyelembe véve a független vizsgabizottság által adott, illetve a vendégtanulóként szerzett osztályzatot - az az iskola dönt, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll.

BELSŐ VIZSGÁK IRODALOMBÓL

A humán munkaközösség a 10-12. évfolyamon évente évfolyamvizsgákat tart irodalom tantárgyból, amelynek célja a kétszintű érettségire történő még hatékonyabb felkészítés. A megmérettetések anyagát mindig az előző tanévben tanult ismeretek alapján állítjuk össze. Az évfolyamvizsgákat a tanév elején, legkésőbb az őszi szünet kezdetéig lebonyolítjuk, a vizsga anyagát pedig az azt megelőző tanév végén a diákok tudomására hozzuk.

A VIZSGÁK SZERVEZÉSE AZ EGYES ÉVFOLYAMOKON:

10. évfolyam

Írásbeli vizsgát tartunk a 9. évfolyam tananyagából, amelyet 200 %-os érdemjeggyel értékelünk. A vizsga időtartama 45 perc.

11. évfolyam

Szóbeli vizsgát szervezünk a 10. évfolyam tananyagából kijelölt 5—8 tételből, ahol az érettségihez hasonlóan önálló tételkifejtést várunk a diákoktól. Az értékelést 50 pontban maximáltuk, amely a következőképpen oszlik meg:

Tartalom	Felépítés	Fogalomhasználat
25 pont	10 pont	15 pont

A vizsgát 300 %-os érdemjeggyel értékeljük a következő százalékos megoszlás alapján:

90—100%	Jeles
70—89%	Jó
50—69%	Közepes
30—49%	Elégséges
0—29%	Elégtelen

12. évfolyam

Szóbeli vizsgát szervezünk a 11. évfolyam anyagából. A vizsga szervezésére és értékelésére a 11. évfolyamban tartott megmérettetés alapelvei érvényesek.

BELSŐ VIZSGÁK MATEMATIKÁBÓL

A 2017/2018. tanévtől a 9-11. évfolyamok tanulói tanévzáró évfolyamdolgozatot írnak matematikából az adott tanév anyagából. Az írásbelit májusban szervezzük, időtartama: 2x45 perc, értékelése a témazáró dolgozatok súlyozásának (2-es) felel meg.

Az érettségiző osztályok az utolsó évben a tavaszi szünetet követő héten egységes feladatsorú (3-as súlyozású) próba érettségi dolgozatot írnak matematikából. A vizsga szervezése, a dolgozatok értékelése az érettségi vizsgakövetelmények és vizsgaleírás alapján történik.

9.-es záródolgozat matematikából

A 9.-es tanév végén a diákok éves záródolgozatot írnak matematikából, amely két feladatlapból áll. Ennek időtartama 2x45 perc. Az első feladatlap 10-12 feladatot tartalmaz, amely az alapfogalmak, definíciók, egyszerű összefüggések ismeretét ellenőrzi. A második rész három hosszabb, összetettebb feladatot tartalmaz.

Az írásbeli feladatlap tartalmi jellemzői:

Halmazok	17,5 %
Hatvány, betűs kifejezések alkalmazása egyenletmegoldás, függvényábrázolás során	14 %
Arányosság, százalékszámítás	12 %
A függvény fogalma, függvénytulajdonságok	12,5 %

Elsőfokú egyenletek, egyenlőtlenségek, egyenletrendszerek	17,5 %
Geometria	26,5 %

Ezek az arányok csak hozzávetőlegesek, hiszen a feladatok jelentős része több témakörbe is besorolható, összetett ismeretekre épül.

10.-es záródolgozat matematikából

A 10. tanév második félévének végén a diákok éves záródolgozatot írnak matematikából, amely két feladatlapból áll. Ennek időtartama 2x45 perc. Az első feladatlap 10-12 feladatot tartalmaz, amely az alapfogalmak, definíciók, egyszerű összefüggések ismeretét ellenőrzi. A második rész három hosszabb, összetettebb feladatot tartalmaz.

Az írásbeli feladatlap tartalmi jellemzői:

Matematikai logika	10 %
Hatvány, gyök	10 %
A függvény fogalma, függvénytulajdonságok	3 %
Másodfokú egyenletek, egyenlőtlenségek	11,5 %
Geometria	36 %
Kombinatorika, gráfok	11,5 %
Valószínűségszámítás	8 %
Leíró statisztika	10 %

Ezek az arányok csak hozzávetőlegesek, hiszen a feladatok jelentős része több témakörbe is besorolható, összetett ismeretekre épül.

11.-es záródolgozat matematikából

A 11. tanév második félévének végén a diákok éves záródolgozatot írnak matematikából, amely két feladatlapból áll. Ennek időtartama 2x45 perc. Az első feladatlap 10-12 feladatot tartalmaz, amely az alapfogalmak, definíciók, egyszerű összefüggések ismeretét ellenőrzi. A második rész három hosszabb, összetettebb feladatot tartalmaz.

Az írásbeli feladatlap tartalmi jellemzői:

Matematikai logika	10 %
--------------------	------

Hatvány, gyök	10 %
A függvény fogalma, függvénytulajdonságok	3 %
Másodfokú egyenletek, egyenlőtlenségek	11,5 %
Geometria	36 %
Kombinatorika, gráfok	11,5 %
Valószínűségszámítás	8 %
Leíró statisztika	10 %

Ezek az arányok csak hozzávetőlegesek, hiszen a feladatok jelentős része több témakörbe is besorolható, összetett ismeretekre épül.

Próbaérettségi matematikából

A 12. évfolyam második félévében a diákok próbaérettségit írnak matematikából, amely két feladatlapból áll. Ennek időtartama 45+135 perc a májusi érettségihez hasonlóan.

Az írásbeli feladatlap tartalmi jellemzői:

Gondolkodási módszerek, halmazok, logika, kombinatorika, gráfok	20 %
Számelmélet, algebra	25 %
Függvények, az analízis elemei	15 %
Geometria, koordinátageometria, trigonometria	25 %
Valószínűségszámítás, statisztika	15 %

Ezek az arányok csak hozzávetőlegesek, hiszen a feladatok jelentős része több témakörbe is besorolható, összetett ismeretekre épül.

A záródolgozatok és a próbaérettségi értékelése az érettségi százalékok szerint történik, súlyozása 200 %-os.

80 – 100 %	jeles (5)
60 – 79 %	jó (4)
40 – 59 %	közepes (3)
25 – 39 %	elégséges (2)
0 – 24 %	elégtelen (1)

ÉVFOLYAMVIZSGA ANGOL NYELVBŐL

Tartalmi elemek és a vizsga lebonyolítása

Az évfolyamvizsga a tanulók számára lehetőséget biztosít arra, hogy egy valós vizsgahelyzet keretein belül szerezzenek jártasságot a középszintű érettségi vizsga feladattípusaiban. Emelt tantervű gimnáziumi osztályok esetén 10. évfolyamon, általános tantervű gimnáziumi osztályok és technikumi osztályok esetén pedig 11. évfolyam valósul meg a mérés.

- **A vizsga időpontja: az adott tanév március-májusi időszaka**
- A vizsga felépítése: ÍRÁSBELI és/vagy SZÓBELI vizsgarész

	írásbeli vizsgarész	szóbeli vizsgarész
10. évfolyam emelt idegen nyelvi képzés		x
11. évfolyam gimnáziumi képzés	x	x
12. évfolyam technikumi képzés	x	x

ÍRÁSBELI VIZSGA: az egyes évfolyamok minden tanulója számára, szintnek, csoportnak megfelelő, szaktanári döntés alapján összeállított feladatsor, amely a közép és emelt szintű írásbeli érettségi vizsgákhoz nyelvileg és témaválasztásában is hasonló feladatokat tartalmaz. A feladatok kiválasztásánál, a vizsgafeladatsor összeállításánál a középszintű, valamint szintnek és csoportnak megfelelően az emelt szintű érettségi vizsgákhoz megfogalmazott központi elvárásokat vesszük figyelembe.

Az írásbeli vizsga terjedelme és időkerete az érettségi vizsgákénál szűkebb: 2x 45 perc.

Az írásbeli vizsgarész során a készségek mérése is szűkebb keretek között történik. A tanulók tudásszintjének felmérésekor a 4 alapkészség (olvasott szövegértés, hallott szövegértés, nyelvhelyesség, íráskészség) közül minimum 3 szerepel, amelyről a munkaközösség tagjai

minden évben közösen döntenek. A feladatsorok javítása szintén a közösen elkészített javítási útmutató szerint történik.

Az írásbeli vizsga után a legalább 12%-ot teljesítő tanulók bocsáthatók szóbeli vizsgára. A 12% alatti eredmény elégtelen osztályzatot jelent. Hasonlóan sikertelen a vizsga, ha a tanuló a szóbeli vizsgarészen nem éri el a minimum 12 %-ot. Az írásbeli vizsga százalékos eredményei a tanulók számára nyilvánosak, a kijavított dolgozatok a szaktanároknál megtekinthetők.

SZÓBELI VIZSGA: az egyes évfolyamok minden tanulója számára szintnek és csoportnak megfelelő, előre elkészített, a tanuló számára ismeretlen feladatokat tartalmazó szóbeli vizsgafeladatsor (tétel). A tételeket a szaktanár állítja össze emelt szintű idegen nyelvi képzésben résztvevő osztály esetében figyelembe véve a 9-10., általános gimnáziumi osztályoknál a 9-11. évfolyamokra kidolgozott helyi tanterveket, a középszintű és emelt szintű érettségi témaköreit, és az adott évfolyamon használt tankönyveket a konkrét csoportra vonatkozó tanmenetek által meghatározott haladási ütem szerint.

A vizsgakövetelményeket és a középszintű, valamint emelt szintű érettségi vizsgáékéval egyező témaköröket az adott tanév **októbere folyamán ismertetni kell a tanulókkal.**

A szóbeli vizsga időkerete. 13 – max. 15 perc

A szóbeli vizsga a szaktanár(ok) jelenlétében folyik. A 11. évfolyam gimnáziumi, valamint a 12. évfolyam technikumi képzésben résztvevő diákok esetében az írásbeli és szóbeli vizsgarészek 50-50%-ban adják a vizsga összpontszámát, a százalékos eredmény a középszintű érettségi vizsgáékéval egyező módon váltódik 3-as súlyozású érdemjegyre. Az írásbeli feladatlapokat és az írásbeli és szóbeli eredményeket tartalmazó pontozólapokat a szaktanárok összegyűjtik, és az intézmény megőrzi.

A 10. évfolyam esetében az emelt nyelvi osztályban **csak a szóbeli vizsga** eredménye adja az évfolyam vizsga érdemjegyet, amely 3- as súlyozású. A 10. évfolyamon a szóbeli vizsga szintje angol nyelvben B1-B2. Az értékelés százalékos küszöbeit a szaktanár határozza meg.

Osztályozóvizsga követelményei

A helyi tantervben megfogalmazott elvárásoknak megfelelő, a tanévek anyagát lefedő feladatlap és szóbeli vizsgaanyag.

Az osztályozó vizsga értékelése az alábbiak szerint történik:

0 – 29 %	elégtelen (1)
30 – 49 %	elégséges (2)
50 – 69 %	közepes (3)
70 – 84 %	jó (4)
85 -100 %	jeles (5)

ÉVFOLYAMVIZSGA NÉMET ÉS OLASZ NYELVBŐL

A 11. évfolyamon szervezett német nyelvi tantárgyi vizsga célja az érettségi vizsgára történő hatékonyabb felkészülés elősegítése.

Az évfolyamvizsga megszervezése hasznos a tanulók számára egy évvel az érettségi vizsgák előtt. A tanulók eddigi ismereteiket célirányosan, az érettségi vizsga tematikája és felépítése alapján tudják ismételni. Az évfolyamvizsgákra történő készülés során jártasságot és magabiztosságot szereznek.

Kifejezetten javasoljuk a vizsgán való részvételt a 11. évfolyam azon tanulóinak minden képzési típusban, akik német nyelvből szándékoznak 12. évfolyamon érettségi vizsgát tenni. Azok a tanulók, akik 11. évfolyamon előrehozott érettségi vizsgát tesznek, nem vesznek részt az évfolyamvizsgán német nyelvből, ők osztályozó vizsgát kötelesek tenni.

Tartalmi elemek és a vizsga lebonyolítása

A vizsga időpontja: az adott tanév március-április időszaka

A vizsga felépítése: ÍRÁSBELI és SZÓBELI vizsgarész

ÍRÁSBELI VIZSGA: az évfolyam minden tanulója számára egységes feladatsor, amely a középszintű írásbeli érettségi vizsgákhoz nyelvileg és témaválasztásában is hasonló feladatokat tartalmaz. A feladatok kiválasztásánál, a vizsgafeladatsor összeállításánál a középszintű érettségi vizsgákhoz megfogalmazott központi elvárásokat vesszük figyelembe.

Az írásbeli vizsga terjedelme és időkerete az érettségi vizsgákénál szűkebb: 90 perc.

Az írásbeli vizsgarész során a készségek mérése is szűkebb keretek között történik. A tanulók tudásszintjének felmérésekor a 4 alapkészség (olvasott szövegértés, hallott szövegértés, nyelvhelyesség, íráskészség) közül minimum 3 szerepel, amelyről a munkaközösség tagjai

minden évben közösen döntenek. A feladatsorok javítása szintén a közösen elkészített javítási útmutató szerint történik.

Az írásbeli vizsga után a legalább 12%-ot teljesítő tanulók bocsáthatók szóbeli vizsgára. A 12% alatti eredmény elégtelen osztályzatot jelent. Hasonlóan sikertelen a vizsga, ha a tanuló a szóbeli vizsgarészen nem éri el a minimum 12 %-ot.

Az írásbeli vizsga százalékos eredményei a tanulók számára nyilvánosak, a kijavított dolgozatok a szaktanároknál megtekinthetők.

SZÓBELI VIZSGA: az évfolyam minden tanulója számára egységes, 7-10 előre elkészített, a tanuló számára ismeretlen feladatokat tartalmazó szóbeli vizsgafeladatsor (tétel). A tételeket a munkaközösség tagjai állítják össze figyelembe véve a 9-11. évfolyamokra kidolgozott minimumszinteket, a középszintű érettségi témaköreit, és az adott évfolyamon használt tankönyveket a konkrét csoportra vonatkozó tanmenetek által meghatározott haladási ütem szerint. A vizsgakövetelményeket és a középszintű érettségi vizsgákéval egyező Témaköröket az adott tanév októbere folyamán ismertetni kell a tanulókkal.

A szóbeli vizsga időkerete. 13 – max. 15 perc

A szóbeli vizsga részei:

1. **társalgás** a kijelölt érettségi témák egyikére vonatkozó 3-4 kérdés segítségével
2. **situációs feladat**
3. **önálló témakifejtés vizuális segédanyag alapján** és témaindító kérdésekkel

A szóbeli vizsga 2 vizsgáztató tanár, bizottság jelenlétében folyik. Az írásbeli és szóbeli vizsgarészek 50-50%-ban adják a vizsga összpontszámát, a százalékos eredmény a középszintű érettségi vizsgákéval egyező módon váltódik 3-as súlyozású érdemjegyre. Az írásbeli feladatlapon és az írásbeli és szóbeli eredményeket tartalmazó pontozólapokat a szaktanárok összegyűjtik és 2 évig őrzik.

Számszerű értékelés

0 - 24 % → elégtelen (1)

25 – 39% → elégséges (2)

40 – 59 % → közepes (3)

60 – 79% → jó (4)

80 - 100% → jeles (5)

ALTERNATÍV ÉRTÉKELÉS

Az osztályozó naplóba kerülő osztályzatok kialakítására a szaktanár különböző értékelési módokat használhat. Az ún. gamifikált értékelési rendszerben a tanulói teljesítményt pontokkal értékeljük, és az egy tanulási szakaszban összeadódó pontokat váltjuk osztályzatra. Minden naplóba kerülő érdemjegy mögött változatos feladatokban szerzett, egymást kompenzáló és összeadódó értékelések állnak. Az értékelendő feladatok és pontértékeik a tanulási szakasz tervezésekor kerülnek megállapításra, majd a szakasz lezárásakor minimum egy dupla értékű osztályzat kerül a naplóba. Egy félév során legalább 3 osztályzatot kell adni ügyelve az érdemjegyek egyenletes eloszlására.

Az alternatív értékelés szempontrendszerét és szabályait a tanév elején részletesen ismertetjük a tanulókkal. A tanuló és a szülő felé a folyamatos visszajelzést a szaktanár a pontozó táblázat elérhetővé tételével és az elektronikus naplóban közzétett üzenetekkel biztosítja.

3.7.4 Érettségi vizsga, érettségi vizsgatárgyak

A jogszabályokban meghatározottak (100/1997. (VI. 13.) Korm. rendelet az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról; 40/2002. (V. 24.) OM-rendelet az érettségi vizsga részletes követelményeiről) értelmében érettségi vizsga a tanulói jogviszony keretében, az érettségi bizonyítvány megszerzése előtt abból a vizsgatárgyból tehető, amelynek a helyi tantervben a jelentkező számára az adott tantárgyra vonatkozóan meghatározott követelményeit az érettségi vizsgára jelentkező teljesítette, tudását osztályzattal értékelték, és ezt bizonyítvánnyal igazolni tudja.

2020-tól a megváltozott rendelkezések szerint az előrehozott érettségi vizsga, mely a tanulói jogviszony fennállása alatt, az érettségi bizonyítvány megszerzése előtt egyes érettségi vizsgatárgyból első alkalommal teljesített vizsga, letehető:

- a) **idegen nyelvek esetében** a középiskolai tanulmányok teljes befejezését megelőző első vagy második tanév vizsgaidőszakaiban, ha a vizsgára jelentkező teljesítette az adott vizsgatárgy helyi tantervben meghatározott követelményeit, tudását osztályzattal értékelték, és ezt bizonyítvánnyal igazolni is tudja
- b) **digitális kultúrából** a középiskolai tanulmányok befejező tanévét megelőző második tanév május–júniusi vizsgaidőszakában, valamint az azt követő vizsgaidőszakokban

- c) olyan érettségi **vizsgatárgyból, amelyeknél** a tanuló számára az adott vizsgatárgy vizsgájára való jelentkezés feltételeinek teljesítéséhez szükséges **tantárgy, tantárgyak tanítása** a középiskola helyi tanterve szerint **a középiskolai tanulmányok befejező tanévét megelőző tanévek valamelyikében lezárul**, először a középiskolai tanulmányok befejező tanévét megelőző második tanév május–júniusi vizsgaidőszakában, valamint az azt követő vizsgaidőszakokban.

Gimnáziumi tanulóink az alábbi tantárgyakból tehetnek előrehozott érettségi vizsgát:

- ✓ **idegen nyelv** tantárgyból
  - feltétele eredményes osztályozóvizsgálal a tanulmányok lezárása
    - 11. évfolyam végén a május-júniusi vizsgaidőszak esetén április 15-30. között a 11. évfolyam és a 12. évfolyam tananyagából;
    - 11. évfolyamot követő augusztus 21- 31. közötti kijelölt időszakban (október-novemberi érettségi jelentkezés esetén) a 12. évfolyam anyagából.
  - Az osztályozóvizsga letételét az intézmény igazgatójánál a tanulónak és szülőjének/gondviselőjének írásban kell kérelmeznie. Az osztályozóvizsgát a főigazgató engedélyezi, ennek alapvető feltétele az, hogy az osztályozóvizsgára jelentkező tanuló a jelentkezést megelőző két félévben az adott idegen nyelvből „jeles” osztályzattal és idegennyelvtanárának ajánlásával rendelkezzen.

- ✓ **biológia, kémia, fizika, földrajz** tantárgyból a 11. évfolyam október-novemberi vizsgaidőszakától

Azon tantárgyak esetében, amelyek tanítása a középiskolát lezáró évfolyamon fejeződik be (pl. magyar nyelv és irodalom, matematika), előrehozott vizsga nem tehető.

Az érettségi vizsgán a gimnáziumi vizsgázónak öt – négy kötelező és legalább egy általa választott vizsgatárgyból kell - legalább középszinten – vizsgát tennie. A vizsgázó a kötelezően választott vizsgatárgy mellett további vizsgatárgyakat is választhat.

Kötelező vizsgatárgyak:

- magyar nyelv és irodalom
- történelem
- matematika

- idegen nyelv
- kötelezően választandó vizsgatárgy a tantárgyi kínálatból

A „12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról” alapján **technikumi tanulóink** számára előrehozott érettségi vizsga – a szakmai vizsga kivételével – az alábbiak szerint tehető a tanulói jogviszony fennállása alatt, az adott vizsgatárgyra vonatkozóan meghatározott követelmények teljesítését követően:

- ✓ az Nkt.-ban meghatározott bármely kötelező érettségi vizsgatárgyból – az idegen nyelv érettségi vizsgatárgy kivételével – legkorábban a tizenkettedik évfolyam május–júniusi vizsgaidőszakában,
- ✓ bármely más érettségi vizsgatárgyból és idegen nyelv érettségi vizsgatárgyból legkorábban a tizenegyedik évfolyam október–novemberi vizsgaidőszakában
- ✓ Az előrehozott érettségi vizsga a közösségi szolgálat teljesítésére tekintet nélkül megkezdhető.

Középiskolánk a közismereti oktatás két befejező évfolyamán a kötelező vizsgatárgyból biztosítja, hogy a tanulók – választásuk szerint – mind a középszintű, mind az emelt szintű érettségi vizsgára fel tudjanak készülni.

A gimnáziumi osztályainkban legalább két, a technikumi osztályainkban –a kötelező érettségi vizsgatárgyakon kívül legalább egy vizsgatárgyból lehetővé tesszük az emelt szintű érettségi vizsgára történő felkészülést a helyi tantervben meghatározottak szerint, az iskolai diákönkormányzat véleményének kikérésével. Az emelt szintre történő felkészítés mellett a kötelező érettségi vizsgatárgyakon kívül gimnáziumban legalább három, a technikumban legalább kettő vizsgatárgyból biztosítjuk a középszintű vizsgára történő felkészülést.

A 11-12. évfolyamon minden kötelező vizsgatárgyból lehetővé tesszük, hogy a tanuló emelt szintű felkészítést válasszon, s a felkészítésen résztvevők számára biztosítjuk az emelt szintű érettségire történő felkészítést. Ennek érdekében a kötelező érettségi vizsgatárgyakon kívül fizika, kémia, biológia tantárgyakból is választhatóvá tesszük az emelt szintű érettségi vizsgára történő felkészítést.

Emelt szintű felkészítések a 11-12. évfolyamon

11. évfolyam	12. évfolyam
magyar nyelv és irodalom	magyar nyelv és irodalom
matematika	matematika
történelem	történelem
idegen nyelvek (angol, német, francia, olasz)	idegen nyelvek (angol, német, francia, olasz)
biológia	biológia
kémia	kémia
fizika	fizika

A 12. évfolyamon nem választható az az idegen nyelv emelt szintű felkészítésként, amiből a tanuló a 11. év végén már emelt szintű érettségi vizsgát tett, vagy a 12.-es tanév elején jelentkezett az őszi vizsgaidőszak szintemelő vizsgájára.

Az emelt szintre történő felkészítés mellett a középszintű vizsgára történő felkészülést is több vizsgatárgyból további órákkal segítjük. A 11. évfolyamon földrajzot, biológiát, digitális kultúrát és a 2. idegen nyelvet kínáljuk választási lehetőséggé, a 12. évfolyamon pedig a kötelező érettségi tantárgyak (magyar nyelv és irodalom, matematika, történelem, idegen nyelvek) mellett földrajz, biológia, digitális kultúra, ének-zene és vizuális kultúra tantárgyakból is biztosítjuk az alaposabb felkészítést.

Középszintű felkészítések rendszere a 11-12. évfolyamon			
11. évfolyam		12. évfolyam	
kötelező vizsgatárgyak	választható vizsgatárgyak	kötelező vizsgatárgyak	választható vizsgatárgyak
magyar nyelv és irodalom	földrajz	magyar nyelv és irodalom	földrajz
matematika	biológia	matematika	biológia
történelem	2. idegen nyelvek	történelem	ének-zene
	digitális kultúra	idegen nyelvek ¹	vizuális kultúra
			digitális kultúra
			testnevelés

¹ Az 1. idegen nyelvként tanult tantárgyak csak az általános tantervű és a technikai tanulók számára, a 2. idegen nyelvként tanultak mind az általános tantervű, mind az emelt szintű idegen nyelvi osztályok számára választhatók.

A fenti lehetőségek közül minden tanulónak kötelező választania. A 11-12. évfolyam gimnáziumi tanulóinak heti négy-négy órában két-két foglalkozáson történő részvételről kell dönteniük. Abban az esetben, ha a 11. évfolyamon a két felkészítő közül az egyik természettudományos tantárgy (pl. kémia, fizika, biológia, földrajz), a gimnáziumi tanulónak a 'Természettudomány' elnevezésű tantárgy óráin nem kötelező részt vennie. A technikum tanulóik mindkét évfolyamon 1 foglalkozáson (heti 2 órában) történő részvételéről dönthetnek.

A 12. évfolyamon nem választható az az idegen nyelv középszintű felkészítésként, amiből a tanuló már előrehozott érettségi vizsgát tett. Nem választhatják továbbá középszintű felkészítésként az első tanult idegen nyelvet az emelt szintű idegen nyelvi osztály diákjai.

Az adott tanévben induló foglalkozásokat az egyes felkészítésekre jelentkezők száma, az osztályok heti időkeretének kapacitása, illetve az órarendi lehetőségek határozzák meg.

A jelentkezési folyamatot két fordulóban szervezzük. Az előzetes jelentkezés során a tanulók jelzik választásukat, s az egyes felkészítőkre történő jelentkezők számától, illetve - emelt szintű felkészítés esetén- a tanulók továbbtanulási szándékától függően a jelentkezések összesítése után döntünk az induló felkészítőkről. Órarendi és szervezési okok miatt a végleges jelentkezés során tantárgyi blokkokból választhatnak a tanulók. Az egyes tantárgyi blokkokba tartozó órák azonos időszámban lesznek. A nem induló felkészítésekre jelentkező tanulók május 20-ig az induló csoportokba történő átjelentkezéssel tudják lezárni a jelentkezési folyamatot.

Az emelt és középszintű érettségi felkészítőink iskolai tehetséggondozásunk, pályaorientációs tevékenységünk, illetve a tanulói esélyegyenlőség megteremtésének fontos színtere, ezért törekszünk minél nagyobb arányban kielégíteni diákjaink jelentkezési igényét.

Ha a tanuló olyan szakon szeretné folytatni felsőoktatási tanulmányait, amelynek két emelt szintű érettségi vizsga a bementi követelménye, s a jelentkezések függvényében kialakított tantárgyi blokkok kialakítása a tanuló részvételét nem teszi lehetővé, illetve az adott tantárgyi felkészítő a jelentkezők alacsony száma miatt nem indul, – a tanuló kérelmére - a 12. évfolyamon egyéni, tanórán kívüli foglalkozás keretében nyújtunk szaktanári segítséget a felkészüléshez.

A tanuló a választott érettségi felkészítő foglalkozáson a tanítási év végéig köteles részt venni. A szabadon választott tanórai foglalkozás az értékelés és a minősítés, a mulasztás, továbbá a magasabb évfolyamra lépés tekintetében úgy tekintendő, mint a kötelező tanítási óra. A tanuló

a tanév során egy alkalommal - Házirendünk értelmében- minden év szeptember 15-éig írásban kérheti jelentkezésének módosítását a főigazgatótól.

Ha az adott évfolyamon és az adott osztályban a tanuló óraterve főtárgyként is tartalmazza az érettségi felkészítő tantárgyat, a felkészítőn szerzett érdemjegyeket félévkor és év végén a főtárgy osztályzatába kell beszámítani. Ha a tanuló óraterve főtárgyként nem tartalmazza az érettségi felkészítő tantárgyat, a felkészítőn szerzett érdemjegyeket félévkor és év végén önálló osztályzatként kell kialakítani.

Az érettségi vizsgára a középszintű tételsorokat az alábbi jogszabályok szerint állítjuk össze:

- 100/1997. (VI. 13.) Korm. rendelet az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról
- 40/2002. (V. 24.) OM-rendelet az érettségi vizsga részletes követelményeiről

3.8 Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

A nevelőtestület véleménye szerint a tanítási-tanulási folyamat csak akkor lehet eredményes, ha a pedagógus által irányított tanóra, tanórán kívüli foglalkozások és az otthoni felkészülés, gyakorlás, tanulás egészséges arányban egészítik ki egymást. Alapvető célunk, hogy a tanuló a tanórán felfogja, megértse, bizonyos mértékig begyakorolja a tananyagot, de a középiskolai követelmények olyan magasak, hogy szükség van az anyag otthoni tanulására, a rögzítésre, a begyakorlásra. Ezért iskolánkban nem tudunk eltekinteni az írásbeli és szóbeli házi feladatok és az otthoni felkészülés megkövetelésétől.

Általános irányelvek:

- Az egy tanórára való felkészülés ideje (amely magában foglalja az írásbeli feladatok elkészítését is) átlagban ne legyen több 40 percnél egy közepes tanuló képességeihez méretezve.
- A feladatokat mindig pontosan határozzuk meg.
- Az írásbeli és szóbeli feladatokat elsősorban a tankönyv és egyéb segédletek felhasználásával lehessen megoldani.
- Ha más forrásokat is igényel a feladatok megoldása (könyvtári munka, internet) a tanulónak azt előre jelezzük, és hagyjunk több időt a feladatok elvégzésére.

- A hétféligi pihenőidőt a tanulók számára úgy biztosítjuk, hogy nem jelölünk ki aránytalanul több házi feladatot.
- Az őszi, téli és tavaszi szünet a tanulók pihenését, regenerációját szolgálja, így csak indokolt esetben adjunk számukra többletfeladatot. (Pl. 12. évfolyamosok esetén az érettségi témakörök kidolgozása, megtanulása).

3.9 A tanulók értékelése

3.9.1 Az értékelés alapelvei

- legyen személyre szóló, ösztönző hatású,
- nem lehet megtorló, fegyelmező jellegű,
- legyen folyamatos, kiszámítható és tárgyyszerű,
- a szóbeli és írásbeli értékelés egészséges aránya biztosított legyen.

3.9.2 Az értékelés feltétele

A szaktanár minden tanév első óráján a tanulókkal ismerteti a tantárgy követelményrendszerét, saját értékelési rendszerét, a hiányzások és mulasztások következményeit, a pótlási és a javítási lehetőségeket.

Az előző tanórai tananyag számonkérése előzetes bejelentést nem igényel a szaktanár részéről, de a felmérő dolgozatok és témazáró dolgozatok megíratását legalább 1 héttel előbb a szaktanár köteles bejelenteni. Egy munkanapon legfeljebb 1 témazáró dolgozat íratható. A mulasztással, a számonkérések pótlásával kapcsolatos követelményeket minden szaktanár a tanév elején pontosan ismerteti a tanulókkal.

A tanulók félévi és év végi osztályzatait a szaktanárok állapítják meg a félévi és az évközi eredmények, érdemjegyek alapján. Az osztályzatok megállapításánál a fejlődést, a javítást vagy a rontást figyelembe kell venni. Amennyiben a tanuló félévi vagy év végi osztályzatának megállapítása lényegesen eltér a folyamatos értékelés során kapott érdemjegyeiktől, úgy a szaktanár jegyét a nevelőtestület – a szaktanár meghallgatása után – a tanuló javára megváltoztathatja.

Az írásbeli felmérések (félévi, év végi, kis érettségi) eredménye nem határozhatja meg teljes mértékben a tanuló értékelését, de a munkaközösségekben elfogadott egységes értékelési rendszer szerint súlyozottan kerülhet beszámításra az osztályzat kialakításakor.

A félévi és év végi osztályzatba be kell számítani a tanulónak a tanév során végzett órai munkáját, értékelni kell önállóan végzett gyűjtőmunkáját. Ezek azonban csupán kiegészítik az

elsajátított tananyagot, nem helyettesíthetik azt. Félévkor az e-naplóban érdemjeggyel értékelünk, év végén a bizonyítványban és anyakönyvben betűvel vezetjük be az osztályzatokat. Az egyes tantárgyakból kimagasló teljesítményt nyújtó tanulók a bizonyítvány megjegyzés rovatába dicséretet kapnak.

A tanuló értékeléssel és minősítéssel kapcsolatban a szaktanárokkal szemben támasztott elvárásokat részletesen a szaktanár munkaköri leírása tartalmazza.

3.9.3 Az értékelés formái

Személyes, szóbeli értékelés

- tanítási órákon folyamatosan
- az évközi érdemjegyek, a félévi és év végi osztályzatok megállapításakor
- félévente a magatartás és a szorgalom elbírálásakor az osztályfőnök által
- szülő értekezleteken, fogadóórák alkalmával

Szöveges értékelés írásban

- a dolgozatokhoz írt rövid vélemény, tanács, bírálat
- dicséret, elmarasztalások beírása az ellenőrző könyvbe
- külső felkérésre készített vélemények, minősítés (rendőrség, bíróság, gyermekvédelem, pályázatok)

Értékelés, minősítés

A szaktanár a tanuló teljesítményét év közben érdemjegyekkel (1-5) értékeli, félévkor és év végén osztályzattal jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1) minősíti.

- A tanév végén az egész tanévben nyújtott teljesítményt értékeljük.
- A tanórai aktivitást és az önmagához mért fejlődést is figyeljük.
- Az érdemjegyhez és az osztályzathoz szóbeli értékelés is társul.
- A félévi osztályzat az ellenőrző könyvbe, az év végi a bizonyítványba kerül.

A félévi osztályzat kialakítása az első félévben szerzett érdemjegyek, az év végi osztályzat kialakítása pedig az egész évben szerzett érdemjegyek átlaga alapján történik a következő módon:

- 1,7-1,8 között adható elégséges
- 2,5-2,7 között adható közepes
- 3,5-3,7 között adható jó

- 4,5-4,7 között adható jeles

Az átlagszámítás során a témazáró dolgozatok érdemjegye kettő érdemjegynek számít.

A minimális érdemjegyek száma a heti óraszám szerint:

- 1 órás tantárgy   3 érdemjegy/félév
- 2 órás tantárgy   4 érdemjegy/félév
- 3 órás tantárgy   5 érdemjegy/félév
- 4 vagy több órás tantárgy   minimum 6 érdemjegy/félév

3.9.4 A magatartás és a szorgalom minősítési rendszere

Tanulóink személyiségfejlődésének, neveltségi szintjük értékelésének fontos eszköze magatartásuk és szorgalmuk minősítése. Fontos alapelvnek tekintjük, hogy a magatartás és a szorgalom minősítése legyen ösztönző és nevelő hatású, segítse a tanulókat a helyes önértékelés, önismeret kialakításában. Az értékeléskor vegyük figyelembe a tanuló életkori sajátosságait. A minősítési rendszerrel célunk az egységes szemléletű értékelés megvalósításának segítése.

A minősítés eljárásrendje:

Az osztályfőnök az általa gyűjtött információk alapján a félévi, illetve az év végi osztályozó értekezleten javaslatot tesz az egyes tanulók minősítési fokozatára.

A minősítések kialakításában az osztályfőnök támaszkodik az osztályban tanító tanárok, az osztály-diákbizottság véleményére és a minősítést megvitatja az osztályközösséggel, valamint az érintett tanulóval.

Változtatni kell annak a tanulónak a magatartási érdemjegyét, akinek a tanárokhoz, felnőttekhez, társaihoz való viszonya kifogásolható.

A végleges minősítés a nevelőtestület döntése alapján alakul ki az érvényben lévő minősítési fokozatok alapján.

Az első félévben az első időszakban, a tanév végén az egész tanévben mutatott magatartást és szorgalmat értékeljük.

A magántanuló magatartását és szorgalmát nem kell minősíteni.

Az értékelés alapelveit, az egyes minősítések feltételeit az osztályfőnök a tanulókkal az év eleji első közösségi nevelés (osztályfőnöki) órákon, a szülőkkel a tanév első szülői értekezletén ismerteti.

A magatartás elbírálása

A minősítés fejezze ki:

- a) a felelősségérzetet /társai, munkája és munkaeszközei iránt/
- b) az önállóságot /jó kezdeményezések/
- c) a viselkedést /iskolában, iskolán kívül, utcán, közösségi megmozduláson, tanáraival, társaival és más felnőttekkel szemben/
- d) a közösség érdekében végzett iskolai és iskolán kívüli tevékenységet
- e) a közösséghez és annak tagjaihoz való viszonyt
- f) a hangnemet /tanáraival, társaival, más felnőttekkel/
- g) a munkához való viszonyt.

Fokozatok:

- Példás (5) az a tanuló, aki:
  - a házirendet betartja,
  - fegyelmezett magatartásával elősegíti az iskolai foglalkozások eredményességét,
  - teljesítményével, viselkedésével példát mutat,
  - tevékenyen részt vállal a közösségi feladatok végrehajtásában vagy számottevő-tanulmányi, kulturális, illetve sport eredménnyel gazdagította az iskolai hírnevet,
  - nincs írásbeli figyelmeztetése, intője,
  - nincs igazolatlan mulasztása,
  - tisztelettudó, segítőkész,
  - szorgalma jónál (4) nem rosszabb.

- Jó (4) az a tanuló, aki:
  - a házirend szabályait betartja,
  - tanulmányi kötelezettségének eleget tesz,
  - viselkedése fegyelmezett, kulturált,
  - magatartása erkölcsös,
  - tisztelettudó és segítőkész
  - feladatokat önként nem, vagy ritkán vállal, de azokat teljesíti,
  - közösségi munkában biztatásra, felkérésre vesz részt,
  - írásbeli osztályfőnöki figyelmeztetésnél nincs súlyosabb fegyelmi büntetése,

- igazolatlan óráinak száma nem haladja meg a négyet.
- Változó (3) az a tanuló, aki:
  - a házirend előírásait nem minden esetben tartja be,
  - a tanórán vagy a tanórán kívül többször fegyelmezetlenül viselkedik,
  - a közösség ügyei iránt érdeklődést nem mutat,
  - feladatait nem teljesíti,
  - viselkedése, hangneme tanáraival, társaival kifogásolható /udvariatlan, durva/
  - írásbeli igazgatói figyelmeztetésnél súlyosabb fegyelmi büntetése nincs, igazolatlan óráinak száma nem haladja meg a tizet.
- Rossz (2) az a tanuló, aki:
  - a házirend előírásait sorozatosan és súlyosan megszegi,
  - a rábízott feladatokat még ismételt felszólításra sem végzi el,
  - magatartásával a közösség fejlődését hátráltatja,
  - viselkedése romboló hatású,
  - magatartása fegyelmezetlen, rendetlen,
  - több szaktanári figyelmeztetést kapott,
  - igazgatói intője vagy ennél súlyosabb fokozatú a büntetése,
  - fegyelmi eljárás utáni büntetésben részesült,
  - igazolatlan hiányzása több mint tíz óra.

Az elbírálást végző nevelőtestületi értekezlet a fentiektől kivételes esetekben indoklással eltérhet.

Amennyiben a tanulónak fegyelmi büntetése és dicsérete is van az adott értékelési időszakban, akkor az osztályfőnök az osztály-diákbizottsággal egyetértésben mérlegeli azokat a magatartási fokozat megállapításához.

A szorgalom elbírálása

Az elbírálás alapja az egyéni képességekés a körülmények figyelembevételével a tanulmányi munkához való viszony.

Az elbírálás szempontjai:

- a) a tanulmányi eredmény, a tanulmányi munkához való viszony

- b) a kötelességtudat
- c) a rendszeresség
- d) a pontosság és megbízhatóság
- e) aktivitás az órai munkában
- f) az órán kívül végzett egyéb rendszeres munka

Fokozatok:

- Példás (5) szorgalmú az a tanuló, aki:
  - adottságait és lehetőségeit maximálisan kihasználva éri el eredményeit,
  - képességeinek megfelelő egyenletes teljesítményt nyújt,
  - kiemelkedő teljesítményt ér el az érdeklődésének megfelelő területen
  - képességeihez mértén alaposan, törekvően, pontosan és kötelességtudattal végzi munkáját,
  - tanulmányi feladatait minden tárgyból rendszeresen végzi és teljesíti.

- Jó (4) szorgalmú az a tanuló, aki.
  - képességeinek megfelelő viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt,
  - a tanórákon többnyire aktív,
  - többlet feladatokat nem vagy csak ritkán vállal,
  - nem törekszik képességeinek megfelelő szintű eredmény elérésére.

- Változó (3) a szorgalma annak a tanulónak, aki:
  - rendszertelenül és egyenetlenül, kampányszerűen vesz részt a tanítási órán,
  - tanulmányi munkája ingadozó,
  - a tanulásban nem kitartó, a feladatait nem mindig teljesíti,
  - tanulmányi munkáját, kötelezettségeit csak ismételt felszólításra teljesíti,
  - érdemjegyeit több tárgyból is lerontja,
  - képességei alatt teljesít.

- Hanyag (2) az a tanuló, aki:
  - tanulmányi kötelezettségének nem tesz eleget,
  - érdektelenség, közöny és megbízhatatlanság jellemzi iskolai munkáját,
  - félévi vagy év végi osztályzata valamelyik tantárgyból elégtelen,

Az elbírálást végző nevelőtestületi értekezlet a fentiektől kivételes esetekben indoklással eltérhet.

A dicsérek rendszere

		Szaktanári dicséret	Osztályfőnöki dicséret	Igazgatói dicséret	Nevelő-testületi dicséret
1.	Egy osztályrendezvény megszervezésében nyújtott aktív részvétel		X		
2.	Állandó iskolai feladatok pontos végzése		X		
3.	Iskolai szintű rendezvényeken való szereplés		X		
4.	A Damjanich–napi pályázatokon való eredményes szereplés	X			
5.	Iskolai ünnepélyen, sport- és kulturális versenyeken való kimagaslóan szép, egyéni szereplés			X	
6.	Az iskola hírnevét öregbítő iskolán kívüli sikeres szereplés			X	
7.	OKTV, OSZTV iskolai fordulóján kimagaslóan jó szereplés	X			
8.	OKTV megyei fordulójára való továbbjutás		X		
9.	OKTV országos fordulójára való bejutás			X	
10.	OKTV országos fordulóján elért 1 – 10. helyezés				X
11.	OSZTV második fordulójába való továbbjutás			X	
12.	OSZTV -n elért 1 – 10. helyezés				X
13.	Arany Dániel – Irinyi – Implom József – Kazinczy Ferenc stb. iskolai versenyeken való sikeres szereplés	X			
14.	Arany Dániel – Irinyi – Implom József – Kazinczy Ferenc stb. megyei versenyeken való sikeres szereplés		X		
15.	Arany Dániel – Irinyi – Implom József – Kazinczy Ferenc stb. országos versenyeken való sikeres szereplés			X	
15.	Kitűnő vagy jeles rendű év végi eredményért				X

A tanévzáró vagy a ballagási ünnepélyen könyvjutalmat érdemel:

- kimagasló tanulmányi eredmény,
- kiemelkedő versenyteljesítmény,
- közösségi feladatok, megbízatások több éves, színvonalas ellátása

Ballagási ünnepélyen kerül átadásra a Damjanich János emléklakett, melynek elnyerési feltétele a többéves, kiemelkedő tanulmányi és közösségi tevékenység.

3.9.5 A fegyelmezések rendszere

		Szaktanári figyelmeztetés	Szóbeli of.-i figyelmeztetés	Írásbeli of.-i figyelmeztetés	Igazgatói figyelmeztetés	Igazgatói intés	Nevelő-estületi figyelmeztetés
1.	Szaktárgyi kötelességszegés (házi feladat, felszerelés stb. hiánya)	X					
2.	Órai kisebb fegyelmezetlenség	X					
3.	Trágár beszéd	X					
4.	Iskolai súlyos fegyelmezetlenség			X			
5.	Hetesi (felelősi) kötelesség elmulasztása	X					
6.	Az iskola dolgozói iránti tiszteletlen hangnem, viselkedés	X					
7.	Az iskola dolgozói iránti ismétlődő tiszteletlen hangnem, viselkedés			X			
8.	Alkalmhoz (pl. ünnepség) nem illő öltözék		X				
9.	Az iskola területének engedély nélküli elhagyása			X			
10.	Ismétlődő esetben az iskola területének engedély nélküli elhagyása				X		
11.	Iskola területén, iskolai rendezvényeken történt dohányzás, alkohol – és drogfogyasztás				X		
12.	Kisebb értékű károkozás, rongálás			X			

13.	Súlyos rongálás				X		
14.	1 órai igazolatlan hiányzás		X				
15.	2, 3, 4 óra igazolatlan hiányzás			X			
16.	5 – 10 óra igazolatlan hiányzás				X		
17.	10 óra igazolatlan hiányzás felett					X	
18.	Az iskola és más maximum 20 000 Ft értékű tárgyainak eltulajdonítása				X		
19.	Az iskola és más 20 000 Ft feletti értékű tárgyainak eltulajdonítása					X	
20.	Diáktárs súlyos fizikai bántalmazása						x
21.	Iskola képviselőjében történő szereplés közbeni fegyelmezetlenség			x			

A fenti vétségek közül a kötelesség vétkes és súlyos megszegésének minősül, azaz külön fegyelmi eljárás tárgyát képezi:

- az iskola és más 20 000 Ft-on feletti értékű felszerelésének eltulajdonítása,
- alkohol- és drogfogyasztás,
- szándékos, súlyos rongálás,
- verekedés, mások fizikai bántalmazása,
- az iskola területén kívüli kirívóan durva viselkedés.

Megjegyzés: Az iskola működési és szervezeti szabályzata szerint a fegyelmi intézkedések alkalmazásánál a fokozatosság elve érvényesül, amelytől indokolt esetben – a vétség súlyára tekintettel – el lehet térni.

3.10 A tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek

A közoktatásról szóló törvény kimondja, a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012-es EMMI rendelet pedig meg is határozza, hogy az iskolákban gondoskodni kell a tanulók fizikai állapotának méréséről. Évente egy alkalommal, a tanév rendje szerint tavasszal, legfeljebb két hónapig terjedő időszakban, gondoskodni kell a mérés elvégzéséről. Az ifjúsági orvos és a védőnő által végzett egészségügyi vizsgálatok és a tanulók életmódjának feltérképezése összegzésképpen kialakítható a hiányosságok és az egészségügyi hátrányos helyzet megszüntetésére egy edzésprogram.

A testnevelő tanárok feladata a testnevelési órákon elvégezni a fizikai állapotmérést. Az OM Testnevelési Bizottsága által összeállított tesztsorok közül iskolánkban a HUNGAROFIT módszer „MINI” HUNGAROFIT változata alkalmazható a leghatékonyabban. A vizsgálatot minden olyan egészséges tanulónak el kell végezni, aki az iskolai testnevelés alól nem kap teljes felmentést. A könnyített- és gyógytestnevelésre utalt tanulók minősítése csak – szakorvosi vélemény alapján – az orvos által nem tiltott próbák eredménye alapján végezhető el.

A kiegészítő vizsgálatok elvégzése nem tartozik a tanár feladatai közé, de a sport életmód-tükör sok hasznos információt adhat a tanuló egészséges életvitelének kialakításához, formálásához.

Kötelezően elvégzendő fizikai állapotmérési tesztek:

- Helyből távolugrás – az alsó végtag dinamikus erejének mérése.
- Fekvőtámaszban (karhajlítás és nyújtás folyamatosan, kifáradásig) a vállöv és a karizmok erő- állóképességének mérése.
- Hasonfekvésből törzsemelés – és leengedés folyamatosan, kifáradásig – a hátizmok erő- állóképességének mérése.
- Hanyattfekvésből felülés és visszaereszkedés, folyamatosan, kifáradásig – a hasizmok erő- állóképességének mérése.
- 2000 m futás – cél a táv lehető legrövidebb idő alatti teljesítése.

A lefolytatott mérés, vizsgálat eredményeit a vizsgálatot végző pedagógus a mérésben érintett tanulónként, osztályonként és évfolyamonként rögzíti, az eredményeket a testnevelés tantárgyat tanító pedagógusokkal közösen elemzi és meghatározza a tanuló fizikai fejlődése szempontjából szükséges intézkedéseket.

Az intézményben működő egyeztető fórumok nyilatkozatai

A pedagógiai programot/módosítását az intézmény **diákönkormányzata** 2024. év augusztus hó 27. napján tartott ülésén véleményezte, melyet aláírással tanúsítok.

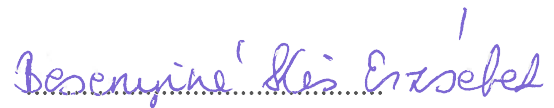
Nagykátá, 2024. év október hónap 03. nap

diákönkormányzat képviselője

A pedagógiai programot/módosítását a **szülői szervezet** (közösség) 2024. év augusztus hó 29. napján tartott ülésén megtárgyalta. Aláírással tanúsítom, hogy a szülői szervezet (közösség) a véleményezési jogát jelen pedagógiai program felülvizsgálata során, a jogszabályban előírtaknak megfelelően gyakorolta.

Nagykátá, 2024. év október hónap 03. nap

szülői szervezet (közösség) képviselője

A pedagógiai program elfogadásáról szóló záradék

A pedagógiai programot/módosítását az **intézmény nevelőtestülete** 2024. év augusztus hó 29. napján tartott értekezletén **elfogadta**.

Nagykátá, 2024. év augusztus hónap 29. nap

hitelesítő nevelőtestületi tag

hitelesítő nevelőtestületi tag

főigazgató

Főigazgatói nyilatkozat

Alulírott Gyüre Pál a Damjanich János Gimnázium és Mezőgazdasági Technikum főigazgatója a nevelési - oktatási intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet értelmében nyilatkozom, hogy a pedagógiai program módosítása a jogszabályi előírásoknak megfelel, a fenntartóra többletkötelezettséget nem hárít.

főigazgató

Az intézményben Iskolaszék és Intézményi Tanács nem működik, a főigazgatói nyilatkozat csatolva.

Fenntartói és működtetői jóváhagyó nyilatkozat

Jelen pedagógiai programot a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 26. § (1) bekezdése értelmében az alábbi, a fenntartóra többletkötelezettséget telepítő rendelkezések

.....
.....
.....
.....
.....

(fejezet és címmegjelölések)

vonatkozásában a(z) ..... (fenntartó hivatalos megnevezése) mint az intézmény fenntartója az aláírással tanúsítom, hogy a fenntartó döntésre jogosult *szerve/vezetője* a pedagógiai program fenti rendelkezéseivel egyetért, azokat jóváhagyja.

Cegléd, 2024. év ..... hónap ..... nap

.....
fenntartó képviselője

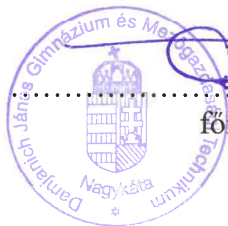
NYILATKOZAT

Alulírott Gyüre Pál, mint a Damjanich János Gimnázium és Mezőgazdasági Technikum főigazgatója nyilatkozom arról, hogy az általam vezetett intézményben **iskolaszék**

működik
nem működik

Amennyiben az intézményben működik iskolaszék, az a 2024. évi pedagógiai program módosítása során nem élt a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról 122. § (9) bekezdésben foglalt véleményezési jogával.

Nagykáta, 2024. szeptember 10.

főigazgató

NYILATKOZAT

Alulírott Gyüre Pál, mint a Damjanich János Gimnázium és Mezőgazdasági Technikum főigazgatója nyilatkozom arról, hogy az általam vezetett intézményben **intézményi tanács**

működik
nem működik

Amennyiben az intézményben működik intézményi tanács, az a 2024. évi pedagógiai program módosítása során nem élt a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról 121. § (7) bekezdésben foglalt véleményezési jogával.

Nagykáta, 2024. szeptember 10.

főigazgató